

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem
omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S.
Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum
triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

Homilia XXIV. De Socrv Simonis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52962](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52962)

- §.9. Egressus de synagoga. Christus egreditur de synagoga, Petrusque domum ingreditur, scilicet Ecclesiam, domum salutis.
- §.10. Socrus autem Simonis tenebatur. Nulla sine defectibus congregatio, nec scandalizet ex sanctorum quibusdam defectibus.
- §.11. Nulla in terra domus, sicut nec in Aegypto, sine doloribus, qui extiment, & iuste talem creavit Deus hunc mundum.
- §.12. Tenebatur. Infirmis homo detinetur: sive per humilitatem, ut D. Paulus, aut ut suo sistat in itinere, ut Antiochus.
- §.13. Tenebatur. Illi, qui te rogat, ut pro febris intercedas liberatione, illud responde, quod Dominus Paulo, & Paulus Timotheo.
- §.14. Magnis febribus. Anima tenetur infirma febribus amoris inordinati: hic namque malus est ignis, de quo D. Ioannes.
- §.15. Magnis febribus. Quando febres magna sunt, ipsa tenent infirmum, & ravidam excitant sitim, sicut in Theotimo.
- §.16. Licet infirmitas peccati talis sit, ut ea meritum perdatur rogandi Deum pro salute, illam à Domino sancti sua impetrant intercessione.
- §.17. Rogauerunt illum. Intercedunt sancti pro parentibus suis, & patria, ut Moyses, Abraham, & Hieremias.
- §.18. Rogauerunt illum. Efficax est oratio sanctorum, qua Deum ligat, ut in Elia patet: & eorum nobis opus est intercessione.
- §.19. Praclarum idem probatur exemplum Abraham & Lot, quae hanc ob causam particulariter à Spiritu S. referuntur.
- §.20. Habeto Sanctos particulares. quibus afficiaris, quorum intercessio tibi valeat, velut illa Onia Heliodoro, & D. Nicolai Tribunus.
- §.21. Plurimum refert, filias vestras tradere Dei famulis uxores.
- §.22. Rogauerunt illum. Magna vi polles oratio communitatis, ut patet in D. Petro & Paulo.
- §.23. Stans super illam. Cum Dei manu, tua quoque in tuam requiritur salutem.
- §.24. Apprehensa manu eius. Manu Saluatoris & infirma confluunt, ut ipsa resurgat incolumis: vestra namque in tuam requiritur salutem: & quantumlibet boni fecerit, ex illa pendet virtute, quam illi Redemptor contulerit.
- §.25. Singulis manus imponens. Imponens manus suas Confessarij singulis penitentibus in particulari illos curaturi.

HOMILIA XXIV. DE SOCRV SIMONIS.

Tertio die Iouis Quadragesimæ.

Egressus Iesus de Synagoga, introiit in domum Simonis & c. Luca 4.

DESCRIBIT nobis hodie perillustri Evangelista Lucas Christum Salvatorem in civitate Capharnai, tot miraculis, tot prodigijs actibus coruscantem, ut ex illis non minime patet Nazarenus contraxerit invidiam:

Hieron. Bap. de Lanuzà Tom. II.

qua de causa formatam illam in Christum struxerunt querelam, quam die Luna præterito intelleximus. De monte descendit Redemptor noster, in quo solemnem illam habuerat conuersionem, qua legis Evangelicæ, vitæque Christianæ prima iecit fundamenta; postmodum ad montis radices leprosum mundauit, in prædicatæ

Qggg

catæ

caraz do hinc confirmationem. Inde diuertit Capharnaum, ad cuius ingressum solo verbo languentem Centurionis seruum salutem restituit incolumem: Filiam principis Syagoga mortuam ad vitam reuocauit. Ingressus ciuitatem hominem a nefario vexatum spiritu liberauit, signis adeo manifestis suam supra cunctas legiones inferni declarans potentiam, vt presentes in admirationem raperet vehementissimam. Egreditur inde, domumque subintrat Simonis, vbi forus eius febris aestuabat ardentissimis, & rogantibus pro illa cunctis, apprehendens manum eius, adeo salutem in pedes erexit, vt exemplo Christo potuerit cunctis discipuli; ad mensam cibum potumque ministrando deservire. Quo diffamato miraculo, narrante Euan-

Marc. 1.33 gelista, cuncti ad domus iannae confluerunt: *Erat omnis ciuitas congregata ad ianuam.* Vt vero audierunt Christum ibidem moram aliquam trahere, confestim innumeros aegros, & vexatos a spiritibus immundis illic adduxerunt, ipse vero, vt manus suas saltris fontes esse demonstraret, suas singulis manus imponebat, dicto citius sanabantur omnes, & a demonibus oppressi liberabantur. Demones tantam experti potentiam, cui nequibant obistere, corporibus existentes, exclamabant: Verè tu es filius Dei: Verumtamen illis Saluator silentium imposuit, nec ab aliis voluit illos audiri: hæc namque est

Epist. 37. ad Iulian. Lib. 6. de adorat. in sp. 46 (vt testantur Diuus Hieronymus & D. Cyrillus Alexandrinus) pena legitima mendacis, illum vera licet profertentem, non auscultare. In tanta multitudine salutis, dolendum esset nos illa priuatos ingemiscere. Sua ipsam gratia nobis Dominus libens communicabit, si illam intercedente cælorum regina Maria virgine postulemus, eandem salutantes: *Aue Maria.*

§. 1. Discurret Christus, vt fons hortorum, de quo sponsa, salutis illos rigans fluentis.

Li. 1. de Virgin. ad Marcella sororem suam. b. L. 2. contra Cresc. c. 13. 14. Cant. 4. 15. **D**iuinam censuit esse verborum hyperbolem D. Ambrosius, quem secutes est Diuus Augustinus, b qua sponsa cælestis declarat & describit exercitia, modosque procedendi sponsi sui cælestis: *Fons hortorum, puteus aquarum viuentium, qua fluens impetu de Libano.* Non abnuo, quin communiter SS. Patres hæc grammat. verba dicta intelligant a sponso de sponsa: sed c. 13. 14. prafati duo Patres, illa dicta censent modo opposito: nobis autem hoc sufficere potest, cum

D. Bernardo sufficiat, cum ipse de seipso dicat: *Ab his duobus columnis Ambrosio & Augustino, D. Bernardus mibi crede, disticte auellor.* Sponsum igitur cælestem sponsa describit cælestis: *Fons hortorum, puteus aquarum viuentium, qua impetu fluens de Libano de Libano.* Libanus mons est altissimus, vnde Socrus, semper nivibus cooperitur: qua de causa (teste Diuo Augustino) Libanus appellatur, id in illud est candidus. Hinc emanat celeberrimus fluvius Jordanis, qui de duobus oritur fontibus ex partibus ipso desluentibus, nomen vni Ior, alteri vero Iordan, quibus in vnum coniunctis nomen conponitur: fuit Iordanis: ita Plinius, a. & Iosephus, b. Hic ex monte deorsum defluit, & ad pedem profundum demergitur stagni, quod puteum appellatur; & aquatum viuentium esse perhibetur: eo quod illo aqua profuat in terras infertiores adeo viua, vt semper fluere videatur. Hæc de causa eodem in loco plures coluntur hori: & mirabile visu est, qualiter fons ille cuncta præterfluat viridaria: in hoc enim insitit, fecundat, illoque elabitur, & in aliud decurrit, vitide amœnumque reddit vt Maum & cetera: hoc aliud, vitam fructiferis mille tribuens arboreis, herbis non minus salutaribus, quam odoriferis, quo fructus germinat: ex cælestibus adeo, quales videre licet in eiusdem telluris exploratoribus, qui gratissimas vvas, ficus & matoranata inde detulerunt in apertum regionis illius fecunditatis argumentum. Verum certe dixerit, hæc omnia minimè creata fuisse, nisi vt nobis fontis huius simbolo, via a describeretur, cuius aquas multo feruentius, quam illas de cisterna Berthelem, Dauid gustare desiderat.

Quinimo hæc ex ratione sponsam sponsa considerans, illum per has iactabat ipsa delinatum. Dilectum suum in montis cacumine perpendit, in quo nos illum ostendit Euan-gelista: *Ascendit in montem.* (Nato quod d. 1. 1. dam suspendit Diu. Hieronymus & inter illos in amicum sibi Chromatium: montem hunc censes fuisse montem Oliueti: hic enim quem Christus prædicaturus ascendit situs erat (inquit D. Hieronymus) mons Thabor (ita sentit D. Bonauentura) vel mons alius altior in Galilea, non procul a ciuitate Capharnaum, sic opinantur terra sanctæ descriptores. Br. cadus Adriacomus, b. qui testatur in eius fastigio petram esse, in qua Saluator sedit, quæque sibi in cathedram erexit, eaque de causa non minus æstimandam nec iplo quo que celo minus felicem.

In hoc monte dilectum sibi dilecta contem-
platur, qui licet non fuerit Libani, non illo ta-
men minus refulsit, non minus candidus, non
minus splendoribus cœlestibus illustris, ex tan-
ti Domini præsentia, qui candor est lucis æter-
næ, & sine macula speculum. Illum attende ut
fontem diuinum, qui riuos aquarum diuinæ sca-
turit sapientiæ perfectæ quod per vatem promi-
serat illud implens: *Aperiam in supinis collibus
flumina.* Inde aquarum cœpit fluere riuus ines-
cabilium, cum hic os suum aperuerit, & eorum-
dem cœperit gurgites ebullire. Riuus hic de
duobus oritur fontibus, vno sapientiæ scilicet
diuinæ & increatæ, alio verò creatæ in anima
sua, quæ ipsam infinitis excedat Cherubinorum
sapientiâ, qui ex hoc nomen sortiuntur, quod
scientiâ plenè censeantur.

O quis hoc in monte fons scaturit, pleniori
gurgite, quàm ille paradisi: hic enim ad qua-
tuor solummodo regionis partes aquas diffun-
debat largissimas, hic autem ad omnes: hic na-
que Dominus residens os suum aperuit diuin-
um, cœpique aquas effundere in ea nunquam
visas regione: beatitudinis enim erant aquæ
quas in mundo nullus hactenus intellexerat, il-
las dispersit pauperibus spiritu, mansuetis, lu-
gentibus, eluculentibus & sumentibus iustitiam
&c. Inde descendit, & descendente per decliua
montis flumine, ad pedes eius sistit impetum, &
quasi stagnum composuit, si namque in mon-
tis supercilio fons videbatur hic puteum esse di-
xerit: vide & propriè *Fons & puteus* appella-
tur.

O cœleste mysterium, quod nobis diuinus ex-
ponit Euangelista, dum ait: Christum de monte
descendisse, ad cuius substitit radice: hic vel-
ut in stagno copiosas doctrinæ ac salutis effu-
dit aquas: *Descendem de monte fletit in loco cam-
pestri.* Sicque se res habuit (inquit D. Ambrosius,
nec dissentiit D. Augustinus): ut Christus in montis
vertice prædicarit Apostolis, vnde fuit ea con-
cio sublimior: ad radicem eius, turbis prædi-
cavit minus perfectis & eruditis, vnde nec ser-
mo profundior. Hic fons ille substitit, velut in
stagno ac puteo, hic doctrinæ cœlestis & salutis
fluenta effudit abundantius, quotquot enim ac-
cedebant infirmi, solo viuisco suo contactu sa-
nabantur omnes: Quocirca: *Omni turba querebat
eum tangere: quia virtus de illo exibat & sanabat
omnes.* En tibi fons, en puteus, ac non aquarum
stagnantibus, sed cuius erant aquæ viuæ, adeoque
copiosæ, ut per omnes defluerent hortos, omnes

que viuificarent: ut enim descendis, occurrat fe-
prolo, quem ab immunditia purificauit. Hinc
Capharnaum versus proficiscitur, ad cuius
introitum, domum Centurionis cœlestis aqua
verbi irrigauit, salutemque famulo iam spiritum
ageni restituit. Inde fons ad principis Synago-
gæ domum defluit in qua plantæ omnes emar-
cuerant, præ nimia tristitia, ex immatura mor-
ter, arboris pulcherrimæ filie nempe principis,
illique vitam reparando, domum totam velut
Aprilii tempore vernans pratum floribus resper-
sit exultationis. Ex hoc loco fons ad Synago-
gam cursum suum deflexit, hic pleno gurgite
doctrinæ effudit riuulos, hominem dæmonis er-
ripuit potestate, idque tam præclaris circum-
stantijs, ut hortus ille bonorum spe cœlestium
totus reuiuifceret. Tandem in domum dimanat
Petri, arborem hic offendit grandævam quæ fe-
bris ardore nimio æstuans exarscebat, locrum
scilicet eiusdem Apostoli febricitantem quæ a-
quæ vitæ respersâ in tantam conualuit salutem,
quantam nunquam se habuisse lætabatur. Nec
hic fons destitit, ac innumeris accurrentibus in-
firmis, illi manus imponebat salutiferas, & fon-
tis instar omnia profuse irrigans, nunc ad il-
lum, modò ad alium: *Singulis manus imponens sa-
nabat omnes.* Optimè dicere licet D. Petro ad
hujus fontis encomium: *Qui pertransiit benefa-
ciendo & sanando omnes.* In tanta salutis aquæ
rum ubertate, faxit Deus, ut ad animam ius-
stram vel vna depluat gutta, & si ex nobis
non sit defectus, integri profluent aquarum
torrentes, illos enim Ilias addixit Euan-
gelicus, eis qui se fruendis illis debite prepara-
rent: *Haurietis aquas in gaudio de fontibus Sal. Is. c. 12. i-
uatoris.* Huius igitur dauai fontis profuuium
attendamus.

§. 2. Socrus Simonis. Fuerit licet D. Petrum
exoratus, nostris tamen sacerdotibus, ob sa-
crificij, quod offerunt, puritatem, exoratos
esse non permittitur.

Egressus Iesus de Synagoga introiit in do-
mum Simonis: socrus autem Simonis teneba-
batur magnis febribus. Statim in huius hi-
storiz principio (monet D. Hieron.) mireris ab
Euangelista suppositum Diuum Petrum fuisse
conugatum: si namque socrum agnoscebat,
vtrique mulierem habebat: *Agnosco Petrum mari-
tum* (inquit Tertullianus) *per socrum: Quid hoc?*
Nonne *nocturne*

Nonne Diius Petrus sacerdos, & Episcopus, imo, & omnium caput Episcoporum? Si hic igitur vxorem duxerit, & cur alij sacerdotes & Episcopi non ducunt vxores? Hac ratione nixi suam euderum hæresim Vigilantius (quem D. Hieronymus potiori iure vocandum censet esse Dormitanium) nec non sacrilegus Iovinianus, voluerunt hi sacerdotes in Dei Ecclesia esse debere coniugatos: estque hæc vna hæresis fundamentalis, melius dixero non fundamentalis, Lutheri, Calvini aliorumque nostri temporis hæreticorum, quorum ore daemon infernalis ad memoriam obliuioni tradititas reuocauit ipse blasphemias.

Ep. 35. ad
Riparium
aduersus
Vigilan-
tium.
Lib. 1. con-
tra Iovin.

I.]
Argumē-
ta hære-
ticorum.

Primo namque inferunt: in lege veteri sacerdotibus habebant vxores, filios procreabant, etiamque illi legis Euangelicæ figura sacerdotum. Non perfecte figura videretur adimpleri, si figuratum figure non responderet. Virginitas manifestum est, & negari non potest, Apostolos primos fuisse & perfectissimos Ecclesiæ Dei sacerdotes, ad quorum perfectionem accessit nemo accedet nemo; & hi omnes ex opinione multorum fuerunt vxorati. D. Ambr. prof. vnicum excipit Ioannem. D. Clemens Alexandr. opinatur D. Petrum, & D. Philippum, nedum vxores duxisse sed & filios genuisse, quod & D. Paulus ad Euangelij prædicationem profectus secum in comitatu duxerit vxorem, in super & cæteri Apostoli: quia e sic illa Pauli verba interpretatur: Numquid non habemus potestatem mulierem sororem circumducendi, sicut & ceteri Apostoli? Omnes Apostoli excepto Ioanne, & Paulo vxores habuerunt, inquit D. Ambr. Apostoli multos vxoratos in Episcopos consecrarunt: & D. Paulus nihil aliud requirit, quam vt ille qui in Episcopum est assumendus sit vnus vxoris vir. Ratione cuius multa congerit Apostolus. Si ergo Apostoli qui perfectionis Ecclesiæ ore innotuerunt, de quibus D. Paulus: Nos ipsi primitias spiritus habentes. Qui prototypon & perfectiorum Euangelij sacerdotum exemplar præluxerunt, ipsi quoque quos in sacerdotes & Episcopos consecrarunt, erantque de melioribus gregis Ecclesiastici, vxores habuerunt, vt quid tales prohibemus eorum successores? Num hoc fortè illis par est esse sanctiore?

I. Cor. 9. 5
D. AMBR.
In c. 11. 2
ad Cor.
Tom. 3.

1. ad Tim.
3. 2.

Ad Rom.
6. 2. 23.

II.]
Respon-
sio D.
Hieron.

Hebr. 5. 3

O caput cerebro vacuum, Ioviniane (respondet D. Hier. sô stultos balcerones hæreticos talia effutientes. Quid igitur nullane inter veteris nouæque legis differentia? sacerdotes eo sine instituntur (teste Apostolo) vt offerant dona & sacrificia: Omnis Pontifex ex hominibus

assumptus constituitur in hi, qua sunt ad Deum, vt offerat dona & sacrificia. Quocirca serua proportione quale est sacrificium, talem conueniat esse sacerdotem. Quæ dicitur mihi in lege veteri legis oblati sacrificia? Agnos, oues, capras, arietes, tauros, vitulos &c. Tanto sacerdotes illi lingue rubebant animalium, tantis intestinis, vetriculis, adipibus manus eorum replebantur, vt lauiones potius quam sacerdotes esse viderentur: semper inter cacabos, trullas, ollas craticulas versabantur, vt coquos esse iudicares: tantumque erat coquina numerus utensilium, quantum nec supremus terra Monarcha possideret: Quomirum si illi qui nihil præter carnes & animalium tractant sanguinem, mulierem in matrimonium receperint? Legem illam nominat Apostolus carnalem, de eius sacerdotio, ac sacerdotibus faciens mentionem, eos dicit constitutos, secundum legem mandatis carnalis: Idem de causa dicit (docente Doctore Angelico in illum locum) quia quidquid illis mandabatur agendum carnem sapiebat, nisi carnem tractabant, carnes circumdabant, mundabant offerant: Explicet hoc nobis D. Chryso. quid est mandati carnalis? Circumcide (inquit) carnem, unge carnem, lava carnem, munda carnem, tonde carnem, alliga carnem nutri carnem, satiare carnem. Er bona versus quoniam: Lac est mel carni, pax carnis, alimentum carnis: Vnde & Apostolus suas iustificationes, appellat Iustitias carnis. Quid hoc miraris, si talibus sacerdotibus, negotia carnis, carnisque matrimonia concedantur? Nihilominus illos stricto Dominus limite continebat (suntque namque sacerdotis matrimonium cum virginitate tantum, & semel tantummodo fieri permittit: at prout ex professo notat D. Hier. & illo anterior D. Cyprian. b. varijs S. Scripturæ locis idem confirmans) eorumque cum suis vxoribus conuersatio tanta fieri debebat cautione vt quiescentique diuino cultu detinebantur impediti, pluribus diebus ab vxoribus continentes abstinerent. Illis quibus competebar ascendere altaria illa illa litare sacrificia, pauca grana adolere incensi, ad hoc tantum, sub pena capitis præcipiebat Deus, vt mundi à mulieribus pluribus ante diebus his interessent seruirentque ministris. Adde: quicumque ad altare ministraturus accedebat, ex legis mandato, tunica lineam carnem suam constringebat in eius signum continentia, quam pro illius temporis instituto Deus ab illis exigebat.

Verum enim vero hic in noua lege, quale, Nouæ obsecro, contingunt manus sacrificium sacerdotis?

deum
mensura
quali.

D. Can.
serm. de
poenitentia
lib. 1.

5

VII.
Quæ
Christi
fuerit
corp.

1347.

VIII.

1348.

IX.

1349.

X.

1350.

XI.

1351.

XII.

1352.

XIII.

1353.

XIV.

1354.

XV.

1355.

XVI.

1356.

XVII.

1357.

XVIII.

1358.

XIX.

1359.

XX.

1360.

XXI.

1361.

XXII.

1362.

XXIII.

1363.

dotes qualè consecratum, Deoque dedicant? Ip-
sum est verbum æternum, colorum munditia,
lucis æternæ candor, ac diuinæ splendor mai-
estatis, cuius in conspectu, ec ipsi cœlestes Angeli
mundi esse censentur, stellæ solesque, qualis igitur
necesse est sit ille sacerdos hæc manibus sa-
crificia consecraturus, has hostias immolaturus:
Iura igitur sit mens pura cogitatio, quia sacrifi-
cium purum est. Hortant nos D. Chrylost. sint
mundi sacerdotes, sint ab operibus casti carna-
libus, sint corpore sint anima, sint cogitatione,
sint corde ipso sole splendidiore.

Eleganter discunt D. Pancrea illa Dauidis
vatis vestra, quæ in Christi persona protulit. Pa-
trem tordebat æternum veterum sacrificiorum,
animalium immolationum: quæ nul a præla-
bant virtute, neque Deo perfectè satis faciant:
voluit ergo sacrificium offerri sibi valoris iusti-
tiam, quo præerita omnia consummaretur:
Illudque fuit filij sui vnigeniti: Verum quia in
seipso, & in diuina sua persona off. tri, sacrificia-
ri & occidi non poterat, vult illi corpus apta-
ri singulare, operaque singulare, in quo possit
immolari. Rationem tibi propono, cur nos tam
assumpserit carnem, factus homo. Hoc porro
corpus quale fuit? Exponit Dauid (interprete
D. Paulo) dum ait: *Hostiam tibi oblationem nolui-
sti, corpus autem aptasti mihi.* Notari dignum est
hoc verbum: *Aptasti*: Sicut enim Regi egressuro
ad celebranda comita: non expedit vt nudus
egrediat: sed aptatur illi vestimentum data
opera congruum illi quod est acturus, pretio-
sum, honorificum, regali conueniens maestati,
ita quoque, dum Dei filius in mundum descen-
dit, vt Patri in ara crucis offeratur victima salu-
tatis, corpus illi congruum erat aptandum, sua-
que dignum persona: licet enim concedamus
nullam cum Deo creaturam habere posse pro-
portionem: abut tamen in hoc, quod illi præ-
paretur humanitas adeo sancta, pura, munda vt
sanctior, purior, mundiorque non posset inue-
niri, cunctis plena gratia, diuinis referta do-
nisi, eo placè modo quò Theologorum sol ex-
plicat.

At qua ratione illi corpus hoc aptatur? quis
illud præparauit? notum est, à Spiritu S. forma-
tum, ab ipso, qui spiritus est mundissimus, puris-
simus, nulla permixtus carne, nulla lædatus
macula: hæc enim de causa dicitur Sanctus, id
est nulla imperfectionis fuligine conspurcatus.
Auctor est omnis puritatis, & ipse eam in om-
nium producit cordibus mirralium. Cordis pon-
tifer: Dauid puritatem: *Cor mundum crea in me*

Deus. Quis modus illam obtinendi? Quis tibi il-
lam infundet? Spiritus S. Spiritum rectum inno-
ua in visceribus meis. Ipse purificat: ipse sac. Crifi-
cat animas. Vbi cœlo præparatur, vbi corpore
hoc adaptat? In visceribus virginis foete pu-
rioris, luna pulchrioris, ipsis sideribus splendi-
dioris. Hoc S. conficitur Ecclesia: *Conceptus est
de Spiritu S. natus ex Maria Virgine.* Et hoc An-
gelus virgini respondit purissimæ quærenti:
Quomodo fiet istud? Spiritus S. superueniet in te. Luc. 1. 35.
Redditur ergo illa, vt cœlum pura & limpida: il-
la namque de causa quâdo se princeps hæc spe-
ctandam obtulit D. Ioa filio Dei grauida in cœ-
lo, muher apparuit, amicta sole, luna sub pedibus
eius, in capite corona stellarum duodecim, vt
subtiliter expendit D. Bernard. Ex eiusdem pu-
rissimo sanguine formauit Spiritus S. corpus
purum, immaculatum. Et hoc ad quid? Quia in
purissima virginis huius vtero sacrificium erat
offerendum. Sicut se res habuit: eo namque
momento, quo Verbum æternum in Sanctissi-
mæ virginis vtero corpus assumpsit humanum,
seipsum æterno dedicauit Patri, mortemque
quam postmodum passus est, acceptauit. Tali
oblationi conuenit, vt qui illam præparat sit ip-
se Spiritus Sanctus & vbi præparatur, virgo sit
ipsis Seraphim purior.

Hoc idem sacrificium vult in Ecclesia, ipsum
sibi Christum offerri, qui in suæ conceptionis
principio, in ipsis virginis visceribus se ipsum
obtulit, & vltimo vitæ suæ termino in altari
crucis: idem ipse in Ecclesia est semper offeren-
dus: quomodo fiet istud? corpus hoc nunc est
immortale, non hominum manibus tractabile.
In eum finem instituit, vt sit qui illud modo
præparet, aptet, riteque disponat, quo possit sacri-
ficari, & hic Sacerdos erit Euangelicus. Ita vt,
sicut ad primum sacrificium, qui corpus hoc ap-
tauit in quo posset verbum æternum offerri, ipse
vice fun-
tuit Spiritus S. qui diuina sua virtute illud or-
ganizauit, & aptatur, vt expediebat, ita qui huius
sacrificio parat idemque aptat Christi corpus, missa.
Sacerdos, cui Saluator hoc potest dicere: *Corpus
aptasti mihi.* Ille corpus hoc sub panis & vini
disponit speciebus, id faciente, al quò modo lin-
gua sua spiritu, suorumque influxu verborum,
quod Spiritus S. suæ virtutis influxu operatus
est in S. virgine gloriosa. Ita vt, si linguam spe-
ctaueris Sacerdotis Euangelici, viceque voce-
que obit Spiritus S. in huius corporis formatio-
ne, quod huius paratur sacrificio, eius & manus
locum obtinent, viscerum Sanctissimæ virginis,
quandoguidè id quod Spiritus S. in illis ex puris-
simo

Ser. in il-
lud: Signu
magnum
apparuit
in cœlo
1364.

X.
Christi
sacrificiu
in vtero
Virginis.

XI.
Sacerdos
vice fun-
tuit Spi-
ritus S. in
sacrificio

fimo operatus est sanguine : qui in illis latebat, certo quodam modo peragit in suis manibus Sacerdos, ex pane & vino, quæ suis continet manibus consecranda.

XII. Sacerdotis Evangelici puritas.

His concessis atque, quanta fulgeat oportet Sacerdos puritate. Est Spiritus S. cæli totius purissimus. Est castissima Virgo totius mundi purissima, qualis igitur esse debet, qui vices locumque obtinet utriusque, qui sanctum præfere Spiritum, qui ut loquitur D. Ambrosius electa munere fungitur virginis, idque non semel tantum, ut illa, sed diebus singulis: *Pura igitur sit mens, pura cogitatio: quia sacrificium purum est.* Si ad consecrandum caprum, arietem, ovem, bonem, multorum dierum exigebatur munditia, & in illis à proprijs ac legitimis vxoribus continentia, quæ tanto sacrificio, quæ tantis contingendis parabitur munditia Sacramentis?

Li. i. c. vi. Roma.

Religiosa fuit illa Sacerdotis (teste D. Hieronymus) Achimelech præcautio. Accedit David suis stipatus militibus, sed fame languens: obsecrat: Nobis portige per animam tuam, panes ad vescendum, fame deficiamus: Laicos inquit Sacerdos, panes nullos habeo, sed tantum propositionis. Erant autem hi maiores ab ipsis cocti sacerdotibus, qui per singulas hebdomadas in altari coram Deo stantebantur, illos iam eduos ad finem hebdomadæ tollebant, ponebantque recentiores. Illos igitur nobis elargite, precatur David, at sic eum Sacerdos interrogat: *Si mundi sunt pueri, maxime à mulieribus?*

XIII. David ab vxoribus mundus, ut panibus vescatur propositio.

2. Reg. 21. 4.

Alius textus legit, *Ab vxoribus*; de illis etenim certum est loqui Sacerdotem: qui utique sciebat, quod David in comitatu suo, multo minus in hac occasione mulieres non circumduceret leuiore, vitioque deditas libidinoso. Insuper tibi notandum, quod tanta David necessitate premebatur, ut, sicut Saluator noster aduertit, nulla lege coartaretur, illoque tempore licuisse militibus talem quoque panem arripere, ut illa necessitate liberarent. Mirum, quod ad talis esum panis, quem sanctum habebant, tempore extremæ necessitatis, tanta requireretur mundities, rerum nominatim carnalium, ut illum comedere non permitteretur illi, qui propriam cognouisset vxorem, quid dicendum, de eo qui scortum? Qui adulteram? Quam igitur erit convenientius, ut ad celestis huius panis sumpcionem, omnes mundi sint Christiani, & ad dignam communionem à proprijs abstineant vxoribus? Porro si hoc in illis requiramus qui vno tantum die illo vescuntur, quid de illis sentiendum, qui pauem hunc præparant, pinfunt,

disponunt suisque continuo tractant manibus, nec illo tantum saturantur, insuper & offerunt in sacrificium mundum, ipsoque cælo splendidius: Omnino sint illi purissimi, & à mulieribus alienissimi.

Nolim omittere singularem illam D. Ambrosius annotationem huic propositio congruam: Memento, inquit, illius leprosi, quem diximus à Christo ad montis radicem mundatum, quem cum diuini verbi si à lepra curasset, illi præcepit: *Vade, & ostende te Sacerdoti, & offer manus tuam, quod præcepit Moyses &c.* Idem contigisse narrat D. Lucas & alij decem, qui pro lepro corpore munditie Christum interpellantes, hoc precibus accipere mandatum: *Ite, ostendite vos Sacerdotibus.* Ut quid Domine, iam à te mundatos totos præcipis, ostendant se Sacerdotibus? Nonne excederet, eo tenderent adhuc immundi, & in eorum mundarentur præsentia? Nequaquam (inquit D. Ambrosius) qui namque se filtere debet Sacerdoti, passerem oblaturus, qui pro leprosi offerrebat emundatione ratio suadet, ut ad eum accedens, iam sit emundatus: ut nouent Sacerdos cum ille ipse sit, qui offerre temetur sacrificium, quam se mundum esse cõueniat. Porro si hoc in talibus cum sacrificijs, tum Sacerdotibus requirebatur, quid de nostris iudicandum? Audite D. Ambrosium: *Vide Sacerdos, si mundus eos, qui ante fuerant leprosi, Christus tibi occurrere Sacerdotibus, quanto magis ipsum comenit esse Sacerdotem.*

§. 3. Nostris conuenit sacerdotibus esse continentes, ut signatur in nervo Iacob, qui emarcuit, & vndis Iordanis, quæ cursum suum suspenderunt.

S Vtiliter expendit Abbas Rupertus in historia Iacob illud, quod Angelus neruum in femore Iacob tetigerit, qui confestim emarcuit, quod particulariter refert Spiritus S. Toto noctis silentio cum Angelo Iacob iustabatur, & hoc vnicè præcedebat, suam illi Angelus impertiret benedictionem. Illucescente aurora, ait illi Angelus: *Dimitte me. Absit hoc, respondit Iacob: Non dimittam te, nisi benedixeris mihi.* Pergratum est mihi, quod postulas: Ego tibi benedico, & loquens pariter & faciens, extendit manum: *Tetigitque neruum femoris eius, qui statim emarcuit.* En tibi quod petisti, pro lebitu mea modo potire benedictione. In cuius symbolum tibi hoc dico: A modo nõ vocaberis Iacob.

Jacob; sed Israel erit nomen tuum. Cæpit Jacob incedere, & ecce claudicat. Quæ igitur est ista benedictio, diuine Spiritus, non benedictio sed censenda videtur maledictio; & Jacob potius maledictus quam benedictus? Mysterium non capis (inquit Rupertus). Luctabatur cum Deo populus Iudaicus, sacrificijs & orationibus: talis etenim fuit lucta Jacob cum Angelo. Lachrimis & orationibus, & hoc à Deo contendebat, diuinam nempe sibi conciliare benedictionem: hoc est, vt ille in mundum veniret, per quem omnes gentes benedicerentur, de quo iam præsentem, cantandum esset: *Benedixisti Domine terram tuam*. Hæc benedictio concessa est oriente aurora, hoc est in aurora legis gratiæ, quæ in sacris litteris aurora nuncupatur: veniens enim filius Dei in mundum, & homo factus omnem gratiæ & gloriæ nobis tribuit benedictionem: *Benedixit nos omni benedictione spirituali in caelestibus in Christo*. Verum cum tali pariter benedictione, decreuit, vt qui illum brachijs, manibusque complectitur, quoque cum illo foriter luctatur, illucescente aurora, exarante femoris nervo, claudicat. Proh altum mysterium, & mirabile Sacramentum!

Femoris nervus in S. pagina, matrimonium, seu generationem prænotat. Ita pater fidei Abraham, quo significaret, ex semine suo Christum nasciturum, præcepit Eleazaro domus suæ œcono-
 mo, vt posita manu super femur suum, velut altare sacrum, præstaret ieramentum. Apparete igitur aurora, Angelus impertiens Jacob benedictionem, eius femur tetigit, & exaruit: q. d. qui manibus Verbum æternum continebant, de nocte, hoc est in vmbrijs, vt in animalibus sacrificiorum, vt figuris, non refert, quod de filiorum agant generatione, sint vxorati, illique rei intendant animum: illi vero, qui idem verbum splendente aurora legis gratiæ manibus debent contectare, quique ad hunc effectum benedictione sunt consecrandi singulati, tantum abesse debent, à tractandis, nutriendis, generandisque filijs, quasi femur illis esset, arefactum, dico, mysterio mirabili: hoc namque nomine spiritus Dei appellat continent: *Lignum aridum*. Quam longe conuenit abesse ab operibus carnalibus illum, qui totus huc studere debet, vt secum, sibi que vnicum habeat Patris æterni verbum linguam illam, qua tanto illi corpus adaptat sacrificio? manus illas quibus illud sustinet: oculos illos, quibus illud intuetur, os

illud, quo sumit, pectus illud, quo recepit? *Pura sit mens, pura cogitatio quia sacrificium purum est.*

Si placeat hoc Rupertii subtile mysterium, placeat illud multo subtilius D. Hieronymi obijciens Moyses vxorem duxit, filioque genuit, legem Sacerdos nihilominus fuit eminentissimus, & à Deo electus; cur igitur nec tales sunt Evangelij Dei electi? Respondebo tibi, (inquit.) Si magnum attendas mysterium inter Moysen & Iosue. Nihil omnibus apertius, quam Moysen legis veteris vices, & personam adumbrasse: ita dixit Epulo-
 ni Abraham: *Habens Moysen & prophetas*. q. d. Iam legem habent, & prophetas. Et Paulus Apostolus: *Regnauit mors ab Adam vsque ad Moysen*. Nulli dubium est in vtroque testimonio Moysen significare legem, Iosue figuram expressit Saluatoris, qui primo dicebatur. Osee, quod idem est ac Iesus, id est Saluator; ipse namque, vt ait Apostolus Iudas: *Populum de terra Ægypti saluans*, in terram promissionis introduxit. Nunc ergo perpende, quid Iosue acciderit: suscepto namque munere ducis supremi, & rotius populi regimine ad Iordanem accessit. Toto tempore quo Moyses superuixit, fluxerunt aquæ Iordanis, ac Iosue accedente cursum suum suspenderunt, nec fluxerunt, tanto stupore fecerit illius Gentilium, vt illo nihil amplius ipsos stupescerit. Nostin? Iouiniane (ait) defluentes aquas significare nuptias, matrimonium, operaque carnalia, quæ defluunt in mare amarum: quandoquidem, quæ cum gaudio, cantibus, & iubilatione coeperunt, lachrimis, suspirijs, planctibusque terminantur? Illæ, quidem, fluxerunt: quo tempore Moyses regiminis habenas moderabatur, hoc est, legis veteris tempore, in eius ministris scilicet Sacerdotibus, ac ubi præcessus adest Iosue, suadet aquitas, fluere desinant, vni que Apostolici matrimonij, nuptijsque renuntient, scique illud quod mundum raprat in stuporem vehementissimum, vt reip-
 sa factum agnouimus, quodque gentiles in lege nostra Evangelica tantopere percellit, dum vident in Christi Ecclesia, virgines puras, continentes vitam ducentes Angelicam. Quod si me tenuas intelligere (loquitur D. Hieron.) finem vni co verbo imponamus. Moyses vxorem habuit: quia in lege Moysi, hoc agebatur; attamen dicto mihi, ubi Iosue coniugatum inuenies? Sicut ergo legimus, quod Moyses, id est, *lex habuerit vxorem, ostende mihi Iesum. Naue, vel vxorem habuisse, vel filios, & si potueris demō-
 strare viduum me esse fatore*. Iosue, Saluator, castus

IV. Moyses legem veterem, Iosue no-
 uam signifi-
 cat. D. Hieron.
 l. 1. contra Iouian.
 Tom. 2.
 Luc. 16. 29
 Rō. 5. 14.

V. Cursus Iordanis nuptias de signat.

D. Hieron.

castus superuixit, in signum quod omnes Euan-
gelici Sacerdotes teneantur incumbere, non cu-
randa saluti plebis temporali sed spirituali quo
supposito certum est, quod cœlibes illos castos-
que esse conuenit.

3. Tim. ca. 5. 2. D. Hieronymus hoc profecutus argumentum
de noua legis Sacerdotum cœlibatu, hoc addu-
cit quod D. Paulus in Episcopo requiebat: O-
portet Episcopum irreprehensibilem esse, sic enim
explicat: ut nulli vitio mancipatus sit. Vnius uxo-
ris uirum, qui unam uxorem habuerit, non ha-
bet. Nō duas in matrimonium duxerit: Sobrium,
sive ut melius in Græco dicitur: uigilantem, id est:

D. Hi. ὑπόλιον. Pudicum hoc enim significat ἡσυχαστῆρα.
Ornatum & castitate & moribus. Hospitalē, ut
imitetur Abraham & cum peregrinis, imo in pe-
regrinis Christum suscipiat. Doctorem: nihil enim
prodest conscientia uirtutum fieri, nisi & creditum
sibi populum possit instruere, ut ualeat exhortari
in doctrina sana, & eos qui contradicunt arguere.

VI. Qui cunctis his effulserit conditionibus com-
mendabilis, bonus erit Episcopus, aptusque erit
Sacerdos. Cur ergo non præposuisti: Doctorem,
ad hoc enim ut doceat eligitur & Sacerdos &
Episcopus? Minime sed hoc ultimo loco posuit:
quia ad Doctoratus lauream accedere. supponit,
primū, uirtutum præcellere meritis; quibus si
non emineat, male alios edocebit. Sanctifica
me Domine, clamat Dauid: ut ignosce delictis:
Et docebo iniquos uias tuas. Progreditur ulterius
Ps. 50. D. Hieronymus, & inferius illud enucleat D.
Pauli: Spiritu ambulato, & desideria carnis non
perficietis: Caro enim concupiscit aduersus spiritum
&c. fructus autem spiritus est: charitas, gaudium,
pax, patientia, benignitas, bonitas, longanimitas,
mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas.

D. Hi. Loquitur D. Hieronymus. Omnes spiritus, quasi so-
lidissimum fundamentum, & sublime culmen
continentia sustentat, & protegit. Idcirco vlti-
mō scripsit continentiam: ea enim est, quæ
ceteras fulcit, sicut culmen ædificium, hoc
namque illud sustinet proinde & ultimo erigitur
loco, quatenus ædificium concludat, illo-
que sustentat ne collabatur. Decidat ab ædifi-
cæ culmen in terram, & cæteri lapides colla-
bentur.

VII. Ita notat D. Bernardus id quod de Christi-
ano discipulis refert D. Lucas quod Christo cœlo-
rum petente sublimia: Reuersi sunt discipuli &c.
ubi manebant Petrus & Andreas &c. cum Maria
matre Iesu. Ut quid D. Lucas locum assignat vlti-
mum Cœlorum Reginæ, si in quolibet bono
semper prima præcedit: Ut declararet, quod ip-

sa uirgo sanctissima culmen esset, quod Apo-
stolicum concluderet collegium, omnelque su-
stentaret, proinde illi, velut culmini ædificij lo-
cus vltimus assignatur. Eodē omnino hic mo-
do continentia & castitati locus tribuitur po-
stremus. Quia sunt velut culmen sublime cæte-
ras fulciantes uirtutes, quo castitatis culmine
corruente, cæteras stare posse sit impossibile.
Patet in istis excedit non vnicus, sed primus
filius, opibus affatim dices, multisque bonis ad-
saturitatem locuples: in salutem patitur castita-
tis, & continentia triste naufragium, illico cur-
cta quæ habuerat bona, pessumdari conspiciet:
Consumpsit omnia uiuendo luxuriose.

Hæc ea causa est (inquit D. Hieronymus) cur
illa dicerentur à Christo uirgines, quibus
Symbolum præstitit Christus Ecclesie: Infirmi-
tum est de Euangelio decem Virginum exponere
Sacramentum quaque sultatum, & quinque sa-
pientum. Hoc solum nunt dico, quod quomodo as-
que ceteris operibus uirginitas sola non saluat, sic
omnia opera nosque uirginitate puritate, conser-
uata, & castitate imperfecta sunt. Exemplum pro-
ponere in ijs uoluit Christus, quibus nihil aliud
sit cura, quam aduentum sponsi præstolari, qui
nullo detineantur impedimento, ob hoc eos, no-
minat uirgines: illæ namque sunt, quæ ab omni
impedimento solutæ præstolantur. Modo clarius
intelligemus, cur ratio suadeat Sacerdotibus & Ep-
iscopos esse castos, esse continentes: eo quod
partim ad illos spectet Dei legem proponere ut
doctores, doctrina uero sanctitatem præsupponat
absolutam in eo, qui legis proficitur scientiam,
quodque nulla in eo uirtus desideretur, &
quia omnes sustentat continentia, hæc de cau-
sa conuenit Episcopos esse continentes, sine
hac namque, uirtutes cæteræ uirio laborant
imperfectiois. Partim quia in se totos debent
Deo consecrare, ut nullum obset impedimen-
tum, quo minus tales sint, ut nihil ex his in-
ferius eos remoretur, quin integri Deo conse-
crentur. Ad hoc sint ergo uirgines, continen-
tes, castique Sacerdotes: Quis sint sine impe-
dimento Dominum obsecranda: Qui namque ta-
les non sunt, mille turbibus inquieti distur-
buntur.

§. 4. Oper.

§4. *Oporet sacerdotes esse continentēs, ut se totos Deo consecrent, ut Hieremia & Ezechiel, nec non Aegyptiorum sacerdotes, & sacerdotisse.*

*ostibus necessaria sunt: pratiose vestes, aurum genæ, sumptus, ancilla, suppellex varia: lectica & effeda deaurata. Tertio: certæ sunt singulis noctibus quarrela: tranfacto celebri festo in quo se inuicem contemplata sunt; orationes: pretiosioribus talis quam ego; præfulget ornata lapidibus, veste induitur cultori; turicam habet mundiorē. Deinde per noctes totas garrula con-
 Quarta. *questiones: illa ornatur procedit in publicum: hæc honoratior ab omnibus, ego in conuentu seminarum misella despicitur. Quarto: Attendenda semper eius facies, & pulchritudo laudanda (& nec quidem licet solem ipsum intueri) ne si al eram aspi-
 Quinta. *ris, se existimet dissimulare &c. Cur aspicerebimur vicinam? Quid cum ancilla loqueris, de foro veniens quid attulisti: Alterius amorem suum ad rem suspiratur. Quinto: si veni stante placeat, tanto ma-
 iori diligentia custodienda: difficile custoditur, quod plures amant. Nihil tutum est, in quo totius populi vota suspirant. Si turpitudine, aut difformitate displiceat, amatur difficile, estque eius cordiola societas: Molustum est possidere, quod nemo habere dignatur. Et hoc ipsum illam excitat, ut ipsa quarat à quo, licet foeda, diligitur? Sicut pulchra cito adamat, facta facile contempnit.***

Porro si digrediamur (inquit D. Hieronymus) ad morbos, partus, filios, filias, quas secum hæc trahant anxietates, quis possit calamitas scribere, quæ lingua declarare? Tandem quis sibi sapiens mulierem alliget, nisi cognoscat, prius enim illam quis exhorret, quam cognoscat. Nullum in stabulum tuum adducis equum, inventum, feruum, aquaticam lagenam, nisi prius, qualis sit, probaueris; liber, illam remittendi si tibi minime placeat, & mulierem in perpetuam tibi con-
 III. *Mulier ante nuptias non qualis sit agnosci-
 tur.*
 duces societatem; nisi probe noveris, quod sana, discreta, modesta, sitque taciturna: Adde, nulla est mulieris electio, sed qualis scemque obtineris; habenda: si iracunda, si fatua, si deformis, si superba, si foetida. Quodcumque vitij est, post nuptias discimus. Equus, bos, asinus, canis, & vilissimo mancipio, vestes quoque & lebetes, sedile, lignum, calix & vreculus stibis, probantur prius & sic emuntur: sola vxor non ostenditur, ut antea displiceat, quam ametur. Prosequitur D. Hieronymus hos Theophrasti discursus, multas eius, vanasque perpendens sententias, eam præferam quam multi incundi causâ matrimonij producunt: heredes nempe habere, quam ut soluat, rationes adducit philosophus, quibus Christiani in veritate confunduntur: Hæc est huiusmodi Theophrastus differens quem non sus-
 fundit Christianorum, quorum conuersatio in talis est:

Pater supradicta alias assignat D. Hieronymus rationes suo dignas ingenio. Prima sumitur ex actionibus, & functionibus Sacerdotum, fundata in doctrina D. Pauli Evangelici Sacerdotis Deo vacare debent, continuis iustare orationibus, exercitijs spiritualibus occupari, ad sacrum esse expediti, diuinisque laudibus distenti, nec non S. Scripturæ studijs studiosius incumbere; tandem cum sint Deo consecrati, se Deo totos offerant necesse est. Hoc vxori iunctus agere nequaquam potest, quia eo ipso quo talis est (inquit Apollolus) magnam sui ipsius animæ, cordis ac sollicitudinis partem debet impendere mulierem non minorem filijs, aliam familiæ negotijs, & tali distrahi sollicitudine qualem iure suo possulat status ille matrimonij: *Qui cum vxore est, sollicitus est, quæ sunt mundi, quomodo placeat vxori & diuisus est.* His doctum pariter & congruum adduco D. Hieronymi argumentum, singulari quadam eloquentia verbis comprehendit breuioribus totum illud volumen à celebri philosopho Theophrasto: *De nuptijs dictum.* Quærit num conueniat sapienti ducere vxorem? Et licet affirmatiue definiat, si mulier fuerit pulchra, diues, prudens, modesta, composita, taciturna, patiens, veræ sapientiæ amica, quæ eius nedum non impediatur impertuna studium, sed insuper sedula promoueat.

Regreditur tamen, (inquit D. Hieronymus) & ex eo ipso probat, nullo modo conuenire sapienti ducere vxorem: quis enim talibus intenciat mulierem dotibus commendabilem? Primò; quis sibi persuadet, studio philosophiæ non obesse mulierem, cui principalem nauare operam tenetur vir sapiens, cum illo tempore, quo studiosius illi debet incumbere, necessariò debet hoc omittere, ut mulieris occurrat festinus importunitati, filiorumque consulari pœnidus infirmitatibus: *Primum enim necesse est, impediti studia philosophiæ, nec posse quemquam liberis & vxori pariter inservire.* Secundò; mulier sagacior est & importunior in optandis, petendisque vestibus: gemmis, ornatis, mundo muliebri, pedissequis, rhedis, asseclis &c. quibus fieri non potest, quin maxima requiratur sollicitudo: *Mulier esse, quæ matronarum*
 Hieron. Bapt. de Lamna. Tom. II.

est: quotidie dicitur: Cupio dissolui, & esse cum Christo.

10 Cur Cicero se- cundam ducere noluerit vxorem.

Hic responsum annedit D. Hieronymus quod Cicero, omnium ore celebris ut sapiens, dedit amico suo Hirtio, qui per suadere conabatur, ut abdicata vxore suo Terentiâ, alteram eius sororem sibi coniugio copularet. Hoc nequaquam (inquit Cicero) sequar consilium quo namque tempore Terentia conuixi vxori, hoc didici, quod si duxero puellam in coniugem, solutus esse non possum, ut continuo studium omne sapientia hbrisque conferam soluendis: Cicero rogatus ab Hirtio ut post repudium Terentia, sororem eius duceret, omnino facere superstitus, dicens non posse se vxori, & philosophia pariter operam dare. His apte varias lectuque dignas connectit historias, tandemque concludit opinione Epicuri: qui inter cetera suis praelegebat discipulis, ne fumerent vxores. Erat autem huius intentio, non de caelo, non Deo seruiendi sed vitam ducendi quietam, ab omnibus huius mundi laboribus feriatam, qualem in statu matrimoniali, inueniri non posse ob infinitas prope curas, anxietates, & poenaeque quas inuoluebat, arbitrabatur.

V. Cur Epicurus dissuadet nuptias. x. Cor. 7. 33.

Epicurus voluptatis amator, raro dicit sapientis inuenda coniugia, quia, multa incommoda admixta sunt nuptijs. Haec optime, (respondet D. Hieron.) at multo haec omnia compendiosius D. Paulus verbis iam nunc declarandis: Qui cum vxore est, sollicitus est, quae sunt mundi, quomodo placeat vxori, & diuisus est: summam aduerte, quam graua coniugatos opprimant onera.

VI. Varia onera coniugatos opprimunt.

Primum: placendi mundo continua sollicitudo: Sollicitus est, quae sunt mundi. Heu quanta secum trahit haec sollicitudo: consulendi honori, familiae, vestimentis, negotijs, propriae famae, sumptibus vxoris & filiorum, tantoque crescit haec sollicitudo grauius quanto sibi strictius imputandû, quidquid mulier, filijque parauerit, nec non quicquid in domo sua fuerit peractum indecentius.

Secundum: Quomodo placeat vxori. Bone Deus! Et quis placere possit animali, quod tantis, tamque varijs trahitur desiderijs, ut dicebat, & verè dicebat Apostolus: Ducuntur varijs desiderijs.

7. Timoth. 6. 3. 6. Tertium: quod cor eius & anima, in multiplicibus disscindatur partes: Diuisus est, quam magna illi pars est tribuenda, quae tecum vnum est. Primae uxoris mulieris Eux spectat Apostolus formationem, ad quam Deus Adami ossa diuisit, & ex illis vnum Eux tradidit, ex illa partem desumens carnis infirma, Adaeque coniungens, ut vnum

quid exurgeret, quo significabat, quod magnam virilis roboris partem sibi mulier attraheret, ille verò magnam tamen partem sibi imponeret infirmitatis. Haec cum ita sint, vide, qua ratione, qui taliter cor suum tenetur dispersum mulieri, liberis, negotijs, curis, totum dare queat Deo, & seipsum totum Deo dare possit, si paucis temporibus in oratione cum Deo debeat agere, in hoc (scilicet Apostolo) se ab propria distellere debet vxori. Si die quodam ad Deum festinet accedere persacram Communionem, decet ab actu se contineat coniugali. Qui igitur incessanter orationi vacare, diebusq; tenetur singulis factis aditare altaribus Christi corpus sumpturus, ut sacerdos, quam erat hoc rationi consonum, ut perpetuum à statu se segregaret nuptiali, viueretque castissimus.

Inquirunt Sacri Doctores causam ob quam Deus per Angelum Moysi mortem intenteret Rem spiritus S. refert singularibus plenam circumstantijs. Apparuit in rubo. Moysi Dominus, praecipit, ad filios Israel proficiscatur in Aegypto vitam ipsi, mancipijs ad tritremes damnatis accentes longe diutorem, illisque haec faulta denuntiet; decereit vos Deus haec misera libertate seruitute, & in terram patribus vestris promissam introducere, lacte & melle manantem. Multisque interiectis (a) praecipit ut vadat in comitatu secum deducens fratrem suum Aaton, & se niores Israel, ut Regi loquantur Pharaoni. In eum finem, prodigiosam illam Moysi virgam tradidit tantorum effectricem mirabilium. Reuertitur Moyses in Madian, ve mulierem filioque iumentis impositos secum duceret; medio in itinere subliterunt, ut panem comederent, seque ab itineris labore fellos recrearent: hoc namque his verbis indicatur: Cum esset in itinere in diuersorio. Quod alia lectio habet, ut notat D. Augull. Et factum est in via ad refectioem. Cumque simul hoc in loco velerentur: Occurrit ei Dominus, (erat autem Angelus) & volebat occidere eum.

Quid hoc rei Domine, quam viam ingreditus, ut illi stricto pugnione mortem minueris. Dum Balaam a sinâ vectus suas inlequitur vias, iam patet, ex ratione factum & iustitia, ut illi sese ierox opponeret Angelus in via, & stricto in pectus eius mucrone, mortem, si progredederetur, intenteret: erant enim viae eius peruersae, ex D. Jacobi sententia: suâ namque carnis auaritia, & promissis regis Balac seductus proficisceretur Dei populo maledicturus. Et Moyses qui percavit, recto tendit itinere in Aegyptum, tuum Domine mandatum expleturus, & id opere, quod

illi tam strictè iniunxisti, perfecturus? Quid agit,
 aut quid intendit, morte puniendum? Plures res-
 pondent Doctores: hanc scilicet rationem, quòd
 filios suos nondum circumcidisset, secumque
 veheret, filijs Israel locuturus: quorum erat hoc
 præceptum circumcidendi filios: q. d. Pergis
 populum Dei docturus, eique præfuturus gu-
 bernator, atque præceptum circumcissionis propo-
 siturus, quòd ipse transgredieris? Et hanc satis
 liquet fuisse rationem, quandoquidem Sephora
 periculum capitis advertens Moysi imminens
 marito petram sumpsit acutissimam, filijque
 præputium circumcidit, quò facto dimisit
 Moysen Angelus incolumem.

Hanc opinionem efficaciter refellit Diodorus
 Tarcent. Primò: si enim hæc fuisset causa, non
 suffecisset Sephora vnum tantummodo circum-
 cidasse filium, vt videtur: aliumque non circum-
 cidum in itinere secum duxisse. Secundò: ex quo
 tempore Deus locutus est cum Moysè, egitque
 cum filijs Israel de egressu ex Ægypto, non
 occurrit, quòd de puerosum mentionem fecerit
 circumcissione, qui nec illis quadraginta annis,
 quibus per Arabiæ desertia vagati sunt, circumci-
 debantur. Hæc autem conuenientior videtur esse
 ratio, quam habemus ex D. August. que Theo-
 doretò non displicet, nec antiquo D. Epipha-
 nio contradicit, nempe quòd ad commissio-
 nem sibi iniunctam implendam, ad vxorem si-
 mulque sic reuersus, illos hæc cum in itinere condu-
 cturus. Elegit eum Dominus vt mediator esset
 inter Deum & populum, vtque communiter cum
 Deo ageret, ab ipso legatus mittendus modo
 ad Pharaonem, modo ad populum, modo
 ad seniores Israel. Cum igitur te Dominus cli-
 gat, vt cum eo communiter, & familiariter agas,
 quid tibi mulierem quid filios associas?

Pauca scapis & valde procedis inordinatè:
 In hoc loco possumus intelligere (inquit D.
 August.) quòd displicuerit Deo, quare Moyses
 tanta mirabilia facturus vxoris impedimentum
 secum ducere vellet in Ægyptum. Et hanc esse
 rationem probatur: quia ex eodem loco con-
 iungit & filios remisit in Madian ad foerum
 suum, vnde ipsa venerat, eratque oriunda: ip-
 se vero solus, ministerium, ad quod eum Deus
 elegerat, fecerit impleturus: Vnde datur intel-
 ligi, quòd ex illo loco remisit vxorem suam ad
 foerum. Hæc pendens D. Epiphanius, col-
 ligit, quòd ex illo die nunquam amplius e-
 gerit cum vxore, aut illam vt matris cogno-
 uerit: Moyses ex quo prophetare cepit vxorem
 non cognouit, neque enim potuisset esse Deo sa-

milis, & coniunctus. Hinc intellige, quanto
 magis esse debet ab vxore remotus Sacerdos E-
 uangelicus à Deo electus, vt indefinenter cum
 illo agat in altari, in oratione, ita vt eius omnes
 actiones vel cum Deo, vel cum populo esse de-
 beant, Dei ministri sedulus & plenus officium:
 Non hæc bene conuenit illi vxoris ac filiorum
 frequens inquietudo, quæ sollicitudinem mouet
 illi illisque prospiciendi.

Notat vterius D. Hieron quid præmonerat,
 id quòd legimus à Domino præceptum duobus
 prophetis Hieremæ & Ezechiel: & inter vtrum-
 que differentiam statuit: Hieremias qui in vxore
 sanctificatus est, & cognatus in vulua matris, adeo
 hoc privilegio fruitur, quia virginitatis erat beati-
 tudini destinatus, & cum omnes captiui sint, vasa
 quoque templi Babylonio Rege vastante dirupta, iste
 solus liber ab hostibus est, & captiuitatis nescit inu-
 rias. Et Nabuzardan, cui de sanctis sanctorum Na-
 buchodensor non præceperat, præcepit de Hieremia.
 At è contrario Ezechiel captiuus tenebatur in Baby-
 lone: mortua est, inquit, vxor mea ad vespere-
 ram, & mane feci sicut mihi præceptum erat,
 prædixerat enim Dominus quòd in illa die aper-
 riveitur, & os eius loquere, vt non taceret am-
 plius. Vocat Dominus Hieremiam, atque illi
 propheta: Non accipis vxorem, & non erunt tibi
 filij & filie. Ad quid Domine? Habemus inuicem
 comunicanda consilia. Immaturo subitaque
 morte, noctu rapti t è viuis, vxor Ezechielis,
 & mane sequenti prodit in publicum, ibique
 congregatus sic ait: Hoc scitote charissimi:
 Vxor mea mortua est. Si mortua sit o vates, re-
 quiescat in pace; quid vis faciamus? Sepelito
 illam. Ne putetis hoc à me in aere & sine causa
 dictum: quia ipsa moriente, grauius Deus mi-
 hi consilia comunicauit, & hæc vobis e-
 ius nomine venio comunicaturus: Vxor mea
 mortua est, & Dominus locutus est ad me.

Hæc duo coniunge, monet D. Hieron. in
 hæc verba. Diligenter attende, donec vxor tace-
 ret, non habebat libertatem populum commo-
 nendi; moritur vxor & conjugale vinculum
 soluitur, & absque vlla trepidatione in officio pro-
 phetali semper est. Qui enim liber vocatus est,
 vere est seruus Christi. Hieremias captiuitate propin-
 qua vxorem prohibetur accipere. Ezechiel in Babylo-
 ne mortua est inquit, vxor mea, & apertum est ei
 meum, quia nec ducturus vxorem, nec illi qui du-
 xerat possunt in opere conjugali libere prophetare.
 Hi serui sunt qui sine impedimento Christi ser-
 uiant & ad omnia Saluatoris madata sunt promp-
 tissimi, vide superius exponit D. Hier. hunc lo-

D. Hier.
 Epi. 19.
 ad A-
 geru-
 chian
 Ep.
 ad Ge-
 rontia
 vidual.
 Tom. 1.
 XI.
 Diffe-
 rentia
 inter
 Hiero-
 nam
 & Eze-
 chiel.
 Hier. 18
 Eze.
 24. 18.
 D. Hier.
 X.
 Vxor
 donu
 impe-
 dit
 prope-
 tia.

cum: Liber dicitur, qui matrimonio ligatus non est. Vltimus, progreditur, & ait: Si laicus est, qui- cumque fidelis orare non potest, nisi careat officio coniugali, cum Apostolis praeceperit, quod abstineant propter orationem, Sacerdoti cui semper pro populo offerenda sunt sacrificia, semper orandum est. Si semper orandum est, ergo semper carendum matrimonio: nam etiam in veteri lege, qui pro populo hostias offerebant non solum in domibus suis non erant, sed & purificabantur ad tempus ab vxoribus separati, & vinum & ficeram non bibebant, quae solent libidinem prouocare. Haec omnia D. Hieronymus.

Si Deus, vt vel paruo tempore loquatur cum Hieremia, prohibet ne ducat vxorem: vtque Ezechiel possit cum eo vel quatuor verba colloqui, vult vt primo moriatur vxor, sique viduus, qua quaeio, ratione cum eodem poterit Deo diebus agere singulis, cum manibus, ore, lingua contingens coniugatus?

¶ 12 Quinimo etiam ipsi pagani, (asserit D. Hier.) haec apprime intellexerunt. Primarij Atheniensium Sacerdotes, quos Hierophantas dicebant, quam primum Sacerdotali inaugurabatur dignitate, ciente potam hauriebant, quae adeo frigida est, vt omnem copulam coniugalis euertit fortitudinem: Hierophante apud Athenas emra-

D. HIER. lib. 2. contra Iou- nia. Tom. 2. tur, & aeterna debilitate fit castus. Narrat Chera- mon Stoicus vir eloquentissimus: (ait D. Hieron.) vitam describens Sacerdotum Aegypti, qualiter se continuerint eo quod inter altaria, damo- num versarentur & studijs vacarent. Astrologix, motus celsusque contemplantes solis, lunae, siderum; semper idololorum templis in- sidentes: sed lubet audire D. Hieronymum: Chera- mon Stoicus vir eloquentissimus narrat de vita antiquorum Aegypti Sacerdotum, quod omnibus mun- di negotijs, cunctisque postpositis semper in templo fuerint, & rerum naturas, causasque ac rationes siderum contemplati sint, nunquam mulieribus se- miserint, nunquam cognatos & propinquos, nec liberos quidem viderint, ex eo tempore, quo capis- sent diuino cultui deseruire: carnis & vino se- mper abstinerint, propter tenuitatem sensuum & vertiginem capitis, quam ex paruo cibo patiebantur, & maxime propter appetitum libidinis, qui ex hu- cibus, ex hac potione nascuntur: pane raro veseban- tur, ne onerarent stomachum, oleum tantum in ole- ribus nouerant &c.

D. HIER. XI. Sacerdo- rum A- gypti ab- stinentia & casti- tas.

Proh quales Sacerdote! Quanta solitudo! Quae castitas! Quae temperantia! Quae ieiunia ab his cetera demonum, inferniue Sacerdotibus! Vtinam tales fuerint & Evangelici, Christiue Sa- cerdotes. Ad quid igitur nec matrimonia poue-

rant, nec vxores? Etenim sciebant (inquit) quod si vxores ducerent, soluti ac liberi diuino nequissent toti vacare seruitio, nec suis astro- labijs attentius sidera contemplari: quid Sa- cerdotibus agendum Evangelicis, quibus tanto decentius conuenit hoc vxorum onere esse libe- ros, quanto sunt puriora, quae circumueunt al- taria, & sacrificia quae offerunt mundiora ac spiritaliora, suaque astrologia sublimiore, non caeli sidera, sed caelestia mysteria, nostraque redemptionis Sacramenta contemplantes? His adde (inquit D. Hieron.) quod nouimus de Sacer- dotibus Vestae, Iouis, Apollinis, Dianae, Mi- neruae &c. Quibus vt ad officia & ad altaria ac- cessus daretur, altaria, inquam, adeo immun- da, carnalia, scelerata sceleribus perpetuae votum debebant emittere virginittatis: Virgines Vestae, & Apollinis, Innonsique Aethiae & Diane ac Mineruae, quae perpetuae Sacerdotij virginittate marcescunt &c. Quid aget Sacerdos diuinae sapien- tia munitus, quae tam pura, tam est splendida, vt ipsa lux coram eo tenebrifcat, & caeca ma- caletur.

¶ 5. Sacerdotes non alios filios habeant, quam pauperes, qui in illis misericordiam, vt cecinit Dauid.

A Lia sese offert raro ex officio sumpta, quod facti Canones assignant Ecclesiasticis, quos parentes indignant pauperum. Ea intentione statuit illos in Ecclesia sua Saluator noster, vt pauperum sint defensores, sustentatores, operibusque partes. Eleganter cecinit psalm. 103. inter stupenda diuinae opera prouidentiae Psalm. 103. inter ceteros longiore. Inter haec vnam hoc ex- pendit, nempe: cur tot tamque praecellae Deos beos arbores produxerit in montibus, cedros in Liba- no, vt vertice caelos tangere videantur, Sanna- bus pro- buntur ligna campi, & Cedri Libani quos plantauit, etiam illis passeris nidificabunt. Hebraice legimus: Ia. Psal. honore proprium Dei nomen; ita D. Hieronymus, Synmachus, alijque prope omnes Graeci: ligna Domini, vel ligna Dei. De illis loquitur arboribus agrestibus, pinis, quercubus, cedris, popu- lis, omnibus altioribus: Has dicit arbores Dei: nullus etenim alius illas plantauit, ri- ganique operatus, quam ipse Deus. Qua igitur intentione procreauit tibi Dominus in alto- ribus montibus, tot arbores, adeo sublimes, ex- cellas, coronatas in salibus, syluis, monti- bus, aliisque partibus, quibus nec homines vtun- tur.

Mat. 1. 10.
Mat. 1. 11.
Mat. 1. 12.
Mat. 1. 13.
Mat. 1. 14.
Mat. 1. 15.
Mat. 1. 16.
Mat. 1. 17.
Mat. 1. 18.
Mat. 1. 19.
Mat. 1. 20.
Mat. 1. 21.
Mat. 1. 22.
Mat. 1. 23.
Mat. 1. 24.
Mat. 1. 25.
Mat. 1. 26.
Mat. 1. 27.
Mat. 1. 28.
Mat. 1. 29.
Mat. 1. 30.
Mat. 1. 31.
Mat. 1. 32.
Mat. 1. 33.
Mat. 1. 34.
Mat. 1. 35.
Mat. 1. 36.
Mat. 1. 37.
Mat. 1. 38.
Mat. 1. 39.
Mat. 1. 40.
Mat. 1. 41.
Mat. 1. 42.
Mat. 1. 43.
Mat. 1. 44.
Mat. 1. 45.
Mat. 1. 46.
Mat. 1. 47.
Mat. 1. 48.
Mat. 1. 49.
Mat. 1. 50.
Mat. 1. 51.
Mat. 1. 52.
Mat. 1. 53.
Mat. 1. 54.
Mat. 1. 55.
Mat. 1. 56.
Mat. 1. 57.
Mat. 1. 58.
Mat. 1. 59.
Mat. 1. 60.
Mat. 1. 61.
Mat. 1. 62.
Mat. 1. 63.
Mat. 1. 64.
Mat. 1. 65.
Mat. 1. 66.
Mat. 1. 67.
Mat. 1. 68.
Mat. 1. 69.
Mat. 1. 70.
Mat. 1. 71.
Mat. 1. 72.
Mat. 1. 73.
Mat. 1. 74.
Mat. 1. 75.
Mat. 1. 76.
Mat. 1. 77.
Mat. 1. 78.
Mat. 1. 79.
Mat. 1. 80.
Mat. 1. 81.
Mat. 1. 82.
Mat. 1. 83.
Mat. 1. 84.
Mat. 1. 85.
Mat. 1. 86.
Mat. 1. 87.
Mat. 1. 88.
Mat. 1. 89.
Mat. 1. 90.
Mat. 1. 91.
Mat. 1. 92.
Mat. 1. 93.
Mat. 1. 94.
Mat. 1. 95.
Mat. 1. 96.
Mat. 1. 97.
Mat. 1. 98.
Mat. 1. 99.
Mat. 1. 100.

tot, sed nec eas quidem conspiciunt? Respondet David: vt in illis passeret nidificent. Tantam eorum curam habet Deus, vt teste ipsa veritate: *Vnus ex illis non ceciderit super terram sine Patre vobis.* Vult, illis locus paratur, in quo nidificent, dormiant, sedecant, & escas inueniant: eo autem modo produxit arbores: *Illis passeret nidificabunt.* Quid hoc? hisse diuinus distenditur intellectus: dicere nobis liceret, quod de vobis quærit Apostolus: *Namquid de passeribus cura est Dei?* Hoc (monet te D. August.) ad altius attolle diuinae prouidentie mysterium: licet enim ipse hoc magis exponat in communi, non est tamen absolum, si illud ad singulare reducamus. *Quinam sunt: ligna Domini, nisi Ecclesiastici? Quam altiores cædi, celos vertice contingentes, nisi Sacerdotes? Quot Archiepiscopi, Episcopi gradati, canonici, beneficiarij, præbendati in his Ecclesia montibus? Quam bene faturi cælestibus, quos Dominus depluit, aquis? Saurabuntur, fructibus inquam, Ecclesiasticis, quibus ad luxum abundant. Hic centum millibus, ille quinquaginta, hic decem, alter quatuor millibus, ille quinquaginta, hic decem, alter quatuor millibus annis opulentus. Illos Dominus plantauit, decreuitque tantâ diuitiarum copia ditarentur. Irudent dentibus zoli heretici, & vt porci grunnunt, vt canes allatrant contra præfulum, & Ecclesiasticorum proventus profusissimos. Van sine cerebro capita. Numquid non Dei est arboribus cædique in Ecclesia monte prospicite? Optima ratione census hic habetur annui, & Dei præscriptum est, illos habeat Episcopi, præfulisque copiosos ad quid in sua conseruationem auctoritatis, ac dignitatis: quo diuino possint cultui, maiestate vacare celebriori.*

Singulariter tamen, vt passeribus sunt in hospitium: *Illis passeret nidificabunt.* Quos intelligis passeret (quærit D. August.) qui nihil habent vnde viuunt, nec messem colligunt, nisi pauperes circumquaque vagabundos? O quo loco sunt illi apud Deum, vt se eorum loco substituat, veltique in illis ipsum agnoscamus: vnde & hanc perpetuam statuit in Ecclesia regulam: *Quod vni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis.* In eum si nem illos posuit, vt eo diuertant, inueniantque pauperes defensionem, pupillus patrem, inops puella, quo nubat, vidua, quo sustentetur, & captiuus lyrum quò redimatur. Hic nidificent.

Omnibus incumbit beneficis esse pauperibus: sed data opera, liberalius, & ex officio obstruuntur Ecclesiastici. Proh quam præclara illa

summi Pontificis Ecclesie D. Petri verba, qui D. Ioanne comite, templum ascendens, ad templi valuas prostratum vidit claudu ex vtero matris suæ: & confestim in illum oculos vterque coarcti: atque: *Charissime: Respice in nos.* q. d. Scopus in quem suus habet indigus dirigere sagittas supplicationum, locus, in quem oculos dirigere debet ad sui subsidium, Pontifex est, Episcopus, Ecclesiasticus: illi namque sunt, quibus conuenit primo oculos in mendicos dirigere, & in quos, suos indigus, ac clamans: *Respice in nos.* Multi subibant templum, ibant & redibant multi, nec eorum vllus oculos in mendicum deflectebat: at summus Pontifex ipse est, qui: *Inueniens in eum, claudum benignus aspexit:* qui namque principaliter tenentur pauperes intueri, prælati sunt & Principes Ecclesie, illisint oportet, scopus primarius, in quem indigi colliment: *Respice in nos.* q. d. Nos ipsi arbores sumus, in quibus passeret nidificent, vnde, & quod habebant, largiebantur. Non illi argentum, aut aurum, sed diuinam tribuebant virtutem: hanc tibi, (inquit D. Petrus) concedimus: manum extendit, & in pedes eiecit in columem. O ter maxum Ecclesie principem: hoc opus tibi proprium, extendere manum ad pauperem, & in pedes erigere ad pupillum, qui non habet quo confugiat, ad puellam ad victimas redactam calamitates, ad infirmum grabato languescentem, pane destitutum, ad viduam mestore consumptam: quæ non habet quo honesta procedat ad sacrum exostige manum, dic: *Surge & ambula.*

Hanc optimè intellexerunt omnes apostoli obligationem ex illo iam tempore, sicut enim Prima testatur D. Paul. quando & ipsum Paulum & Barnabam elegerunt, vt Gentilibus Dei verbum prædicarent, illique exponeret, illud quod ex animo commendabant officium, quod vnicuique principaliter commendabant, hoc erat: *Tantum ut pauperum memores essemus.* q. d. hanc vobis solam habeteis diligentem: de qua sic Apostolus: *Quod etiam sollicitus sit hoc ipsum facere.* Videamus igitur quid Apostoli potuerint conferre pauperibus? Illi omnium quos mandus alebat, indigentissimi erant, domus non habebant, diuitijs non affluebant; non arua non vineas, non tumaria possidebant, quam exigis sollicitudinem pauperum ab ijs, qui extremâ laborant inopiâ? Nonne respondere potuissent: pauperibus pauperes, nemo nobis pauperior? Non abnuo: verumiamen, hoc illis intimarunt, ipsos esse Ecclesie principes,

Al. 1. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

pes, pauperum patres: qui licet ipsi tenuissimi essent census, pauperum tamen curam gerebant, non illis de suis tribuendo facultatibus, quas nullas habebant, sed ab his & illis elemosinas in pauperum subsidium conquirendo.

VII. Si pauperes Apostoli, quanto magis diuites Ecclesiastici.

Hanc in D. Paulo laudabis sollicitudinem ex collectis quas faciebat, fierique curabat, ex diligentia qua sedulo querebat elemosinas pupillo pauperi, viduae afflictae, languenteque desolato. Hinc collige, si ipsi nullis opibus turgidi, sibi conuenire iudicabant, illas pro Dei amore efflagitare, & in pauperum rogare subsidium: quam non stricto ad id tenebuntur vinculo Episcopi, prelati, in dignitatibus constituti, superiores eorum Ecclesiastici, diuitijs abundantes, erecte in monte S. Libano cedri, arbores coronatae, iure Diuino, Deiq; praescripto pluribus censibus, fructibusque saturatae? Sunt illi ipsi quibus singulari nomine pauperes referuntur, illi qui oculos suos in mendicos deflectere constringuntur, quod si coniugati essent, vxore, filijsque grauarentur, quid dandum pauperibus, quae, o, superesset? Cum proprijs abundarent filijs, in quos oculos conijcerent, qua die mihi ratione, illos conijcerent in adoptiuos, quos illis Deus destinat, mendicos intelligo?

L. v. contr. Louinia ad finem.

Enucleat subtiliter D. Hieronymus argumentum Theophrasti, de expensis matrimonij, & vel vt modicum totam esse facultatem, etiam magnam, qua stultex mulieris ineptis facis fiat desiderijs: cupit serica, alina, polymita, gemmas, monilia, tunicas, thestira, & gaudet siso vnico pretium vnus appendere ciuitatis: Nullus (D. cito Basilium) muliebri concupiscentia saturi tibi.

D. BASTI Hom. 7. in dyseis.

Quis nouis indies satisfaciet ornatus, cultusque inunctionibus? Expendit D. Cyprianus locum Isaie, in quo grauitur & aculeate perstringit mulierum ornamenta, numeratque viginti duas species adeo singulatas, vt vix eas dum legimus, quae sint intelligamus: Nec mireris cum diebus singulis mundum immutent muliebrem, tot inuentionibus varium, vt eorum quae heri gestarunt, hodie non meminerint, ornamentorum. Quid de filijs commemorem, quas non opes abligurunt? Quot prodigos lugent parentes, qui quidquid illis nocturno diurnoque cumulant labore, suis expendunt luxurijs ganeones? Quas non diuitias, quae non patrimonio superbae profligant adolescentulae? Quid non dilapidant? Numquid non expensa, quas familia mulhere, liberisque grauida patitur, sunt infinita? Ad hoc igitur statuit Deus sint Ecclesiastici facultatibus abundantes vt illas pau-

VIII. Infatiabilis mulieris desideria.

peribus largiantur, nullosque filios nonent, nisi pauperes, in quos sua deflectant lumina, liberalales.

L. de discol. & hab. vng.

§. 6. Inter Apostolos, solus Petrus vxorem habuit, at illam dimisit, sicut alij postmodum, quorum vxores dicebantur Episcopo & presbytero.

peribus largiantur, nullosque filios nonent, nisi pauperes, in quos sua deflectant lumina, liberalales.

§. 6. Inter Apostolos, solus Petrus vxorem habuit, at illam dimisit, sicut alij postmodum, quorum vxores dicebantur Episcopo & presbytero.

Nunc igitur nodum explicemus. Si hoc ita sit, qua ratione habuerunt Apostoli vxores, pariterque Episcopi in primitiua Ecclesia? Dico primo; (respondet D. Hieronymus) quod ex omnibus Apostolis, solus Petrus vxorem agnouerit: illum ad Apostolatus dignitatem vocauit Christus iam vxoratum, qualesque elegit Apostolos, tales quoque consecrauit. Licet autem mulieri cohabitauerit, illa non vt vxore, ad vsum matrimonij, sed vt sorore utebatur. Hinc quadrat quod pridem Apostolus dixerat: *Seruus vocatus es? Non sit tibi cura, sed si si potes fieri liber, magis vtere: qui enim a Domino vocatus est seruus, liberus est Domino, similiter qui liber vocatus est, seruus est Christi.* Per seruum hic coniugatum intelligit, quia subiectus est seruituti: hoc namque nomine a D. Paulo vocatur. Quando fidei nomen dedisti, erasne coniugatus? Ne dimiseris vxorem, & ad quid? ad vsum matrimonij? Nequaquam, sed vt vtere illo matrimonij vinculo, vt mulierem ad fidem inducas Catholicam: hoc enim significat: *Magis vtere. Si potes aliquis causas mutare distat, vt libertate perfruaris, noli saluam tuam cum alterius interitu quaerere.* Sciat autem, qui talis est, quod liberus est Domini, qui Domino laborat. Ita Petrus egit, omnia namque relinquens, mulierem quoque quoad vsum matrimonij dimisit, sed vt illam Christo lucraret, non dimisit. De alio Apostolo, teste D. Hieronymo, non probatur, quod vxorem habuerit, quando a Salvatore fuit vocatus, nec legimus cum postmodum colla subiecisse matrimonio. Et hoc quoque crede. De D. namque Ioanne omnes nouimus, quod a Christo virgo sit electus, talisque perpetuo remansit purissimae cultor virginitalis. Suadebat ipsa ratio, vt in Apostolatu vterque ille status honoraretur: *Quem fides Christi virginem reppererat, virgo permansit, & ideo plus amatur a Domino, & retribuetur super pectus Iesu, & quod Petrus, qui vxorem habebat, interrogare non audeat, illum rogatus interroget. Et post resurrectionem nunciante Maria, D. Iesu*

VII

ria Magdalena, quod Dominus resurrexisset, vixit
 que cucurrit ad sepulchrum, sed illo praesentis. Cum
 que esset in via, & piscarentur in lacu Genesareth,
 Iesus statim in litore, nec sciebant Apostoli,
 quem viderent, solus virgo virginem agnovit, &
 dicit Petrus: Dominus est. Rursus post audiam sententiam,
 quod ab alio cingendus esset Petrus, &
 ducendus, quo nollit. & crucis ei fuisset passio
 propheta, & illi diceret: Domine, quid istud
 nolum deservere Ioannem, cum quo semper fuerat
 copulatus, dicit ei Dominus: sic enim volo manere
 et, quid ad te? Vade & sermo exiit inter fratres,
 discipulum illum non mori. Ex quo ostenditur, vir-
 ginitatem non mori. Carnem etenim puram nul-
 loque modo corruptam, facile credimus, a ver-
 mibus non excedendam, eoque transire haec ad
 discipulos de virginitatis incorruptione. creduli-
 tatis, hincque haec virginitas tanta ratio dilectio-
 nis. Prosequitur Divus Hieronymus: Et ut bre-
 vi sermone multa comprehendam, doceam que eius
 privilegij sit Ioannes, imo in Ioanne virginitas a
 Domino virgine, mater virgo, virgini discipulo
 commendatur. Ex quibus omnibus circumstanti-
 is liquidò patet, Ioannem fuisse virginem, de-
 cuius fratre, Iacobo Maiore idem, testatur Di-
 ophanus, & de Iacobo Minore. b. quod D.
 Ambrosius vxo em non duxerit, probat Simon
 Metaphrastes in vita D. Petri; ac de caeteris
 idem sentit Tertullianus. De D. Paulo confirmat
 ex professo, & dilucidè D. Hieron. d.
 Secundus, (replicat D. Hieron.) certum est,
 certumque semper habitum in Ecclesia, quod
 D. Petrus, & si quis alius Apostolus habuerit
 vxorem, quam primum Apostolatus munus sus-
 ceperunt, nuntium remiserunt vxoribus illasque
 secum non vt vxores, sed sorores habuerint. Eas-
 dem sit de alijs Episcopis sententia, eademque
 fides. Pauci tum temporis inueniebantur Chri-
 stiani, requirebat necessitas Episcopos, huic mu-
 neri obeundo capaces: quidam optime litteris
 instructi, moribus insignes; ac vxorati; esse
 volebantur; hos ad Sacerdotij, & Episcopatus
 dignitatem eligebant; illa tamen cautione, vt
 viti non essent bigami: vt ex D. Paulo colligi-
 mus: Episcopus sit vnus vxoris vir: bigamia
 namque, & frequentatio matrimoniorum in
 iure magna signum est incontinentiae. Idque
 hoc insuper modo, vt quam primum ad illam
 promoverentur dignitatem, votum emitterent
 castitatis, & continentiae; vnde quoad thorum
 separabantur ab vxoribus, quas ab illo tempo-
 re non vt tales habebant, nec affectu intuebantur
 matrimonij, sed vt forores adamabant. Ex hac

ratione, nedum licitum non erat eodem dormire
 lecto, sed nec cubiculo, & communiter nec in
 eadem simul de mo. cohabitare.
 Hinc aptius intelligemus, quales illae fuerint
 mulieres, quas Sacri Canones, antiqua Corci-
 lia, Sanctique Patres vocant Episcopas, presby-
 teras, Diaconas, vel Diaconissas. Concilium a Ca. vlt.
 Laodicee: se. a. Secundum Turonense. b. Anti-b. cao.
 siodorense. c. D. Basilius. d. D. Gregor. e. D. c. c. 21.
 Athanas. f. illas scribunt Presbyteras. Concilium d. Epist. 177.
 Turonense secundum. g. Episcopas nominat, & ad Pera-
 valde familiare, est illas vocare Diaconissas. Di-
 gorium. ueris sacris Canonibus inhihibetur, nullus possit e. l. 4. dist.
 Episcopus suae cohabitare Episcopae nec presby- c. 11.
 terae presbyter. Refert D. Gregor. de illo San- fl. ad vxo-
 clo presbytero Vrsino Mucienis: Eo tempore or- gmem.
 dinariis accepta presbyteram suam vt sororem g. c. 13. Ex-
 diligens, sed quasi hostem cauens, ad se proptus ac- 24.
 dere nunquam sinebat. Vide Baronium. Fusò & V.
 actiter inuehitur D. Basili in presbyterum Pera- Qua m. u.
 gorium, suae presbyterae conuenientem: quia licet sh-
 Sacri statuere Canones, si quis Episcopus sua cantu- E-
 cohabitaret Episcopae excommunicatus depo- piscopa-
 natur. Quae nam erant illae? Licet diaconissae vo- presby-
 centur mulieres, quibus dabatur facultas legen- rae, & c.
 di: quaedam in Ecclesia lectiones, & presbyterae, D. C. r. c.
 mulieres scilicet, quae erant velut Abbatisse: L. 4. disto-
 nomen enim presbyteri, senioreni indicat; sapus est.
 tamen tales esse dicuntur, quae viorum erant Baron. To-
 vxores, qui diaconi; Sacerdotes aut Episcopi l. anno
 consecrabantur. Ita vt si quis coniugatus eli- Christi
 geretur in Episcopum (sicut Romae electum 34. c. 82.
 fuisse legimus D. Fabianum vxoratum in sum- VI.
 mum Pontificum) huius vxor vocabatur Episc- Castitas
 pa; si presbyteri consecrarentur, dicebatur pres- annexa
 bytera. Porro sicut hoc certum est, sic & illi d. Sacris or-
 multo certius, quod tempore suae consecratio- diuibus.
 nis, caelibatum & continentiam ita sacris cente-
 rent annexam ordinibus: vt eum tam non posset
 indissolubile solui vinculum matrimonij quoad
 sui substantiam; quoad vltim tamen dissolueba-
 tur. Hacque fuit perpetua Catholica praxis Ec-
 clesiae.
 Nec est cur admiremur (inquit D. Hieron.) 16. L. 9.
 hoc ita in lege decretum Evangelica, cum idem VII.
 tempore legis antiquae in Moyse videmus, Con- Moyses ad
 iunctus erat Moyses Sephora in matrimonio, Deo vo-
 filiae Sacerdotis illustris Madianitae; vixit egit- catus vxor
 que cum illa multo tempore velut maritus cum rem re-
 vxore, genuit ex illa filios, sed quam primum missit.
 illum Dominus de miranda tibi visione voca- L. 216.
 uit, elegitque, vt sibi proprior adesset, & age-
 ret cum eo familiarior, na negotium cum vxore
 Coniu-

VIII. Quid sit calceamenta deponere. Exod. 3. 5.

conjugale sepofuit, ut deinceps, eam nunquam tanquam vxorem agnoverit. Intellexit autem Moyfes (ex D. Hieron. fententia) hoc ita à Domino decretum dum propius visionem contemplanti, ait: Solute calceamenta de pedibus tuis, eo namque tempore, calceamenta deponere, figurificabat mulieri dare libelli in repudiij: ita quoque ipfis Deus postmodum in lege explicitè disposuit cernimisque in historia Ruth ad amulum esse completum. Hoc dato, dum Deus Moyfi mandat, soluat de pedibus calceamentum, idem est, ac si dicat, renuntia vxori, non ex integro: quia non perfecte poterat remittere coniugem, cum qua matrimonium contraxerat ratum & consummatum, atque ex qua susceperat liberos sed quantum ad vsum matrimonij, tamen quisquis à Deo seligitur in Sacerdotem, & familiarem cum eo conversationem, suadet equitas, ut cum vxore eam non habeat, sed in toto & ex toto se Deo purum, castumque conseruet: Moyfes (audi D. Hier.) cum vidisset visionem magnam & Angelum, siue Dominum loquentem in rubo, nequaquam valuit ad eam accedere, nisi soluisset corrigiam calceamenti sui, & abieciisset vincula nuptiarum,

D. Hier.

IX. Populus ad montem accedens ab vxoribus abstinet.

Nec hoc tanti, (idem iterum) istud à Domino Moyfi fuisse decretum quem amicum assumpfit & legislatorem, cum quo in cacumine montis, & tabernaculo seceretius erat acturus, ut amicus cum amico quandoquidem, dum populo præscripsit ad radicem montis accederet, & ad eius decliua residere, in cuius vertice cum Moyse familiaris loquebatur: mandauerit, ut se ad accessum illum omnes præpararent, quibus iam se actibus sanctificantes præsertim autē: Ne appropinquarent vxoribus suis: Nec mihi hoc de amico, & propheta, & legifero Dei, cum omnis populus accessurus ad montem Sinai, & Dei auditurus eloquium, sanctificari iussus sit, & se ab vxoribus abstinere. Pro conelutione nota, quam sint quæ diximus rationi consona, refert enim præfatus Doctar, etiam apud Ægyptios, qui Sacerdotum dignitatem ambiabant Deorumque suorum sacra contingebant, nec non familiaris cum illis agebant: demones licet fuerint, quam primum tamen huic sese muneri accingebant, calceamenta deponebant, vxores manu mittebant, filios, delicias, negotia, contractus, & quidquid illis poterat esse diuerticulo: Numquam se mulieribus interfuerint, nunquam cognatos, & propinquos, nec liberos quidem viderunt eodem tempore, quo crepissimè diuino aliqui deservire. Hinc collige. Quid Evangelicè intendant faciendum Sa-

Exod. e. 19

D. Hier.

X. Ægypti Sacerdotes vxores ablegabant.

cerdoti proinde nõ est quod probanda huic doctrina diuini immoremur, licet non fuerit incongruum, ipsos admonere Sacerdotes, graueque illis obligationem ex eo probare, quod ad tantam euecti sint dignitatem, tam sublimibus consecrari mysterijs tamque vicino & familiari cum Deo colloquio destinati.

S. 7. Status Matrimonij sanctus est: potestque matrimonio iunctus sanctus euadere, vt Enoch, Noe, Abraham, Moyfes, &c.

Vxorem habebat D. Petrus, & socrum, imò filiam nomine Petronillam ex aliquorum opinione, vt refert D. Aug. & nec ipse resellit eratque sanctus. Hic velim aduertas, ex Chrystost. b. destructas, & repulsas multorum esse rationes: qui sibi persuadent, se perfectos esse non posse, si duxerint vxorem, liberisque procreent, quod nec puillo tempore vacare valeant orationi, solitudini, nec vel vnam capere disciplinam, nec vnam largiri pauperibus elemosinam: hæcque est quotidiana & obuia excusatio, quam obijciunt, qua prætendunt se solutos esse omnibus pietatis officijs, cum talique virtutum operibus. Quam primùm (inquit D. Chrystost.) vos ad hæc exhortamur, in faciem nobis obijctis. Demine, vxorem duxi, vel viro nupsi. Vt quid vel patumper non secedis solitarius, vt tuum D. Virgini euoluas rosarium, eiusque mysteria contempleris? Vxorem duxi, non sum ab vxore, non sum à liberis liber, agant ista religio. Cur ò Domina, non tuam mortificas carnem, duroque te flagro calligas? Nupsi viro: non meus permittit status: hæc spectant moniales. Vt quid tu Cræse diues pauperi negas elemosinam? Familia est mihi multa nimis, nec ei alenda sufficijunt quamuis magne facultates, hoc munus Episcopis inuambit & dignitate primatij. Quis igitur (querit D. Chrystost.) hunc institit statum, eone instituit animo, vt qui illum susceperet, sanctus non esset, sed quibuscumque pietatis liber exercitijs? Num forte matrimonium opponitur sanctitati? Vt autem te hoc errore liberet (inquit) proponit tibi ob oculis multos Spiritus S. vxoratos, qui non tali quali, sed præcellenti fuerunt probi sanctitate, vt etiam caput attollant inter eos, qui sanctitate præfuerunt. Sanctum contemplare Enoch iam ab ipius mundi primordijs, notefque velim, quale de ipso Spiritus vniuersis scribat testimonium:

III. *Vixit Enoch sexaginta quinque annis, & genuit Mathusalam. Et ambulavit Enoch cum Deo: & cetera postquam genuit Mathusalam trecentis annis & genuit filios & filias & ambulavit cum Deo. & non apparuit, quia tulit eum Deus.* Opinati sunt aliqui, hunc textum esse superfluum; & quaedam verba redundare, frustra que illa repeti, quibus dicitur, quod ambulaverit cum Deo. Enoch (inquit) sexaginta quinque annorum genuit Mathusalam, ambulavitque cum Deo, deinde trecentis annis genuit filios & filias; & ambulavit cum Deo, nec ultra vixit apparuit, transfudit enim Dominus eum in paradysum. Quæ ratio cur his repetatur: *Ambulavit cum Deo*: num forte eum Deo transfusus in paradysum genuit filios & filias?

Notat hic D. Chrysostr. admirabile mysterium; quod dicit, quod genuit filios & filias, toties dicit quod cum Deo ambulaverit, quodque totis illis, trecentis annis, quibus genuit filios & filias, ambulaverit cum Deo, quatenus intellegas, quod esse coniugatum, habere uxorem procreare filios, & filias, sanctique rebus attendere coniugij, nullo ei fuerit obstaculo, quo minus cum Deo perfectus ambularet. Cum Deo ambulare, phrasî S. Scripturæ præsertim hoc loco, notato.

IV. *Quid sit, in D. Paulo: idem est ac placere, gratificari, cum Deo esse Deo familiarem. Summe metaphoram ex eo ambulare, qui communitur ambulat cum Rege: hoc ipsum ambulare, ut namque manifestat, quod ei placeat, quod eius sit familiaris: iam enim asseruit Spiritus S. quod ipsa discimus experientia: Numquid ambulabunt duo pariter nisi convenerit eis? Non eos congregari videbimus, qui conditione, natura, & voluntate dissentiant. Aduerte ergo ait Scriptura, Enoch inter amicos Dei fuisse summopere familiaritatem, eiusque per omnia convenientem voluntati. Uxorem tamen dixit, at non illud amicum Dei ab eius retraxit familiaritate vel minimum. Genuit Mathusalam primogenitum suum, & in hoc ipso ambulavit cum Deo, id est, Deo placuit, Dei perfectæ voluntatem, & usque fuit sanctificatus. Accrevit ei, filiorum, filiarumque numerus, quos trecentorum annorum ten pote procreavit, sed nec atomum quidem à divino retraxit beneplacito, continuo eum Deo ambulavit, assiduus in oratione, sursum cor eius perpetuo ferebatur, fide viva, spe certa, charitate flagrans, emittens misericordiâ, eaque quæ coniugis erant filiorum curans, nihilominus: *Cum Deo ambulavit*: hoc ipso Deo satisfacibat, nec eum turbabat sollicitudo coniugij: quo minus eum Deo ageret familiaritatis, orationi attentius*

vacaret, cor in Deum sursum tolleret feruentius: Verè igitur (loquitur D. Chrysostr.) non D. CHRYS. alia à nostra natura discerebat amici, caræ & osilitus, ut quique vestrum vestiebatur: *Audiamus & mulieres* (eius sunt hæc verba) *& discant iusti continentem, nec putent sapientiam in causa esse, quod quis Deo non placeat: nam idcirco S. Scriptura semel & iterum id significavit dicens: genuit Mathusalam & placuit Deo, & idem in geminis dicens: Et placuit postquam genuit re quis avertitur, virtutis obstaculum esse coniugium: quia si sobrius sumus, neque educatio, neque coniugium, neque simul quid nobis oberit, quo minus placeamus Deo: ecce enim hic eiusdem naturæ est, quæ & nos sumus.*

O quantâ præfulsit Enoch sanctitate? Qualis Dei fuit amicus? quàm perfectè secundum cor Dei factus: ut talis eum Deo ambulavit transfusus ab eo corpore & animâ in paradysum, ab his enim ne vel minimum virum iustum carnale distrahit coniugium. Audiant hoc coniugati. Ne verò putetis hanc in Enoch finite perfectionem, vultus S. pagina progreditur, aliumque enunciat pronepotem suum Noë. Qualis autem fuit vir hic? Iunctus matrimonio. Num Dei virum à Noë completate matrimonij status abstraxit? Non abstractus xit, imo ad pietatem ac ius promovit: *Noë vir vir iustus, & perfectus fuit in generationibus suis, & perfectus cum Deo ambulavit, & genuit tres filios, Sem, Cham, & Japhet. Fuit Noë vir: vir fortis, & nimiosus, constans, nec solum vir, sed & iustus.* Magnam habet hoc verbum emphasim: ut enim Evangelista D. Mathæus Iosephi sponsi D. Virginis laudes celebraret, non alio virtutis encomio, quam: *Ioseph vir eius, cum esset iustus.* Noë igitur constans iustus, iusticia præclarus singulari, ac ut dicitur iustus, sed iusticia perfecta laudabilis: *Vir iustus atque perfectus*; talem eum indicat, qui illum describit, spiritus veritatis. Qualis igitur erat qui coram Deo, tam iustus tamq; erat perfectus? Numquid Noë eremi cultor, mun anachorita, num deserta petens ut talis evaderet, sicut Baptista? Minime, uxorem habuit: in hoc vixit illo statu, &: *Fuit perfectus in generationibus suis.* Hoc est, in illo statu, in quo tunc vivebant homines, namrum coniugali in quo totus intenditur animus filijs procreandis, & in hoc ipso Deo placuit & tam completè in omnibus servavit ut per illum Deus referret mundum pereunti seminarium: ex quo discas non esse vxorato impossibile colere sanctitatem, operibusque Deo placentibus incessanter incrementum.

V. *hic? Iunctus matrimonio. Num Dei virum à Noë completate matrimonij status abstraxit? Non abstractus xit, imo ad pietatem ac ius promovit: Noë vir vir iustus, & perfectus fuit in generationibus suis, & perfectus cum Deo ambulavit, & genuit tres filios, Sem, Cham, & Japhet. Fuit Noë vir: vir fortis, & nimiosus, constans, nec solum vir, sed & iustus.*

Hieron. Bap. de Lannuz. a. Tom. II.

700
VI.
Abraham
multigamus
am-
bulavit
corā Deo
Gen. c. 17.
1.

Descendamus ad Abraham, & ipse sociatus uxori, nec vni sed ex Dei prescripto pluribus, & perpende, quæso, quodcum nec à pietatis, nec à culmine perfectionis, nec à Dei mandatis: (dum illi ait: *Ambula coram me, & esto perfectus*) coniugum retardari importuna multitudo. Hoc- cine, Domine quaris à viro tot vxoribus, filij- que distracto? Vnica me detinet (inquis) vt ne vnicum dicam: *Pater noster*, recollectus, vni- cus mihi filius coctis optatam turbat quietem, vnica me filia perpetuis fatigat. discola vigilijs. Hoc vobis (inquit D. Chrysolom.) imputan- dum à vestra parte non à statu peccatum est: non enim hic impossibilem reddidit, Abraham orationem indefessam, non feruentem adeo charitatem, vt obuius occurreret in vias estuan- te se: peregrinos indagans, non impossibilem tantam Deo obedientiam, vt si ad eius perfectam impletionem, expediret proprium immolari fi- lium, ipse patens carnifex Deo filium immola- set.

VII.
Cur Deus
dicatur
Deus A-
braham,
&c.

Hebr. c.
11. 16.

Eius perfectionis insliterunt vestigijs. Isaac fi- lius; Neposque Jacob, qui tanto mulierum, fi- liorum, nepotumque tumultibus occupatus, no- ctes nouerat integras feruentibus impendere col- loquijs, cum ipso Deo colloctatus. Tam inte- gro hi omnes perfectoque corde Deo seruiunt, vt ipse voluerit, totus orbis cognosceret, illos si- bi amicos esse quam maximos, quosque ipso cœ- lo soloque sibi chariores pluris aestimaret: quo- circa, qui se septemium cœli terræque iactat Do- minum hoc voluit deinceps vocari nomine *Deus Abraham, Deus Isaac, Deus Jacob*. Vt notat Apo- stolus: *Non confunditur Deus vocari Deus eorum*. Quod si pedem protuleris, occures Iob, Moyse, Aaron, Dauid, Tobia; pluribusque alijs: qui vno te ore docebunt, non statui adscribendum, non etiam tantum matrimonium, sed tuam arguendam esse socoriam, tuæ imputandum negligentie, quo minus in matrimonio Deo placeas, coram Deo vir iustus atque perfectus ambules in generationibus tuis.

18
Ho. cit. de
nuptijs. 7.

VIII.
Opponū-
tur coniu-
gati vir-
ginitatibus.

Ad veritatis huius confirmationem, compo- ne, iuxta D. Chrysolom. coniugatos & virgines quos nobis S. proponit Scriptura, & patebit, quod licet ex fide Catholica credamus statum virginum & continentium mille nominibus sta- tum præcedere coniugalem, at tamen, quoad ip- sas personas, inuenies, ex statu coniugali plures, non inferioris fuisse sanctitatis & perfectionis, quam illi qui in statu virginali cæteris virtute præcesserunt. In lege pauci fuerunt virgines, at tamen morum probitate excelluerunt. Elias

virgo fuit purissimus, & aperte constat quam in- isto statu fuerit expehitis, & ad orationis stu- dium preparatus, sic vt cum Deo facie ad faciem loqueretur, quandoquidem lingua eius clausa fuerit cœli, indeque ter ignem detraxerit in ter- ram, nec non caro eius adeo in spiritum trans- formata, vt animâ & corpore curru igneo raperetur in paradysum æter. itatis candidatus. Grande miraculum, inuisumque spectaculum. Huius vir- ginitatis ducos oppono non inferioris illo sanctitatis in statu coniugali. Primus sit Enoch: Vxoratus fuit, & multa prole fecundus, nihilominus tantis orationis cultor, vt sem- per cum Deo conuersaretur, carnisque suam ita mortificaret, vt ipse similiter anima & cor- pore translatus sit vt Elias in paradysum. Alter fuit Moyse. Quod retem magni patrauit Elias (que- rit D. Chrysol.) quod Moyse non patrauerit coniugatus? Si Elias quadragesimum ieiunium vno tractu celebravit, Moyse tres celebrasse le- gitur. Si meruerit Elias vel hemel montem De- Horeb sublimis ascendere, de cœlestibus cum Deo, acturus myste ijs: Moyse frequens hoc ce- rat, sic vt amicus cum amico cum Deo ageret, tantoque lumine coruscabat, vt ad vallem des- cendens, nullus esset oculus, qui ad tantam non caligaret claritatem. Si Elias zelosus legis præ- dicator, eiusdem est Moyse legislator eius & manibus Deus lapideis illam inscripsit tabellâ numquam eradendam. Si Elias de sursum ignem detraxit: mirare Moyse manna, cibum Angelo- rum de supernis impetrauit. Si Elias aquas ad oris sui verbum fecit descendere, habes Moyse coturnicum pluuiam, & de petra gurgites aqua- rum educentem. Si Elias per aera, Moyse per ma- ria inuenit. *Vidisti Eliam nauigare in aere, vidisti Moyse in mari viatorem.*

Et alios quoque binos compara prophetas cet. X. te præcellentes; Hieremiam & Iaiam. Virgo Iaias fuit castissimus Hieremias in matris utero san- ctificatus, cui Deus ipse mandauit, ne duceret uxorem. Iaias vxorem dedit, Deique præcepto tur- morigerus nuptias celebravit, filium genuit. Hieremias nomine Iaias, vt eius veridica testatur propheta. Perpende num minoris meriti Iaias vxoratus, quam virgo Hieremias. Exaltatus est supra modum cœlestibus à Deo visionibus Hieremias: ac in quo minor Iaias, cui dicere licet: *Vidi Deum minium sedentem super solium excelsum &c.* & ipse Iaias na erat terra &c. de quo D. Chrysolom. Alium, illud præ considera virginem Danielem prophetam, cui Deus in virginitatis præmium, hoc concessit, vt visionum cœlestium haberet intelligentiam, ageret

ageretque cum Angelis: ilico occurrent tibi duo illi à Deo constituti collaterales, Noë & Iob, quem non semel sed secundo pariter illos inter constituit velut inter sibi, maxime familiares, quique non minima apud Deum vigeant auctoritate. Quocirca rem exaggerans ait per Ezechielem dum quosdam vult reprehendere, quod hæret pro eis amici illi sui tres intercederet; laud. quaquam eorum delictis ignosceret: *Si fuerint tres viri isti in medio eius Noë Daniel & Iob, non parcam deliquentibus.* Expendi possit argumentum ex doctrina D. Augustini, quæ exponit probatque D. Thom. 2. Tantum meriti Abraham, Deoque gratus fuit uxorem ducens, quantum D. Ioannes Evangelista, virgo permanens castissimus: non quod æquiparet statui virginali conjugalem: ille namque millenis hunc præcurret prærogatiuis, sed ob cordis affectum Abraham; vt D. Thomam subtiliter explicat eius commentator Cardinalis Caietan. ad quem lectorem remittimus studiosum.

§. 8. Agat coniugatus id quod præcipit Apostolus, videatq; quid egerit Noë.

Ita igitur conclusio, perfectum esse posse, Deoque hoc in statu non parum placere, coniugatum, si consilii obediat Apostolice: *Saluabitur per filiorum generationem, si permanserit in fide, & dilectione, & castitate.* Sic ex graeco legitur. Verba notate singula. Saluabitur vxoratus per filiorum generationem: hic etenim actus sanctus est & meritorius, si debito hæc modo, cum fide, Dei dilectione & castitate: *Si permanserit in fide, & dilectione & castitate. In castitate,* non peccatum more freena laxando cupiditatibus, solum sensualem intendendo voluptatem, hoc enim, potius adeo peruersum est, vt sicut Angelus Tobie declarauit in tales plenam diabolus arripit peccatam? & quia huic tantum libidini studebant illi septem adolescentes, qui succellere castissima illam puellam Sarain in coniugem assumpserant, & omnes diabolus morte destabili præfecerunt: *In dilectione:* si imper Dei gloriam desiderando, eos ea intentione filios procreando vt sint qui Deo fideles seruiant, in quibus ipse glorificetur, eius cognitio dilateatur, cultusque facer amplifictur: *In fide,* illa credens, quæ fides docet, nempe matrimonium inter septem Ecclesie Sacramenta numerari, à Christo Domino institutum, quo scam ipse gra-

tiam elargitur. Est autem Sacramentum inuisibile gratiæ signum visibile: quid sacri matrimonii designatur? Vnio Christi cum Ecclesia. Christus Dominus sponsus est ecclesie, Ecclesia diuina Christi sponsa fit autem hæc unio, vt filij caelo generentur, nempe fideles, qui per baptismum generantur, ex confirmatione confirmantur, Eucharistico cibo sustentantur, lacaturque poenitentia.

En tibi, o coniugate, qualiter sit in fide viuendum, prudenter attendat, quod nequaquam ex tua imaginatione, sed te Deus huic statui destinariit, vt ipsam Christi referas personam, pie, ferat, callèque tuam diligens vxorem, vt Christus Ecclesiam: *Viri diligite vxores vestras, sicut Christus Ecclesiam.* Qui illam ea dilexit intentione, vt putam mundamque redderet illam vt caput gubernans, sanctis legibus, diuinitque consilijs sollicitus, vt filij eius omni fulgeant sanctitate, filijque Dei esse videantur. Vnam hæc attentio considerates animo, & secundum hæc in illo statu viuetes, eo modo, vt filij magis Dei esse, quam tui viderentur, vt tu tuque filij sic orare possitis: *Pater noster, qui es in caelis.* O vno desponsata, si hæc tibi fide prævaleres, & mente reuolueres sedula, figuram te referre Ecclesie, cuius hæc vnica cura studiumque est quæ ratione sponso deseruiat redemptori, tuoque laborates filios pijs admonitionibus, sanctisque legibus enutrire, velut sancta surs mater Ecclesia. Si tu coniugate, vel paruo te tempore semotis familiar negotijs, sicut illis valedicis, quoties liberit, vt amico succurras, tuisque xaces delictijs, sedula impenderes orationi. Si sermones tui in domo de rebus essent sanctis, si diebus singulis vitam prælezeres alicuius sancti, vel Fr. Ludouicum Granatensem. Si sollicitus incumberes, vt filij tui Deo seruiant, peccata confessione eluerent sacramque dignè sumerent Eucharistiam.

Obijcies (inquit D. Chryso.) tempus mihi non sufficit orationi, neque secedere ad angulum solitarius, hoc meo repugnat statui qui religionem non sum professi, nec cucullum indoi. Heu te male fortunatum, audi D. Chryso. Nequaquam frigida illa verba præferas: *Mundanus sum, mulierem habeo, puriorum curam geror, numquid monachus ego sum? Quæ dicitis o homo? ad solus monachos pertinet, vt Deo placeant.* For te Redemptor noster solis præcepit Monachis, orationi vacarent, animaque solitudini: Iacob aliorum inuere, in oratione per octantem. Abraham considera, quam apertas habeat aures, vt voci diuine respondeat, quam vigilis oculos, quibus

II. Vir Christi vxor Ecclesiam. Qui illam ea dilexit intentione, vt putam mundamque redderet illam vt caput

D. CHRYS. Ho. 22. & 30. in Gen. To. 1. Rationes in contrarium: ut in re: ut scilicet: ut exemplis

quibus caeli stellae intueatur. Iob admire, qui cum Rex imperaret, filijs filiabusque pater gloriaretur, se tamen quoti die subtraherebat, hostiamque pro singulis pacificam & holocaustum offerebat, cuius etiam, domus pauperum erat hospitale gratissimum. David Regem ne inconsiderate praetercas, qui tot curis tot exercitijs circumstipatus, medijs tamen noctibus de strato surgebat alacer, panem cinere commiscebat potumque lacrymis temperabat. Nec omittenda (suadet D. Chryostom.) Mater septem fratrum Machabaeorum, quam parum illam tanta filiorum turba distraxit: cum ipsa sollicitudo, eos ad vitae perfectionem permouendi, ipsam redderet perfectiorem, cuius hoc erat primum studium, ut Dei potius quam sui, filij esse videretur.

Ho. 4. in illud Vidi Dominum

20. Ho. in illud Adhuc regina.

IV. Varij sunt status Ecclesiae, & omnes boni.

Ps. 44. 10.

1. Cor. c. 3. 12.

D. CHRYS.

V.

Ad aliquorum

admitten-

cum.

1. Cor. c. 13. 12.

41.

Quanto fortius (arget D. Chryostom.) cum nec tantum exigatur; quia, licet verum sit, quod de quorundam perfectione congregatorum diximus, heroicum tamen fuit & omnino singulare, atque extra cursum ordinarium, à Deo praestitutum, in eum finem, ut liquido pateat, quid homino diuina diuus gratia in quolibet statu possit efficere, sed non hoc ab omnibus expetit conuigatis: notum quippe est, quod moraliter loquendo millenis obtrantur in via perfectionis obstaculis, vnde nec omnia à te quis expostulat, ac inter nihil & multam, interstituit medium, scilicet, aliquid. Eius (inquit) recordare, quod David in spiritu regnum viderit, id est, Sanctam Ecclesiam, Dei ipsam varietate circumstantiam: *Adhuc regina, &c. circumdata varietate.* Quando tunica polymito textitur opere, gemmis, lapidibus, auroque interiectis, quidquid in ea est, bonum est, non eiusdem licet pretij. Sic de status, iudica diuersis Ecclesiae: boni sunt omnes & meritorij licet non aequalis perfectionis. In hoc edificio esse conuenit, sicut in templo, aurum, argentum, lapides pretiosos, ferrum, plumbum, paleam: *Si quis autem superaedificat super fundamentum hoc aurum, argentum, lapides pretiosos, &c.* inquit Apostolus. Si fieri non possis adamas pretiosus, sis saltem vel linatragus. Non aurum, sis argentum: Non potes esse pretiosus lapis? esto aurum. Non potes esse aurum? esto argentum, solum persiste in fundamenti per-ro. Ecclesia caelo comparatur; in caelo non afectionis quales sunt omnes stellae magnitudine, & claritudine. De hoc audi Apostolum: *Alia claritas solis, alia claritas lunae, & alia claritas stellarum.* Non potes esse sol? esto stella. Non potes esse quadam exi-
1. Cor. c. 13. 12. *est una de minoribus.*

tantum *sis in caelo.* Orate non potes ea mentis quietudine, qua anachorita? Secede pusillum vt beata Anna mater, Samuelis, cum lacrymis precaturus. Dies noctibus annectere non vades in precibus cum D. Antonio? saltem ad horam cum D. Ludouico Rege Franciae fecede solitarius ad oratorium. Si quo tempore matrimonium non erat institutum Sacramentum, nec gratiam conferebat, potuerint ad culmen sanctitatis ascendere coniugati, quanto amplius modo, dum adeo excellens est Sacramentum, tribuit gratiam, animamque sanctificat? Vnam haec animo reuoluet. s. constanter haec in fide permaneres? *Si permanserit in fide.*

Praedicta verba Spiritus S. de Noe: *Noe vir iustus, acque perfectus fuit in generationibus suis, cum Deo ambulans;* condemnant aper- quod Noe te sub lege Evangelica coniugatos. Quid imperfectione sinuat: *Vir iustus atque perfectus fuit in generationibus suis?* Quidam interpretantur, in suo generatione tempore: vt more nostro loquimur. Talis in- note fin- ter sui temporis viros excelluit: itaque legitur: *Gen. 6. 9. Sui factus,* cum D. Chryostomo. *Non dicit D. Chryostomus simpliciter perfectum, sed vt in illa aetate, & L. de eo quod tunc perfectum erat, imperfectum factum est. In cap. 1. est, tempore praecedente.* Glossa interlinearis explicat, quod indicet: perfectionem Noe quibusdam maculatur imperfectioibus. Hanc doctrinam subtiliter expendit D. Hieronymus. *ad Crisp. Lyra. b.* opinatur, haec dici in viri electi praecognium, quod in generationibus illis fuerit perfectus, peruersiorum, inquam, peccatorum; & praeclearioris est sanctitatis iudicium (audito D. Gregor. dicentem) inter malos bonum extrusse. Consent alij, significari, statum Noe- talem fuisse, qualis erat ea tempestate, nempe matrimonij: q. d. perfectus, iustusque in illo praerulxit statu, qui in illo saeculo vigeat, quo casta non permittetur virginitas.

Qualis, precor, erat ille status? bonus erat (respondet Diuus Chryostomus) quandoquidem illum Deus intruere in paradiso, sed sacramentum non erat, quod gratiam aut aliquid spirituale conferret, sed non nisi contractus corporalis ac naturalis: in illo nihilominus Noe perquam iustus & perfectus fuit, iuxta Dei voluntatem pius, quique illi per omnia placeret: quid modo facere potest aut vxoratus, aut viro nupta: cum eorum status sacramentum sit, gratiam conferat, tantumque

tunq; spiritualitatis habeat. vt tu coniugate
 Christum; tu coniugata representes Ecclesiam?
 Qua non maiori tu gaudeas ad orationem oppor-
 tunitate, Deoque placendi occasione? Quam tibi
 sunt ad manum Ecclesie confessorij, Sacramen-
 ta? Quis tibi remoram iniicit, vt Apostolicis non
 pareas consilijs? & vel parum tribuas moram
 orationi? Noë illa vir tempestate, qua matri-
 monium vni non habebat Sacramenti, populo
 cohabitabat dæmone, sine templis, sine com-
 muniis altaribus, nullo prævio virtutum ex-
 emplo; tempus tamen inuenit sibi commodum,
 orationi, pietati, cordis scilicet, ex toto corde
 Domino seruienti, hoc vero tu tempore, quo ea-
 dem facias, nullam inuenis opportunitatem?
 Ne culpam statui, sed tue locos impites mali-
 tia. Petrus uxorem accepit, sed & sanctus, san-
 ctæque fuit eius mulier. Credit Simeon Meta-
 phrasites in vita S. Petri, quod fuerit consobrina
 D. Barnabæ eius patrâ nomine Aristolili, filia,
 vocabulo Perpetua. D. Clemens Alex. arbitratus
 eam martyrem, quodque vt D. Petrus, eam con-
 spectu martyrio certuari gaudium sit non modicum,
 illique hoc suggesserit: *Hæus tu, memento
 Domini.* Soror amantissima, memento Domini.
 Eidem suscipit Euseb. Affirmant illi filiam
 nam S. Petronillam, quod D. August. b. licet
 non affirmet, non tamen negat. Coniugati per-
 fecti omnes, parentes, filij, quia tales esse om-
 nibus est possibile.

§9. Egressus de synagoga. *Christus egredi-
 tur de synagoga, Petrique domum ingredi-
 tur, scilicet Ecclesiam, domum salutis.*

§11. *Egressus Iesus de Synagoga, introiit in domum
 Simonis.* Ad holidem hæc ita congruente
 verba cadunt, quibus exponamus, id quod
 Dei filius egit, vt in illis SS. Patres mirabilem
 omnino fundent allegoriam. Legerunt omnes
 illud Salomonis: *Sapientia edificauit sibi domum*
 &c. De Salomone memorat Spiritus S. quod do-
 mum habuerit in Hierusalem, regia dignum ma-
 iestate palatium; ac aliam extruxit in saltu, re-
 creationis, venationis, voluptatis ergo, quam in-
 scribit: *Domum Salutis Libani.* Quæ licet domus
 esset in ipsius extracta montibus, desertisque sal-
 tibus, tantis nihilominus placebat iucunda præ-
 togarijs, vt eam data operâ Spiritus S. descrip-
 serit. Et eo ipso uobis intimaui, quod illam non
 deseriberet eius tantummodo gratia quia hoc mi-
 mosis erat momenti, sed eius gratia, quod figu-

rabat: hoc est: Per magnus ille Salomon quo
 maior nullus, filius Dei, domum ab æterno
 colebat regiam, diuinae suae perforæ celsitudi-
 nis atque maiestati conuigam, summum scilicet Patris.
 In eo illum considerat, qui ait: *Viginti, qui est
 in sinu Patris.* O qualis illa domus æterna, diu-
 nis plena diuinis, omnipotentia, supremæque
 magnitudinis venerabilis: verumtamen & aliam
 exterrere decreuit domum deliciarum in huius
 mundi saltu, vbi cum hominibus deambularet,
 hæc quippe suam declarabat esse voluptatem,
 dum ait: *Delicia mea esse cum filijs hominum.* Hæc
 Synagoga fuit, vetus sua Ecclesia, quam in popu-
 lo fundauit Hebraeo: *Notu in Indaa Deus, in
 Israel magnam nomen eius.* Ibi seipsum statuit, sub
 propitiatorij, & Sancti Sanctorum area que sym-
 bolo: *Factus est in pace locus eius, habitatio eius
 in Sion.* Illed in pace signat Hierusalim, id est
Visa pax. Hanc elegit sibi domum, hic suam
 constituit habitationem. Hic autem accidit, quod
 quod ipse per Ezechiellem, dum et in Babylo-
 nia captiuus, præstenderat. Vatem alloquitur:
 Vates, itat animo domum hæc deserere, alio mi-
 grare. *Quæ ratio Domine? hanc tibi significabo.*
 Manu prophetam apprehendit, & per aëta su-
 blimem sicut in Hierusalem, hic locus erat tem-
 pli, domusque Dei. Fode si quit parietem domus
 huius o propheta, perfodit Vates parietem, vi-
 detque circumcirca bufones, colubros, lacertos,
 serpentes, nec non septuaginta seniores, vnosque
 primarios ex Israel, tenentes thuribula in mani-
 bus, è quibus fumus ascendebat densissimus.
 Quid tibi videtur, o propheta? num hocum hunc
 dignum esse iudicas, quem ego præsens inhabi-
 tem? num me decet tales tamolque inter serpen-
 tes commemorari? Feramne ego non moleste, quod
 fumum meis effundant naribus & vt vulpem ha-
 beant quem fumo palearum agitant, vt hoc me
 expellant latibulo? *Vides tu, quid isti faciunt abo-
 minationes magnas, quas domus Israel facit hic, vt
 procul recedam a sanctuario meo.* Quid centes, num
 mihi diutius hic demorandum, an non potius ci-
 tius proci abscedendum?

Hæc Dei filio contigit. Quanta venit maiestate
 splendidus; vt in domo requiesceret Synagoga:
 facta sed erat spelunca latronum, ferarum latibu-
 lum, vitiorum omnium specus, auaritia, inuidia,
 hypocrisis, odij, rancoris, vindictæ &c. *Va vobis,
 Scribae & Pharisei, qui intus pleni estis hypocrisi &
 iniquitate.* Quis nidore voluntatis eorum ascen-
 dit thuribulo, iniqui amoris sui & concupiscen-
 tia ardebat ignis, cuius fumo splendidissimam
 Christi gloriam tenebris obfufecant densissimis;

I.
Duas ha-
babit
domus
lius Dei.

II.
Prima,
patris
coelestis
secunda,
Indaoriti-
Synago-
ga.

III.
Hanc
deseruit.

Ezech. 6.

Mart. 23.

IV. Christus irritatus Iudæos delerit.

Mat. 23. 38.

Epist. ad Hebræos. q. 8.

V. Quid significet veli scilicet.

L. 5. de excidio Hierusal. cap. 44.

Luc. 23.

VI. Ecclesia domus Petri, domus est salutis.

Luc. 1. 16.

quibus detractionibus, quibus murmurationibus, quibus cum calumnijs vellicabant: Modus est loquendi: Sanum hic naribus meis offendit, vt longius à domo sua discedam, quando truncem tibi faciem ostendit, & amari excipit. Vide, obsecro, quo vultu, quo honore excipiatur Scribæ Redemptorem. Porro quid ager? Ecce relinquitur vobis domus vestra deserta. Ego procul abscedo ego domum suæ Deo deseram, sine fide, sine diuino subsidio desolatam. Idcirco testatur D. Hieron. expirante in cruce Domino, templi velum scilicet est medium à summo vsque decorum, quasi quis viam aperiat illi qui captiuus, harenque illic abscondebatur, vt liber foras egrediat. Refert etiam quod ex Iosepho, & Egesippo scripterat, qui cox uis uixit à postolorum temporibus: audita fuisse hæc uerba dicentium: *Transiui ex his sedibus.* Hoc deseramus sanctuarium, domum hanc fugiamus, hunc habitationis nostræ locum. Huius autem occasione subiungit D. Hieron. in Euangelio Hebraico, ubi nos legimus: *Velum templi scilicet est medium,* legi: cecidit supereminare ex templi porta: horribile certe spectaculum, quo signabatur, quod amodo templum illud deserendum esset, velut sine porta stabulum, ex illa iam egresso, qui illud in colebat, cælesti habitatore.

Quid ergo Domine, si Synagoga domo recedas, num in mundo sine domo extorris sub dio remanebis? Nequaquam: est hic Petri domus, Ecclesie figura Catholica & Christiana, quæ Petri domus nominatur, ipse namque petra fuit fundamentalis, ipse eiusdem paterfamilias: hanc introiit, hic ex proposito resedit, quasi in hac Petri domo: hanc namque ingrediens, domum reddidit salutis: lectum enim, cuius ab ægritudine liberauit, ad quem pariter continuo confluunt omnigeni infirmi, & quotquot intrabant, curabantur: etenim domus Petri quæ est S. Ecclesia, domus est, in qua tanta viget salus, vt nulla sit infirmitas adeo grauis vel desperata, quæ salutarem hic non inueniat efficacemque medicinam: Hæc ea est, de qua vates prædixit Zacharias: *Erexit cornu salutis nobis in domo Dauid pueri sui.* Hic salutis erexit cornu tam efficax, tam potens, vt vires habeat, etiam mortuos per peccata, resuscitandi: hic cæli elatus referuatur, & quibus omnis progreditur salus, quam & hic Christus tribuebat accurrentibus, quia: *Extra Ecclesiam non est salus.*

Vixit remedium nullum inuenit in Hiericho,

qui ad domum non confugit Rahab (testatur D. I. D. Cyprian.) hic enim finiculus appenditur de se: *nebra coccineus, salutis signum, symbolum securitatis: elique tam effusa hic salus, sunt que remedia tam secunda & efficacia, imo facilia, vt admittitur ipse Hieremias, esse languentem aliquem, aut vulneribus laucium, qui salutem non allequatur: Numquid resina non est in Hiericho? Galad? ut medicus non est tibi? Quare gemit non est obdura cicatrix filia populi mei? Languente infirmi? qua ex causa? Numquid in domo salutis, salutis deficiunt medicamina? Num fecerunt abest, qui applicet illa, medicus? Si princeps apothecarum erigeret in ciuitate peste laborante, cunctis adeo affluentem remedijs, vt illam repletet, quisque tam praesentibus vt momento temporis quem curarent etiam maxime contagiosam: deinde ciuitati de tot prospiceret medicis: vt quislibet infirmus, qui tantummodo vellet propius accedere, remedium haberet praesentissimum, an non admirationem adferret non minimam, si quis intente videretur? Credanne fieri posse, o mortalium infamissimæ, te tua culpa emori, tate te languescere contagiosa, qui paratam ad manum habeas salutem, efficacemque remedium? O superme celorum princeps, mundique rector Christus Saluator, qualem in hoc mundo salutis erexit apothecam domum scilicet Petri, quæ sacramenta, vasa salutis? Quam doctrinam? Quas indulgentias? Quæ subsidia? Quot medicos? Quot confessorios? Quot ministris? Quot predicatores? Quis sibi persuadeat, mortuum iacere Christianum, qui post primam, quam peccatum infligit mortem, secundam æternæ suæ praestoleat damnationis? Quis capiat te tæbe confici languidum adulterij, vel odij, vel ferti, iuxtaque ambitionis? Cur non curans, non sanus exurgis de strato, non salutaris? Numquid non est resina &c?*

S. 10. Socrus autem Simonis tenebatur. Nulla sine defectibus congregatio, nec scandalizetis ex sanctorum quibusdam defectibus.

Leet autem Simonis domus, domus si salutaris, in socio tamen eius exardescunt febres vehementius: nec mireris in domo salutis languentem inueniri: Socrus autem Simonis tenebatur magnis febribus. Multi Sanctorum tarum sensum hic adducunt allegoricum. D. Pet. Chrysol. Socruum

Socrum Simonis febrilem Syagogam inter-
pretatur: ei subscribit Emilianus aut auctor, cuius
sunt Homiliae, quae eius nomine circumferuntur.
Conferunt autem, ex eo quod mulier Sana-
ctae Petri sponsa, Ecclesia, quam illi Christus
desponsavit, & ita, sicut qualibet Ecclesia sui
sponsa dicitur Episcopi. Mater Ecclesia fuit Sy-
nagoga, ut patet ex L. i. vaticinio: *Vocaberis ma-
ter cunctarum fidelium Sion.* Et inferius nomine ci-
uitatis, Ecclesiam intelligit, quae cunctas admit-
tit in suo gremio nationes. De eadem, ait Emilianus
intelligitur illud Canticum: *Sub arbore malo-
susci. aut te ibi corrupta est mater tua, ibi violata
est genitrix tua.* Haec igitur febrilis est, ut
langueque in domo Simonis quia usque in
hodie eundem diem infirma decumbit, in Christi-
anorum estimatione Synagoga, ut ex ijs, quae
Romae conspicimus, comprobatur. Attamen,
illam Christi continget manus in fine mundi, &
ab omni saluabitur infirmitate qua modo languida
detinetur: tunc cognoscat, tunc seruet
Christo: cognoscat eum ex illo salutem pro-
mutare certissimam. Quia, ut ait Apostolus:
*Caecus ex parte conigitur in Israel, donec plantu-
logentium intraret, & sic omnis Israel saluus fiet.*
Sic locum hunc praefati capiunt Aucto-
res. At nostro fixius proposito adhaerentes,
quod in sensu morali explicat alijs: cum illis
omnino, per locum Simonis febrilibus detentam
intelligi peccatores, qui calidissimis aestuant te-
pebus peccatorum. Ita D. Ambrosius & Beda in
hunc locum. *In domo sancti Petri magna febris sunt:*
quia sunt in Ecclesia gravissima peccata, & talia,
ut dicatur de quibusdam quod tenentur magnis fe-
brilibus.
Est autem hoc dogma Catholicum, à SS.
Patribus communiter propositum, non om-
nes fideles, qui comprehenduntur Ecclesiae
gremio, sanctos esse, in illa quippe plurimi
sunt sceleratissimi: quorum peccata adeo gra-
ua sunt & enormia, ut multorum iude-
rum, crimina qui gremio Ecclesiae excludun-
tur, multum superent, viuuntque gravitate.
Talem adduco Apostolum: *Omnia audivi inter
vos fornicatio, & talis fornicatio, qualis nec inter
Gentem.* Hoc idem denuo declarat Apostolus,
de quibusdam scribens sceleratis: *Est infidelium
deterior.* Hoc Dominus spectabat, dum per
Ezechielem exprobat: *Iustificasti sorores
tuas in omnibus abominatombus tuis, quas ope-
rata es.* Et iterum: *Transite ad infideli Cethim
& videte etc. si factum est huiusmodi. Ta-
lia, tanque graua à fidelibus, & Ecclesiae*

filij crimina committuntur, ut eorum coli-
que terraque mitentur enormitatem: *Obstet ficut
caeli super hoc & porta eius desolumini.* clamat
Hierom.
Ostenturus Dominus Hieremia, quis ille
suis populus, quibusque illum esset punitus
ius iuxta supplicij, quia mi erum seruiture
damnaturus, sic ait: *Ascendit mihi Dominus,
ecce duo calathi pleni ficis positi ante templum
Domini.* Calathus vnus ficus habebat bonas, sa-
pidas, maturas, quales esse solent, ficus prin-
temporis. Alter ficus habebat malas, malas val-
de, quae cum pessima sint, nemo comedit. In-
dubium est, hoc templo significari caeli glo-
riam: *In templo eius omnes dicunt gloriam.* Huius
aurum templi, est Ecclesia militans: nulla nam-
que spes affulget illi intrandi in gloriam, qui
prius non intraverit in Ecclesiam. Hoc praenunt
David: *Stantes erant pedes nostri in arvis tuis
Hierusalem.* Non omnes qui hoc inhabitant a-
trium, sanctos esse dixeris ac perfectos. Multis
congratulor, qui similes sunt ficibus illis bonis
valde optimis. Multos enim esse gaudemus in
Ecclesia multiuga virtutum perfectione pra-
ecellentes, Deoque familiares, quibus nihil aliud
in mentem venit, quam Deo placere, seruire,
pietatem, timorem, amoremque sectari. Porro
& alios non paucos numero esse lugemus ficibus
similes malis valde, pessimis, meritoque repro-
bandis: Multos enim in Dei Ecclesia novimus
sceleratissimos peccatores, venundatos ut fa-
ciant malum, homicidas, adulteros, usurarios,
impudicos, tantorum criminum reos, ut auris ea
audire perhorrescat.
Hinc infert D. August. huius loci explicatio-
nem, ubi de ecclesia loquitur Spiritus S. cuius
nomine sic effatur: *Nigra sum sicut formosa, filia
Hierusalem, sicut tabernacula Cedar, sicut pelles
Salomonis.* Et expendit quam sit ecclesia nigra,
& detestabilis ex vna parte, sed quam pulchra
& gratiaque ex altera. Ex illa nigra est, obscura, &
difformis. *Sicut tabernacula Cedar:* Quae summo-
pere nigra erant, radijs solaribus, pluujsq; deci-
dentibus deformata. Ex hac vero pulchra, spe-
ctabilis: *Ut pelles Salomonis,* quae excolite, splendi-
dissq; resurgebant. Erant enim vestes quibus Sa-
lomon indutus ad nitorem ornabatur; dicamus
ergo quod vestes erant polymixtae & pretiosissi-
mae. Idem in Ecclesia contempletur: Sunt in
ea peccatores, & inter hos quidam tanta graui-
tate criminum & multitudine difformes, ut Arabes
& Gentiles esse videantur, qui vitam traducunt
teste Apostolo: *Sine Deo in hoc mundo: quorum finis
interitus.*

Hier. 26.
12.
III.
Alte-
goria.
oc fi-
cubus.
Hiero-
mix.
116.
24.
Ps. 18.
21.
22.
23.
24.
25.
26.
27.
28.
29.
30.
31.
32.
33.
34.
35.
36.
37.
38.
39.
40.
41.
42.
43.
44.
45.
46.
47.
48.
49.
50.
51.
52.
53.
54.
55.
56.
57.
58.
59.
60.
61.
62.
63.
64.
65.
66.
67.
68.
69.
70.
71.
72.
73.
74.
75.
76.
77.
78.
79.
80.
81.
82.
83.
84.
85.
86.
87.
88.
89.
90.
91.
92.
93.
94.
95.
96.
97.
98.
99.
100.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

33 interitus est, quoniam Deus venter est. Alios con-
 34 deo virtutum meritis eminentissimas, boni ope-
 35 ribus perpetue instructos qui vs dicitur Deus
 VI. 36 vestiri atque adornati elegantissimè: *Vnus ego dicit*
 In Ec- 37 *Domus quia his ornatus, velut ornamento vs sicut*
 cle: a 38 *ris, & circumdabit ribi eos, quasi speciem.*
 39 *boni*
 & ma- 40 *Quinimo in ipsa Simonis como hæc eadem*
 li. 41 *conspicitur esse varietas. In illa namque detide-*
 42 *rata valebat Petrus salve, similiter & vxor eius*
 Isa. c. 43 *viribus constat integris, nec non Apostoli pro-*
 44 *spira gaudebant valetudine, pluresque alij bel-*
 45 *licissime se habebant. Et in eadem como, decum-*
 46 *bebat focus eius ardentissima febris vexata, qua-*
 47 *torque corporis lateribus exastuabat. Hic in Ec-*
 48 *clesia militante boni malis permiscetur, intigim-*
 49 *ter boni, & pessimi peccatores coram Domino*
 50 *nimis. In Ecclesia triumphante in cælis omnes*
 51 *iusti sunt, omnes sancti, nemo non purissimus,*
 52 *nemo non sanctissimus. Foris canes & venefici,*
 53 *peccatores immundi fornicarii & c. vt scribitur*
 54 *Apocalypsis ultimo. In inferno omnes mali, de-*
 55 *testabiles, execrandi, immundi sunt peccatores:*
 56 *nihil enim in illis reperitur laude dignum, nulla*
 57 *virtus. Attamen in hac Ecclesia, quæ est velut*
 58 *inter vtrumque, medias iustos video, sed peccato-*
 59 *ribus, & quidem primæ notæ permixtos. Idcirco*
 60 *ne stupeas, si in monasterio, do mo salutis, ad hoc*
 61 *instituto, dolens ægetque quispiam inueniatur.*
 62 *Non hoc te moueat, si in hac Ecclesia tanta mo-*
 63 *di in perfectione spectabili, quispiam febribus*
 64 *ardeat, quia etiam in domo Petri, qui febribus*
 65 *astuet, inuenies.*
 VI. Tractatum habet omnino diuini D. August.
 quem occasione scripsit alicuius casus, qui in suo
 Monasterio contigerat. Tulerunt testimonium
 in quemdam suum Religiosum presbyterum no-
 mine Bonifacium, accularuntque virum ad mi-
 nus stupri, & violatæ ab eo virginis. Augebatur
 autem indies, & pliebat rumor ille in tantum
 vt tota vrbis Hyppone graue ex eo scandalum
 pateretur: & cum esset mendacium, omnes
 tum moperè crimem exaggerabant. Quis homi-
 num credat in tali monasterio religiosum vivere
 adeo solutum in luxuriam? Inter Canonicos adeo
 regulares tantam inueniri malitiam? Decevit
 D. Augustinus illis satisfacere quocirca illis li-
 teras dat, quarum hæc erat inscriptio: *Dilectissi-*
mis fratribus, & Clero, senioribus & vniuersa
plebi Ecclesie Hypponenfis, cui seruis in dilectione
Christi, Augustinus in Domino salutem. Exoritur
 à gratiarum actione, collaudans illos, quod tanti
 illos peccati crederet, quod non bene in Mo-
 nasterij dedecus spatgebatur: erat hoc enim chari-

tar's iudicium: *Qui enim ista non dolent, non*
est in eis caritas. Deinde sparsi trinitus satis-
 facit rumori: sed toto liberat conamine, quò
 illis persuadeat, non ex eo, sumant scandali ra-
 tionem, quod in communitate videant Religio-
 forum, ac Ecclesiasticorum, vnum vel alterum
 defectibus laborantem, quandoquidem sint adhuc
 in hoc mundo peregrini. Nullus in cælis accusa-
 bitur defectus, vbi teste veritate, *Fulgerebunt iusti*
sicut sol in regno patris eorum.

Attamen hoc in mundo, nulla domus à lau-
 guentibus libera, quocirca licet etiam in mea Nola
 fuerint, non est cui admremum, cutan extum cogre-
 compenatis, forumque consensatis: quantalibet gao
 eum ego curâ sedulus inuigilem, homo tamen terra à
 sum, & inter homines viuo pollutus imperfectus: habeo
 nibus: nec est quod mihi adscribam, domum bea-
 meam, arcâ Nœ esse iustiorum in quam r viris,
 vnus scribitur reprobus, maledictus, patris mi-
 ser, nec ipsa Abraham familia, cui præscribitur
 foras ancillam, filiumque elimmet: nec Isaac,
 vbi ex duobus geminis, vnus à Deo reprobatur
 nec similiter Iacob cuius ipse primogenitus pro-
 pria cognita nouerit à patris forcauit cubile in-
 stitutus hinc innotis: nec similiter David cuius
 hic filius propriam violauit sororem, ille patri
 rebellis eundem regno priuare coartur, domo
 extirbat, proprijs commiscetur Noueris spe-
 ctante populi multitudine: nec D. Pauli, quem au-
 dio conquerebant multos ex suis officio suo de-
 ficientes: nec mea superior est schola eâ Christus
 magister præfuit: in qua ex duodecim discipulis
 vnus Iudas perfidus magistrum triginta distrauit
 denarijs tandem nec ipis illustrior cælis: ex
 quibus tercia pars ob superbia peccatum cecidit
 Angelorum. Non hoc fratres, vos scandalizet, si
 cet videatis eum, quem cultioris perfectionis ha-
 bueratis candidatum, in peccati cœcum delat:
 quo namque tempore viuimus; nullus à lapsu
 securus. Est namq; nostra non exigua infirmitas:
 diaboli non modica fortitudo, nec intermissa
 tentatio, laquei sibi inuicem occurrunt, ad quem-
 libet passum trilliant occasione: etiam in domo
 Petri prostratum febribus inuenietis, non hoc,
 obsecro, vos scandalizet, Dominum rogare, erigat
 infirmos, vosque sua protegat manu, ut in pec-
 cata cotruatis.

§. II. Nulla in terra domus, sicut nec in Ægypto sine doloribus, qui extimulant, & iustitalem creant Deus hunc mundum.

nem habere putat. O si hic mihi emoriatur, se mihi hic excidat. Hinc enim, inquit, & segnis efficiatur, & in tristitia patrem semper constituit, cum semper sit illi desiderabilis. & nullam correctio- nem admittat. Qui pulchram habet uxorem, nihil se peius habere dicit, quàm quod pulchram ha- bet: suspitionis enim plena res est, & insidiarum. Quia deformem nihil peius esse asserit: res enim est fastidio plena. Præterea nihil huiusmodi vita im- mitius esse dicit: nihil abiectius. Miles, nihil esse mi- litia laboriosius, nihil periculosius asserit: satius enim pane solo cum aqua vesci quàm tot ferre molestias. In vi agstratu positus, nihil magis laboriosus, quàm in alienas curare calamitates, & necessitates affirmat. Subtilius nihil ait servilius, quàm aliena potestati subiaceret. Vxorii iunctus uxore nihil & sollicitudine ne peius asseuerat. Vxorē carens, nihil illiberatius, quàm uxorem non habere testatur, & domo carere & quiete. Mercator agricolam ex securitate beatius vocat, agricola mercatorem ex diuitiis, & moro- sum omnino genus humanum sortem suam accensans, & animum getens grauatum. Dum omnes conde- nant homines, tunc ait: nihil homo, omnem decess naturam laboriosum animal, & aramnosum. Quos senectam admirantur: Quos beatam vocant iuuen- tam: Sic & in ataribus multum tristitia. Cum nos propter atatem videmur accusari, dicimus: Quare non sumus senes? Cum vero verex albecit, dicit: mus, ubi iuuentia? & omnino multas tristitia causas habemus. Huc vique D. Chrysostom. Vbi cumque stendi, & in quocumque statu seu conditione, materia est ampla contristandi. Quid hoc igitur Domine mi? Scire causam desideras? Noueris (asserit D. Augustin.) hoc ex diuino proce- dere præscripto, ne mundo nimis afficiamur. Creauit nos Deus, non ut hic maneremus, & radicem in terra, sicut arbores aut animalia fige- remus: in hoc quippe eorum conditio concluditur, sed ut hic nos dignè prepararemus quo cæli gaudia tandem assequamur & hoc in nobis volebat desiderium accendere, qui quoti- dianam composuit orationem, docuitque nos diceremus: Adueniat regnum tuum. Idcirco nobiscum modo voluit agere ne nostram hic voluntatem, affectumque figeremus. Si volueris quis in pavimento non figat pedes, spinis illud ne mun- contege: Anima nostræ pedes, affirmat. D. dum ni- Augustinus, affectus esse nostros: ut autem il- los non in terra desigamus, implet illam Domi- nus spinis, spargitque tribulis. Hoc alteri à recta via deuianti, promisit, quam reducere conaba- tur: Ego sepiã vias tuas spinis. Mundum appellat qui eum probe nouerat Spiritus S. Torquentem

¶ I. Nulla domus à molestiis libera. ¶ II. Probatur ex diuino Chrysostomo. ¶ Hæron. Bapt. de Lanuza Tom. II.

Aliud hic meditator mysterium, non leuis consolatorum argumentum, quod D. Chrysostom. enucleat, de quo & tractatum composuit: nullam esse in hoc mundo Capharuam domum, quam labores non extimulset, & sic licet Christo maxime familiaris vtote Simonis Petri: in hac iacet focus eius febribus laborans, in domo Centurionis deficit seruus illi pretiosus iam moriturus: In domo Principis Eccllesiastici filia decubuit mortua: in domo Principis secularis, que dicit D. Ioa. regulū, expirat, fili- lius, in domo Synagoga, alter à dæmone mole- status exclamat. Et hoc verū esse cuncti procla- mant: mundū hunc, Ægyptum esse confusionis: In qua testatur Spiritus S. domus non erat que nō aliquē lugeret mortuū: A primogenitū Æthiopi- nis, qui in solo eius sedebat, usque ad primogenitū caprius, qua erat in carcere etc. & oris est clamor magnus in Ægypto: neque enim erat domus, in qua non iaceret mortuus. Et tibi vitium mundi exem- plar: nulla domus à lacrimis plantæque libe- ra, nec locus adeo recreatiuus, in quo multa non sint deploranda: Non erat domus, in qua non iaceret mortuus. In hac domo decumbit æger maritus, in illa mulier, in alia filius: in hac cau- sa perditur in illa moritur vitica, in alia fit bo- torum iactura, in altera quædam proditio: (a) in alia molestia non toleranda. Hanc prosequitur materia D. Chrysost. Quod quemadmodū impossibile est inuenire in mundo ho- minē immortalē, ita & sine tristitia. Et certe præ- clara est oratio qua pro- ar, nullū inueniri statū, nullā personarū conditionē, quæ non hebeat, cur ingemiscat. Et nemo pro- ar sine tristitia inueniri potest: si vero non habens tantā rationē tristitia si- cut nos, occasione ita quisque putat: proprium enim cū plusquā alienū afficit, sicut enim in corporis do- lens partibus, & oculū habent vitiatū nullā agrita- dindē alia salē esse censet quāle suā, rursum qui sto- macho laborat, hoc omnī esse difficillimum asserit, & quo quis tenetur, hoc omnī esse molestissimum dicit: in idē & in tristitia, quā quis detinetur, hanc asserit esse difficillimā, cū propria epni hoc expe- rientia indicat. Sicut qui filios non habet, nihil ita grane putat, sicut filios carere: qui multas habet enim paupertate, nihil tam accusat, quàm filiorum multitudine, vnum habens nihil peius quàm v-

III. Hoc fa- cit Deus. D. dum ni- mium a- memus. Ose. c. 2. 6. Torquentem

spinarum. Vbi cumque pedem fixeris, spinis lace-
raberis. Si duxeris uxorem, quous te huius por-
niter? Si filios genueris, quanta te cruciat anxie-
tas? Si filijs carueris, quis te inextor obruit? Si
dimitis affluas, qui processus, qui discursus? Si
premaris inopia, quae te vexat molestia. Vbi que
spinas inuenies, & qui spinam pedibus, potius
dixero, cordi non infixerit, credo te scire nemi-
nem.

I V.
Similitu-
dine de-
claratur.

Cur ita? Ne hic amice, pedes asinx, volun-
tatem, & intellectum desigas debito profundius.
O bone Deus. Si quempiam conspiceres tanto
zstantem desiderio transeunti aulam spinis
adeo circumquaque conspersam vt illa pedes
crumentarent, sanguinem elicerent copiosum,
lachrymasque extorquerent profundissimas, nul-
lus nihilominus modus esset, eum alio diuer-
tendi, vel iter dissuadendi, quid acturum cre-
deres, si illis rosisque via strata corideret? Si
spatis vbi que tot spinis hoc in mundo, vt ne
pedem transferas, quin vel vnam tibi infigas
adeo circumquam, vt vocem ad sidera tollas, & la-
chrymas excites amarissimas, nullus sit adhiben-
dus tibi modus, quo hinc exire desideres, aut de
discessu vel semel cogites, quid esset, si ad vo-
rum tibi cuncta profuissent? Si rosis omnia, si
lilis cuncta germinarent. *Mundus se turbat, &*
amatur. (Audi D. Augustin.) *quid faceres, si tran-*
quillus esset: Viros video azeo mari addictos,
qui millenis agitentur turbinibus, suaque effun-
dant viscera pilcibus, & circumquaque tempe-
statibus ad extremum affliguntur; qui tamen il-
los ab hoc dehortetur, scio neminem; quid hi
facerent, si semper tranquillum, vt olei stagnum
conquiesceret? Quis tum illum ne maris se
subiciat vadis a proposito dimoueat? In eum fi-
nem tot tantaque Deus produxit spinas, quate-
nus pedes attollas, sursum erigas caelumque to-
to petas affectu.

D. Avog.
In illud
ps. 37. Cor-
mari con-
turbatum
est in me.
Tom. 8.

26
ps. 37.

Hunc in David effectum hae operabatur
meditatio, ipso teste cui praescribit titulum: *In*
rememoratiōe de Sabbato. Dies Sabbati die sig-
nificat gloriae, hic enim quietis dies fuit; de quo
non dicitur, vt de alijs, quod noctem haberit,
qua tenebrosus occideret. Indicare nobis rex vo-
luit David qualiter diei quietis recordaretur, il-
lius videlicet aeterni Sabbati, nec non declarare,
quis hanc in illo refricaret diei memotiam: *Mi-*
ser factus sum & curuatus sum, & humiliatus su-
minis. rugiebam a genua cordis mei. Narrabo ti-
bi, quae mihi acciderint. Miseris vsque ad os im-
plebar, contractus viribus, doloribus incuruis
vtra vires, ita vt taderet etiam *vires* quocum-

que ingrediebar nova semper occurtebat, oc-
casio tristitia: Nunc mihi filia violatae, nunc fi-
lius misere trucidatur, modo lanceis alium tras-
figunt, modo dissipatur exercitus, hic me nune-
rosus inuadit inimicus, illic me securra terra vi-
delior calumniatur, oppetitque lapidibus: vnde *siderum*
granissimis obrutus afflictionibus ingemisco,
Nimis. Tales me premunt angustiae, vt pra-
mio dolere, rugitus edam leonibus: *Rugiebam a*
genua cordis mei. Quid ergo David? Quis in te
ex illis effectus? quis? desiderium de loco tot
spinis obuito descendendi, mundum tot tribulis
horridum deserendi, cogitatum mentemque
meam dirigendi in caelum, exclamandi, Eheu,
quando caelestibus perstruar laetus gaudijs
quando terram possidebo a spinis expurgatam:
meum adspirat eo desiderium: *Domine ante te*
omne desiderium meum.

Hoc ipsum est, quod sanctorū erigit de dese-
ria, tollitque cogitatus, dum hic ne vel vnica do-
lent hora pleno saluari gaudio. Retulit mihi E-
minentissimus Cardinalis Xauerius, quod in immo
Pontifici Clementi Octauo pia memoris col-
locutus, de eade agens materia (illos etiā Pon-
tifices continui coeunt labores de talibus ser-
mocinari) illi dixerit, solempni come status iura-
mento, se non meminisse ab initio Pontificatus,
vel horam integram habuisse vigilem, qua noua
sibi non succederet afflictio, nouaque non eum
obmeret tristitia. Hoc electorum exciatur dese-
rium, ad terram illam quietis pacisque proficis-
cendi, & cum Davide conclamandi: *In pace in*
idipsum dormiam & requiescam. Hoc inuit pal-
mista verbis illis toties repetitis, de Dei electis:
Ascensionem in corda suo disposuit in valle lachry-
marum. q. d. Recordari se in valle morari lachry-
marum, vbi per omnia nobis illos exciatur do-
lores, in valle spinarum, vbi pedem figere non
valeant, nisi pluribus configantur, ardentius ex-
citat, vt corda sursum eleuent, & in caelum a-
beundi praeparent desideria.

Querit D. Th. num mundum hunc potuerit i-
Deus condere perfectiore, & quae eo continen-
tur meliora: si namque potuerit, in eo deliquisse
Deum quis forsitan dixerit quod non fecerit, cui Potuit
nullus sit artifex qui non tota diligentia studeret, Deum
opus suum ad summam elaborare perfectionem
Negare vero conditoris potestatem, eiusdem est li-
mitare potentiam, quae cum sit infinita, nullam potest
patitur immentia limitationem. Respondit D. Th.
indubie mundum potuit omnipotens creare per-
fectiore, & quae in eo continentur infinitis pre-
rogatiuis, & sine termino eminentiora. De eo
namque

VIII.
Cur non
fuit
IX.
Vnde
colleget
somo
vnde
def-
erit.

namque pronuntiat Apostolus: *Qui potens est omnia facere superabundanter, quam petimus aut intelligimus.* Solem huic create potuit milles lucidiores, excellentiores, quo mundū sua amplius luce recrearet, & effectus produceret multo perfectiores: lunā pulchriorem, influentiaque suaviores, stellas splendiores, quæ nos lumine illustrarent clariori: terram sine tribulis, floribus ornatam multo numero pluribus, fructibus dulcioribus, fontibusque refrigeratis ac crystallinis multo salubrioribus; tempora temperatiora, ac gratiora, ita ut nihil in rerum esset natura quod non summam adferret homini voluptatem; non frigus non constringeret, non æstus remitteret: nulli viderentur colubri, non mordentes serpentes, non inficerent diplades, non spina pungeret: sed quidquid pedibus tereremus, flores essent, rosæ, lilia, voluntas, recreatio.

VIII. *Cur non fecit? Cur tanta sterilitas, ariditas, ut quis pluribus aliquando proficiscatur leucis, nec aquæ guttam, quæ linguam refrigeret, inueniat? Ut quid arbores infirmæ a deo virtutis, ut sæpius fructu non germinent, & si germinent, aut primum decoquantur, aut veribus erodantur? Cui tot spiritus, tribulatioque fecerunt? Quia propter hominem creavit mundum: Propter nos fecit seculum.* Vnde talem condidit, qualem hominis saluti conueniebat. Non illum creavit, ut perpetuum esset hominis habitaculum: hæc etiam omnia parua erant illi, qui regni sui gloriam erat perpetuo possiturus: sed ut esset officina, in qua poneret homo animam suam, operibus meritis per gratiam prædiuitem, ut inde transfret, ad bonorum gloriæ possessionem: esset quoque, velut lapidicina, in qua velut lapis expoliretur tandem in cælestis ciuitatis ædificio reponendus. Huic intentioni, non illi mundus expediebat perfectior, non maiores deliciae, non requies suavior, non voluptas delectabilior, sed omnia talia, ut ipsa hominem excitarent, ab his terrenis egrediendum: ut animæ pedes erigeret, intellectum & voluntatem, nec illos telluri tot obstitit tribulis affigeret, sed cælum versus iter dirigeret, sibi à Deo, ab ipso mundi primordio præparatum.

IX. *Ea de causa terrena hæc tam exigua condidit virtutis, tam parua venustatis, tam labilis voluptatis: ad hoc, ut campus esset mundus spinarum, vallis lachrymarum, tot redundans defectibus, modo fluminum, modo so-*

lis, nunc salutis, tunc virtutum, hinc diuitiarum, inde voluptatis, tot spiritus, ut vbiunque pedem fixerimus, nos ad lachrimas prouocent amarissimas: idcirco de solo pedes extraheremus, exire desideremus, cælumque nobis destinatum petere festinaremus: *In valle lachrymarum in loco quem posuit.* &c. O gemebunda columba, quid actura es auis pulcherrima, si non inuenieris, vbi requiescat pes tuus, nisi super effluentes aquas, putrida cadauera? Hoc agas, si adeo, volatu cælesti ad arcam transiolo: vbi te magnus ille patriarcha Noe colligat, & in rotam, postique requiescere: *Que cum non inuenisset, vbi requiesceret pes eius, reuersa est ad eum in arcam.* O anima, quæ mundum circumuolas, in nullo te nulla noueris inuenire posse requiem: exundat enim à lanim mundus cædium, laborumque gurgitibus. Credidit, dolium inexplabile, vltimū tuū requies in pecuniis inuenire requiem: hinc tribulus orietur iacturæ nauis acutissimus, inde argentariæ dissolutio tui correspondentis, alias larronis irruptio, militum inuasio. Dignitatum auilissimæ, num tibi in adeptis spondes requiem honoribus? Hic tibi mouebunt lites, te ipsum mille confodiet laboribus, & quo illos conferues anxietatibus. O mulier viro nupta, num tibi requiem in marito polliceris, quem manē videbis, dolebisque exipiantem? Pater, num perfectum tibi gaudium arrogas in filio: de quo cum minus fueris sollicitus nuntia deferentur, inter inimicorum arma corruille? Sursum corda sursum enola, dic & ex corde dic: *Adueni regnum tuum, eo namque finis frequentes sunt adeo calamitates.*

§. 12. *Tenebatur infirmitatibus homo detinetur: sive ob humilitatem, ut D. Paulus, aut, ut suo sibilat in itinere, ut Antiochus.*

Tenebatur magnis febribus. Hæc verba perpendamus, quæ cum scribat D. Luc. medicus, diuina sūt præscripta: languentibus animabus nostris salutaria: Sic audio. D. Greg. *Lucas medicus, omnia eius verba sunt languentes animi medicina.* Tenebatur (inquit) socrus Simonis magnis febribus: Tenebatur. A quo tenebatur? Aut illa febris aut febres illam detinebant? Quantum sapio illa febres tenebat illa namque

T t t t t subiectum

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

subiectum, febres accidentia; subiectum autem sustinet accidentia & non oppositè. Communis est illa de languente interrogatio; quid habet? signans, infirmum esse quæ detinet infirmitatem. Vt quid igitur scribit medicus Lucas de hac muliere: *Tenebatur*: Quo, floceat nos, scipius à Deo electis morbos immitti, quibus illos ne in superbiam efferantur, detineat. Eminentes sunt adeo fauores, quibus Dominus suos præuenit, vt indigeant æquopondio, ne illis intumescant. Alias diximus, quod de Domino Iob fuerat locutus: *Fecit ventis pondus*. Ne citius euascent. Hoc quotidie reuoluimus, quod D.

Iob. 28. 25

D. Auct. In illud ps. 130. 1. Domine, non est exaltatum cor meum.

I. Permittit Deus electis suis infirmitates ne superbiaut.

2. Cor. ca. 12. 7. a

L. 1. dial. cap. 6. I. Exemplo probatur.

Paulo contigit, & ex industria ponderat D. Augustinus primò namque Pauli trutinat sanctitatem, quem præclarissimis Deus extulerat gradibus, quibus eum cæteris prætulit superiorem: illi namque concessit, vt plus cæteris in vinea laboraret, ad tertium euexit cælum mirificis beaui visionibus, illustrauitque reuelationibus. Nihilominus quid cum illo agit Dominus? id quod cum propheta Iob (inquit D. Augustin.) Nam sicut diabolo Dominus indulget, vt Iob corporis auferret sanitatem, corpulque grauissimo percuteret vlceres sic & Apostolo. Hoc enim indicat: *Datus est mihi stimulus carnis mee, Angelus Satana, qui me colaphizat*. Quid hoc erat? Respondet D. Augustin. *Dolore quodam corporis traditur exagritatus vehementer inmissi ab Angelo Satana: nam & sanctus Iob ita probatus est*. Et hoc, quo finit? *Ne magnitudo reuelationum extollat mo.* Nota verbum: *Colaphizat*: Qui colaphos velut pugio infligget: *Quid est hoc, fratres? Ne extolleratur tanquam iuuenis, colaphizatur vt puer*. Hinc multos videre licet amicos Dei, qui diuersis à Deo gratiarum donis cumulantur alios curandi, cum ipsi grauioribus veniantur infirmitatibus, quas ea Deus permittit infirmitate, vt humiles permaneant, nec se ob ea iniquiter efferant super se fastuosi, niuumque sibi tribuentes.

Admirandam plane conscribit historiam D. Gregor. de S. Marcellino Episcopo Anconitano. Excitatur in vrbe adeo vehemens incendium, vt tota conflagrate videretur. Cuius oppidani omnis inopes consilij, quid agerent, ignorarent, ad Episcopum tristes confugiunt, qui in sella gestatoria podagra detinebatur immobilis. Quibus ille: *Filij, illò me conferte, via vehementius senuit incendium: hic me reponite*. Distis obtemperant, & ecce reuertitur ignis extimè præfuls sanctitatem, flammam recolligit, defertur

uescit, totumque extinguitur. Num tale quid ob stupescis? Tantum inueniri virum, note virtutis eminentem, cui tantum deferat ignis, suam remittat sanctitatem, lydera petentes humiliet flammam, ipse tamen ea teneatur podagra, vt nec se loco mouere queat, eoque loco, vbi formidandas ignis ipse detinebat flammam; ipsum detineat podagra paralyticum? Qui mandare potuit igni, vt flammam comprimeret, suumque coëcceret impetum, podagra mandare non potuit vt vim suam ardoremque resanaret? Præscriptum erat diuinum, hac ipsum detineri infirmitate, vt dum se tanta considerat potestate præditum, qua flammarum globulis in aëra conscendentibus imperat, illum detineret, velut pedicis constructum falconem, ne intumescat, aëraque scandat gloriosus. Hoc quoque in meo perpendo magistro B. Ludouico Bertrando, què in infimis salutem videmus impertientem ipse tamen ceteris omnibus infirmior, morbis horridis & acerbis prægrauatus. At ille hos esse dicebat catenas, quibus à Deo captiuebatur, etaque hoc illi familiare colloquium. O te furdum (surdaster enim audiebat) quam iuste te vindictam detinet Deus vt illi te subiciat.

Quod si hæc de viris pietate præditis etiam licet, nec minus de peccatoribus verum esse confirmatur, quod ipsos scilicet detineat corporis ægrotudo, hanc enim Dominus ea de causa misit, ita vt magis propitè dixeris, quod ipsa his peccatores detineat, quam peccatores ipsam. *Tenebatur*. Exempla quartis? qualis erat vira vestra à viris quibus intendebas, nisi tuis fauere voluptati delictibus, præta viciantia percurrere, cunctas fructibus arbores spoliare, voluptati in omnibus fræna laxare, eorum more qui dicebant: *Nol. Sapa. lum sit prætum quod non pertinet. Laxura non sitra*. Ad talis festinate domum, non tuagum per plateas obambulare, ludorum tabernas frequentare solutis tuas habenis sectari voluptates; vt hoc nomine merito cum Hieremia compellimus: *Cursor leuis explicans vias suas*. Vt nec clamores detineat prædicatòrù, nec pulsus quibus animæ tuæ Deus percutit interiora grauioribus, nec inferni timor, nec iusta reuerentia quam debes, illi cuius es. Febri tibi immittit ardentissimam, te colica capit intolerabilis, aut accidens molestum te lecto prosternt debilem, illud est, quod te detinet, vt iam illò non progrediaris, quo lentior aere procurrerbas: iam curius ille tuas post delicias suspenditur, iam nihil in mentem venit aliud, quam tuæ salutis anxia sollicitudo.

do. Hæc illa est agnatio, quæ te tibi detinet victum, eo illam animo Deus permittit, vt hæc te timere, quo præceps ferebaris, vt equus ei rotas, remoretur: Quasi equus impetu vadens ad præcium. Hoc Deus præcedit, dum tibi noxium immittit quam minus hoc formidat.

Hoc modo describit Ofeas animam (nostra loquamur phras) desiderijs suis, appetitibusque carnalibus intendentem, sibi que hæc propheetem: *Undam post amatores meos, qui dant panes mihi, & aquas: mens lanam meam, & lino meum, oleum meum & posum meum.* His Symbolis curitas significat species deliciarum quas toto illa corde lectabatur. Hanc Deus intuetur, & que compatiens ait: heu te miseram! nonne vias in tuam te propeperate perditionem? Mitam tibi, qui te à cursu detinet: *Propter hoc ego sepiam viam tuam spinam.* Hoc perpende: *Propter nocid est in eius temediuim: in medio itineris tribulos spinasque seminabo, vt pedes tuos affigentes te sistant procurrente; vt si quando tibi dixerint: quid in via sillis, quid ultra non progredieris? Quis iniecit remoram? respondebis, vt ille, qui foruito in via in spinam offendit, qua transfixus detinetur. An ergo eam ille non habet, habet quidem, sed multo verius, illum spina tenet & detinet: cum illa sit, qua per viam cogit moram trahere, cursumque suspendere propeperantem.*

Exemplum sume in cursore illo lenissimo Rege Antiocho, qui toto ferebatur imperu per suorum itinera scelestum, ac auaritiæ semita: Deo sacrilegus, populi Dei ferocissimus persecutor, puperum expolat, & puellarumque violator. Rheda sua: vehabatur. Superbus, mandat thedario, equos ad cursum ex itet velociorum: *Iussit agitari currum suum, & sine intermissione agens iter.* Quis cursorem det neat adeo violentum? Quis vna viscerum, vt trisque non tolerabilis infirmis: *Apprehendit eum dolor dirus viscerum, & amara interorum tormenta.* Verbum hoc *Apprehendit*: ne præterea cum D. Chrysostomi. quod de illo proprie dicitur, qui extenta manu currentem sillis: vt de apparitoribus, patet qui latronem insequuntur velocius fugientem, quem in octa manu collari detinent: arumque. Tenet te Rex. (a) Sic apprehendit Antiochum infirmas, illi manus iniecit, Deique nomine sillis: *Apprehendit eum dolor dirus &c.* Vident hærentem Antiochum? causis exclamantem: *Iussit esse suaditum esse Deo? lamque comprehensus, orationes cepit fundere, promissa vo-*

taque Deo sa ere spondere vita: correctionem, iniure captorum in integro restitutionem, altitum se velle restatire honorem, toto corde Deo seruire, magnitudinis eius. perpetuum pollicetur se fore prædicatorem: *Templum quod optinis donis ornaturum, & sancta vasa multiplicaturum, & pertinentes ad sacrificia sumptus de redditibus suis præstaturum &c. & prædicaturum Dei potestatem &c.* Quid hoc Rex potestissime? Qui sunt hi quos te es dolores? Non ego illos teneo, sed illi me tenent cruciatus: *Apprehendit eum dolor dirus adeo, vt eius me nequeam manibus expedire.*

Hoc ipsa quotidiana nobis obicit experientia in ijs, qui latissimas percurrunt suorum vias vitiorum: hic impudiciæ, alter auaritiæ, ille ambitionis: prosternt illos infirmitate Deus, at inopinato. O quam fixè lecto languidi detinentur? Quot vota iurant? Quoties continentur: *Iussit esse subditum esse Deo? Quot rosna peroluunt? Quot fradunt preces? Quot promissa spondent meliora? Hinc modis ille loquendi oritur, de peccatoribus, quo Deus vitior in S. Scriptura, quod ilorum pedibus pedias inijciat, quibus sistantur. Sic illi loquitur civitati, qua suis insitebat impudica sceleribus, ex ore Hieremias (sic notant D. Hieronym.) quando tantas illi Dominus permisit superuenire calamitates, quibus ab hostibus premebatur: *Expandi rete pedibus meis, conuerit me reuorsum.* Sumitur à te metaphoræ, quando laqueus fera parat procurrenti vt illis capta, te trahente frenem, cadat retrosum. Idem per Ofeam repetit: *Expandam super eos rete meum.* Nec non per ratem Ezechielem, est autem hæc Deinon parua misericordia.*

Sic audio conferentem regnum prophetam, quando Deum intellexit velle animæ suæ vitam elargiri, in eaque conseruate qui tali grati beneficio totum prono at mundum, cum ipso pariter Deo Domino benedicat: *Benedicite gentes Deum nostrum, & audiam facite vocem laudis eius, qui posuit animam meam ad vitam.* Quod tante laudis, sanctissime Rex argumentum? *Induxisti nos in laqueum: laqueum pedibus meis parasti dum mearum percurrerem itinera stultitiarum.* Legit D. Angulkin. *Induxisti nos in muscipulam: mysteriosa est hæc lectio. Non hoc egisti Domine vt captum me occideres, David: sicut venatores, qui retia pandunt feris vt captas occidant, quinimo, vt me captum à morte venator dices, ad quam cæcus properabam, vitam concederes: *Posuisti animam meam ad vitam in tuam.**

29. V. Quotidiana patientia. In cap. 7. Thren. c. 2. Cap. 12. 27. 19. & 37.

VI. Etæque de causa. Dicitur ad ot. Plus patientia. Euan-

D. Av. Audiamus D. Augustinum: Vide, quomodo Deus
 In ps. 65. *fenit in illos, quorum animam posuit ad vitam.*
Tom. 2. *Induxisti nos in miscipulam, non ut capiti moreremur sed in te liberaremur.* Sic ille. Signum esse credito, Deum velle animam tuam ponere ad vitam; quando, te ad letum properantem; laqueus irerit, quibus te detineat: quos enim ad finem vsque permittit seas sectari voluptates, hos abicit vt desperat: s, vt de illis testatur Apostolus, quos laix perimitit frenis suis va: are
1. Theff. c. *sceleribus: vt impleant peccata sua semper: peruenit enim ira Dei super illos vsque in finem.*
In c. 2. Ex hac doctrina declarat D. Hieronym. verba Domini per Ezechielem, terrentis, vt videtur, iustum deuantem, satis obicura. Si iustus iniustus esse coepit, aliquodue commiserit delictum, exponam illi laqueum: *Et conuersus iustus a iustitia sua fuerit, & fecerit iniquitatem, ponam offendiculum coram eo.* Quid hoc Dominus, tunc iusto ponis offendiculum, quo eadet oculosque offendet? Nonne tu ille, qui iustum brachijs excipis cadentem, & suauiter detinos vt offendet? *Iustus cum ceciderit, non collidetur, Dominus enim supponit manum suam.* Nonne tuum hoc audimus preceptum: *Coram caeco non pones offendiculum?* Qua ratione te modo iustis offendiculum coram iusto positurum, si a recta paululum virtutis via delinuerit? Sic loquitur (exponit D. Hieronym.) quosdam erga iustum declarat, ne peccat, cadatque, misericordiam. Quando viam ingreditur, aut festinat ingredi perditionis, non bene creditur patetorum viderem esse beneficium, id quod ita putatur esse supplicium. Hoc est, quod coram iusto, quem vobis non vult, quando sine semitam ingreditur damnationis, ponat offendiculum, compedes inticit, quibus eum detinet ne progressus vterius euat in iustitiam suae salutisque precipitium. Aegritudinem immitit, quae velut captiuum lecto detineat necessitatem, vt dum illi sati facit nec tempus, nec opes remaneant, quo perficiat quod animo conceperat: ebrei quibus domi quietus resistat. Huic conuenit iulle lectio Theodorici, quae pro *Offendiculo* supponit *Infirmis*: Quinimo legit D. Hieronym. *Tormensum; ponam tormensum, cui sic addit: Vt torquentur, & planam viam non inueniat, & intelligat se languidum.* Hoc diuine lux opus est misericordiae, qua non omnibus, sed ijs quos diligit cupitque saluari benignius succedit.
D. H. *prae hinc occasionem hausit D. Greg. multoties*
In c. 4. *gratias agendi quas pauebatur, grauis*
Exec. *multo*

mis: Gratias ago, quod cogit me non posse quod non debeo velle. Quid hoc rei Doctor sancti sine?
 Num forsitan errori faues Aegyptiorum: qui Pharaone suis stipato copijs contra Israelitas procedente, marisque fluctibus cu suis submersos, domi alijs rebus dissentit, remanserant, nec ob corporis infirmitates sequi castra potuerant, regemque comitari, vt viderunt se ex occasione infirmitatis, periculo mortis ereptos, quibus aras exigebant, & simulachra quae velut salutis suae auctores adorabant. Numquid Doctor piji si ne huic patrocinari error, eos imitatus dum gratias morbis agis, quos pateris, grauioribus? Nequaquam vt enim considero, illas a Deo mihi iniectas, in tantorum donorum aequi pondium, quibus me diuina dignatur maiestas praeuenire, ne superbus ex illis euanescam, vel ne pedes periani ad illud: gratias ago semper gratis infirmitatibus. Non quod illas salutis a gnoscam auctores: sed quia illis me detinet, Deus ne lubricus labar in peccatum.
 Tangit, vt opinor, S. Doctor, quod viti contigit Balaam, dum toto fitrote raperetur iumentis residet, vt Dei populi maledicat incautus: Occurrit illi Angelus strictoque gladio iumentis oculis obiecto, detinet proce lentem, quine gladrum aduertit euaginatam. Asina verita mucronem, sicut in via, nec vltra procedit: illam Balaam stomachatur. Fulleque eius latera tundit, nec idcirco progreditur: Accrescit illi scemur in cornu, & inter angusta parietu compulsa mortem asine minatur. Tum illa festorem compellens sic ait: *Quid feci tibi, et percussu me iam cecidit? Nonne animal tuum sum, cui semper sedere consueuisti vsque in praesentem diem?* Hinc Dominus oculos aperit: praebigitor, videtque Angelum nudum strigentem gladium, quo detinebat asinam, ne progredere tur, ne ipse in cepto iunere maledictus Dei populo proficisceretur. Hunc videbis languidum, cuius que carnem, qua velut iumento spiritus vehitur infirmam, & graui infirmitate collabentem: vnde iter suarum profectu potest ambitionum, deliciarum, auaritarum, odiorum: cur, itatebatur viretque corporis e anguerunt? Quia non agit ad carnem conuersus venarum apertione, purgationibus, medicamentis, victio nibus quasi qui fuste latera conuella, eo quod obstipa cepte saure nolit inuentioni: equa vero ipsa mora, ipsa virum instantatio, in carnis esset, quam sic affigit, potestate. Charissime oculos aperi, perpende maturius, non carnem esse, quae te detineat, sed Angelum Dei misericordiae

caediz, qui te deiecit in firmum, ut gradum figas, nec conceptum malitiae facinus profectuaris. Concede ergo num Deo ob iustitiam benedicere teneatis infirmitatem quam immisit quando in tuum effertis miser coculque curtebas interitum.

Quando gloriosi palmam martyrii illustrissimis consequitur Thomas Cantuariensis Archiepiscopus (scriptore Vallegas) illius Deus gloriam in domibus praclarisque manifestavit miraculissimè quae hoc ceteris palmam eripit de caeco qui ad martyris orans sepulchrum, eiusdem intercessione visum recepit: egreditur de Ecclesia totus gaudio persulfus ob receptum à Deo, martyris intercessione beneficium. Occurrit illi vis nemine pierate posterior, atque: Cur tanta tripudias lætitiâ ob recuperatum diuino favore luminis beneficium? An nollis quod lumen illud oculorum iam ebentum, tibi futurum sit ad animæ salutem? Quid seis, num forte cecitate, quam pariebaris, Deus cohibebat, ne sapius idque gratius cum essenderes? Audi me & ex templo reuertere Christi martyri orationem oblaturus: illi supplica, ut hoc tibi à Deo concessum quod si receptus modo visus oculorum, in tuae futuris sit animæ detrimentum, illum denud tollat: quod si nequaquam concessum tibi Deus consecuet continuo beneficium. Salutis animæ suæ vir ille multum auidus, vii consilio sanctioris acquiescit, & ad D. Thomæ reuersus mansuetam orationem fundit, rogatque iniustum Christi martyrem id quod alter illi petendum esse suaserat: finita autem oratione, mox iterum lumine priuatus oculorum obsecratur. Credito frater mihi sapius animæ tuæ salutem expedire infirmitatem magnæque esse Diuinae signum misericordiae, si te deprecantem mox ab illa non eripiat.

§. 13. Tenebatur illi, qui te rogat ut pro febrî intercedas liberatione, illud responde, quod Dominus Paulo, & Paulus Timotheo.

Hinc insuper colligo, quid mihi sit respondendum, quando te visitans infirmum, rogas ilico: Patet mi, pro me ad Deum intercede ut ab hac liberet soluarque calamitate. Hoc age, ut tui conuentus patres meicis insignes, Deo supplicent, febris se calor nimius paululum remittat, habeamque leuiss. Saepè replico: Non hoc ego deprecabor, sed si tibi conueniat, illa te detentum nedum non soluat, sed

ad animæ tuæ auget incrementum. Mirum est (inquit D. Aug.) quod de D. Paulo dicebatur, qui graui afflictus calamitate, nec semel, sed tertio Dominum rogat, ut hac eum liberet infirmitate: Ter Dñm rogau, ut dixeret à me. Et 2. Cor. 12. cum talis esset, ut suos non sectaretur appetitus, nec moris sol vite semitas ambularet, Dei famulatu, ac proximi salute occupatus, respondit illi D. minus: Paule fer patienter, hec namque tibi conuenit, ad virtutis in anima tua. & conseruationem, & perfectionem: Virus in infirmitate perfectus. Illud hac explicat D. Aug. similitudine. Quomodo cum medicus apponit circa viscera aliquod epithema moloquin, & ardeat, inde tamen curantius est ille cibus rursus tumbant, cum inde de illo videre coepit, & cruciari medicamento, rogat medicum, ut auferat medicamentum: Medicus autem consolatur, monet patientiam: quia nouit quam utile sit, quod apposuit, ita rogat Paulus ter hoc sed audi vocem medicis: si tibi gratia mea, nam virus in infirmitate perfectus. Si tale D. Paulo detur responsum, ferat modeste, quia sic eius contemnit salutem, quid tibi vis ego respondeam, nisi leoni expedire febris, ut gemmas conuenire, catus, compedes, chamum & stratum, serui pedibus fugiuis.

Tertius est ille discipulus D. Chryostomi de morbis illis, quibus D. Timotheus charissimus D. Pauli discipulus, afflictabatur. Hoc primo suppone (monet Diu. Chryostom.) Timotheum virtum sanctitate fuisse præcipuum, utpote D. Pauli tanti Doctoris vberibus nutritum cuius tanta omnibus nota menta, ut solo verbo curaret infirmos & vestis suæ contactu daemones extirparet. Suppone secundo: multis enim & communibus laetasse infirmitatibus, ipso teste Apostolo: Propter multas & frequentes infirmitates tuas. Non dixi, propter agritudinem, sed propter multas agritudines, neque simpliciter, sed propter infirmitates, sed istarum conuersionem significans dicebat, frequentes tuas infirmitates. Suppone tertio: illum pro ceteris in hac vita D. Paulo fuisse chariorem, quem ut filium suum spiritualem ardentius multo, quam si carnalis fuisset, diligebat: minor etenim amor gratiæ spiritalis, totum longè superat naturalem.

III. Vnde mittens illum Philippos ciuibus scribit. Idem Tibi, hoc magni sacerdotum tantum ad illos mitti motheo discipulum, de quo tale fert suffragium: Neminem laborantibus habeo tam unanimum, qui iuce a affectione pro i te ad te vobis sollicitus sit: &c. Experimentum autem eius patientiæ cognoscite, quia sicut patri filium mecum seruauit in vitam. Euan-

Explicatur similitudine. D. Aug. In ps. 130. cum in cii. Tom. &

Phillipp. *Evangelio*. Frequentes illas indicavit ægritudines præclarus ille vir Diuo Paulo, postulans remedium. Respondet illi Apostolus: Filii mi perfer & obdura: Noli adhuc aquam bibere, sed modo dico vino utere propter stomachum tuum. Et frequentes tuas infirmitates ut legit D. Chryostom. Es multos Et frequentes infirmitates tuas; Miratur ipse, miremur & nos. Glorioso Timothee: cum gratia polleas infirmitates in alijs curandi gravioras, illaque hæc tui sancti simbria vestimenti, qua contegeris, si modo infirmi vel illum contingant ut quid tu tuas minime curas; & à teipso salutem incipis elargiri? Quis hoc tibi non obijciat? *Medice cura teipsum.* Sed ad magistrum tuum confugis Paulum, qui his intellectis patientiam tibi persuadet, & ne tibi stomachus amplius debilitetur, ad medicam vini hortatur sumptionem.

32 Sicine Paule vas electionis curare soles infirmos? Nonne tu ille, qui solo verbo suscitasti à mortuis adolescentem, & altero, paralyticum in gressus solidasti, & tertio febres depulisti acutissimas? An non tanta hæc tua potentia, ut solo contactu semi-inctoriorum tuorum, quibus nihil vilius, quemlibet sanares ægritudine laborantem? Tuo vero filio charissimo, nullum ex his prodigijs, superest: *Recipe*: ut tantum illum de patientia moneas, ut hæc illi sic expedire confirmes? Vtique: hoc mihi *Recipe* cælum præscripsit, quod & ego præscribo: non enim illi saniorum licet optare medicinam, præter illam, quam cælestis mihi medicus ordinavit. Sanctus est: Fateor, at juvenis est, juvenis autem multa salute hilaris, periculi solet esse gravioris: *Sciebat*, quod *difficilis* vos est *invidiosus*, quod *inhabilis* fallibilis, labilis est, & vehementioris indiget frenis: *pyra* enim quadam est, exteriora apprehendens omnia facileque, & *deleviter* succendens. *Infirmetur* corpus, & non *infirmetur* animus &c.

IV. Et sic expedire iudicabat, quia juvenis erat. D. CHR. Si cælum igitur hoc illi præscribit, qui cæcos subijt Diuo Paulo, isque discipulo suo Timotheo idem præscribat: quid vis ego tibi præscribam: quid tibi vis dicam, nisi charissime: perfer & obdura: *Nam virtus in infirmitate perficitur.* His virtus ad perfectionem ascendit, vitiumque dissipatur: Quo tempore te erociat infirmitas, pius es, de Deo cogitas orationes fundis, peccata confiteris, respondeſque meliora, & viciniora salutis. Bene tecum agitur: hoc intendit Deus, dum tibi languores permittit; illis te cohiberi: *Tenebatur.*

V. Optime quadrat hic ve de liberis illis hoc Peccato intelligamus peccatoribus, quos paulò superius

attigimus; notatque Iob Deum facere sibi charissimum: *Fecit ventis pondus.* Idque tantò melius, ventis quare non videtur aliud proposito conveniens, Deus precius, quam juvenem dissolutum & effocem, quinimo ferem delirum, & inconstantem, venti figura designare, de quo sic Christus: *Nescitis unde veniat, aut quo vadat.* Qualis procurus, ventus agnatus, salutis velox habentis, seduciosus, plateas, urbemque tumultuarius perturbans uxorem inquietans, puellam exacerbans, exspolians pauperem, honorum & insatiabilis dignitatum ardellio? Nocte quadam Daniel strato requiescit, & magnum intempeliuè percipit fragorem, strepitum vehementem, qui pelagus commovebat: quid hoc rei sit attendit: *Videbam in visione mea nocte.* Et ecce quatuor venti caeli pugnabant in mari magno.

O quot audimus ventos per vrbis strata discurrerent, impetuosos, sibi invicem adversarios, & quemque sua præteritione furiosum, qui tanto suarum ferantur impetu passionum, ut multa, multos, totamque perturbent inquietam Rempubicam? Quid remedijs? Adijciat tibi sarcoma Dominus: *Fecit ventis pondus*, quo teneris compedes, qui te constringant: *Profici*, amice, proficiat, sic expedit: consolatorum audi Spiritum S. qui sic de his loquitur vineulis: *Procul a eis, alligatura salutaris.* His tua committitur salus, & hanc anima consequitur corporis infirmitate, quæ te Deus hoc deinet lecto captivum: *Quam multus* (loquitur D. Augustinus prosecutus argumentum) *agrorum in lectulo innotentes, qui si sani essent, procederent ad sceleris committenda?* *Quam multus* obest sanitas? *Lauri* (Iob) qui procedit ad faucem occidere hominem, quam melius illi erat ut agrotaret? *Qui nocte surgit ad solidandum parietem alienum*, quamò illi melius, si febris inactaretur innocenti agrotaret, *seclerate sanus est.* Hoc Deus vobiscum agit hoc in mundo, quod Ioseph cum fratribus suis in Ægypto. Prociſcuntur eò fame languidi trijicem empturi: Quibus ille, *Proditores eius*, insidias struitis, vos accuso spectatores: *Vi videtur infirmiora terra venisset.* Absit Domine: nihil malum chinamur mali: Omnes vnius patris filij sumus, cui socius remansit frater natu minimus. Hoc ego quero, hoc expostulo: replicat Ioseph (erat autem Benjamin eius frater vterinus, ex eadem matre Rachel, quos ambos tantummodo pepererat) & donec huc cum saluum adduxeritis: vnius ex natu maioribus in vinculis capti tenebatur. Idcirco mandat Simeonem vinculis, carcerique mancipari: *Tenebatur in vinculis.* En tibi illud

Idem Evangelij Tenetur. Fratres sunt germani corpus & anima, caro, & spiritus. Maior natu corpus est: quia primo formatum; & ex eo quod dicit Apostolus: *Nō prius, quod spirituale, sed quod carnale.* Quem autem Deus vnitum sibi desiderat, minor natu est, spiritus tuus, ut vnum quid cum illo per amorem fiat & charitatem. Illum procul ablegas à Deo, ubi namque tuam procul detines animam: in altera; tu vero, in tuis leuitatibus, in tua tu facultate & auaritia, in medio tu mundi, honorumque ambitione? Ut autem ad illum, fratrem hunc adducas minorem, captiuum detinet natu seniore, corpus scilicet & carnem, compedibus febris, podagrae doloris, afflictionis: & hoc intendit, ut Apostolus in altero: *Quem tradidit Satana in interitum carnis, ut spiritus saluus sit.*

§. 14. Magnis febribus. Anima tenetur infirma febribus amori inordinati: hic namque malus est ignis, de quo D. Iohannes.

Aliud quoque caelestis nobis indicat medicus, ex sententia D. Ambro. in hunc locum: *Tenebatur magnis febribus*: illis etenim corporis febribus, animae febris designat, quibus tenetur infirma, omnes namque eius ægritudines febres sunt: *Æstus diuersarum cupiditatum.* Nemo negat, quin calor corporis, calore significet animæ. Nihil tam vitæ corporis necessarium, quam cordis calor, ita ut tanto vita duret tempore, quanto calor perseverat. Et hoc maximè scimus evidens esse signum quæpiam occubuisse, quando corpus frigore contractum agnoscimus, & tunc patet omnino extinctum, si verò vel remissum seruat calorem, de hoc pronuntiamus, quòd adhuc in viuis sit, vel saltem non pridem mortuus. Hoc autem intelligitur, quando calor est temperatus, cum illi namque & per illum valetudo conferatur, ex eoque bona procedit corporis dispositio, qua vegetus homo, sapide comedit, bibit, digerit, dormit, agilis est & omnibus suis aptus actionibus. At si calor hic fuerit exstans, febris est, & ea est, quæ corpus incendit, alterat pulsum, caput perturbat, oculis grauedinem, pedibus tremorem & concussionem, nec non in toto causat corpore fatigationem, edendi perditur appetitus, gustus euanescit, & nulli in suis congruum est membrum functionibus.

Quod est in corpore calor, hoc est amor in Hieron. Baptist. de Lamma. Tom. II.

anima. Estque hic vitæ adeo necessarius, ut sine illo, nedum homines, sed nec ipsa viuere possunt animalia. Si homo seipsum non amaret quomodo curam sui gereret? Amorem tolle filiorum, quis illos educabit? quis eorum feret non molestis molestias? si bona non diligenter terrena sibi necessaria, qua ratione tanto procurarent sibi illa studio? Hac de causa, natura prouida mater, hunc cordis amorem insculpsit naturalem, quem diuinus, nedum in hominibus sed & in bestiis ad sui conseruationem requisitum, quo parentibus inquietam in nutriendo filios ingerit fouetque sollicitudinem, quid agit in pulorum educationem hirundo? quam anxia huc illucque peruolat escam quaestura? quam diligenter otis succurrit agnos? Leones, tigrides, ouis dicat quo studio nutrant, propugnentque catulos? Vtulus vorax illis congerit, quidquid inuenient, illo non vefcens, quo possunt catuli sustentari. Mirare gallinam glouitantem, qua quod scalpendo granum inueniet, non ipsa comedit, ut illo pulli nutriantur: nec non & ipsa columba, quod rostro deglutiet, denuo reuomit, quo pulis proponat.

Adeo necessarius est hic amor, ad vitæ totius vniuersi, conseruationem ut etiam in creaturis, quæ vitæ carent, auctor naturæ surdum instilauerit amorem: propterflones nempe naturales, & ad propria loca inclinationem, quibus salus conseruentur: quas philosophi dicunt: *Pondus natura.* Est autem hoc ita in propatulo, ut ipsi philosophi Stoici definiunt amorem esse procuratorem generalem, quem auctor naturæ cunctis prouidit hominibus, quinimo creaturis omnibus; ut ipse illis prospiceret, perpetuus esset procurator, eorumque susciperet curam; quæ conseruationi conducerent, ac consistentiæ creaturarum. Est igitur vitæ in corde nostro amor necessarius. Quando hic ordinatus est & temperatus, nec non illa bona dispositione commendabilis, quam declarat D. Bernardus ut homo plus Deum quam seipsum diligat, & proximum sicut seipsum, temporalia minus quam se: proh quam prospera gaudet, floretque valetudine? Hoc amore viuens, omnia diuino postponit obsequio; Deique seruat legem: onerosus nulli, temporalia appendit moderatè, suoque loco æstimat omnia.

Sponsam aduerte caelestem hoc ordinato viuenda amore. Sponsi caelestis opere: *Ordinatus in Amore me charitatem.* Quam pulchra, quam vegeta, o dinatus qua robusta, quæ cunctas valeat acies inimicas in spolia.

V u u u d'amp. Cant. 2.4

I. Hic animalia. Si homo seipsum non amaret quomodo curam sui gereret? Amorem tolle filiorum, quis illos educabit? quis eorum feret non molestis molestias? si bona non diligenter terrena sibi necessaria, qua ratione tanto procurarent sibi illa studio? Hac de causa, natura prouida mater, hunc cordis amorem insculpsit naturalem, quem diuinus, nedum in hominibus sed & in bestiis ad sui conseruationem requisitum, quo parentibus inquietam in nutriendo filios ingerit fouetque sollicitudinem, quid agit in pulorum educationem hirundo? quam anxia huc illucque peruolat escam quaestura? quam diligenter otis succurrit agnos? Leones, tigrides, ouis dicat quo studio nutrant, propugnentque catulos? Vtulus vorax illis congerit, quidquid inuenient, illo non vefcens, quo possunt catuli sustentari. Mirare gallinam glouitantem, qua quod scalpendo granum inueniet, non ipsa comedit, ut illo pulli nutriantur: nec non & ipsa columba, quod rostro deglutiet, denuo reuomit, quo pulis proponat.

III. Amor necessarius.

IV. Amor dicitur pondus naturæ, & creaturarum procurator.

V.

demonis mundi, carnisque superate: *Pulchra ut Luna, elicta ut Sol, terribilis ut castrorum acies ordinata:* Per membra singula sponfus sponfam contemplatur & omnia gaudet optime disposita: Caput medita iombus in celum vsque ad cetera, ut coepa de inore Galaad. Oculi simplices sunt, ut columbarum, labia feruenti oratione, velut cocco tincta, &c. quimmo & ipsa de se profert testimoniu: *Ego mirus, & ubera mea, quasi turris, ex quo sulca sunt coram eo, quasi pacem reperiens.* Pax effectus est amoris bene ordinati, q. d. ex ordinata in me, sponsi opera, dilectione, cor meum gaudium pacis inpleuit inter oris eminentissimum. Pax nihil aliud est, quam multorum in vniu conuenientia. Cuncta haec potest fides anima amore seruens ordinato.

VI. Quando cytharae chordae unanimo resonant proportione, ut nec vna alioqui quam par est audiatur sono, nec alia, quam musica requirit, inferiori & quaeque debitam feruat cum prima conuenientia, quam graa, quam suauis inloat harmonia: Talis est anima, in qua, velut in cythara, multae sunt & variae chordae, quae musica sonumque conficiunt. Item habet anima, multos variosque affectus, quibus amamus Deum, nos ipsos, & proximum quando prior amor, scilicet Dei resonat altissime, hoc namque sit oportet, ut conuenienter a ima procedat, & huius conformiter amoris nostri, & proximi regulatur: intellige me; quando principaliter primoque loco diligimus Deum, nostrisque ad Deum dirigatur amor, ex ordine, quo nobis praescribit Deus, nec eum ultro greditur. Amor etiam, quo diligendus est proximus, sicut nos ipsi, est in ordine ad Deum, fert. nam quoque desideramus in quantum conducunt quo Diuinae Maiestati suae seruiamus alacrius, tunc omnia sunt recte disposita, resonatque in anima harmonia quaedam celestis, & diuini auribus acceptissima. Haec est illa pax, de qua sponsa, quam in illa produxit amor bene ordinatus, quem illi celestis sponfus inspirauit. Hoc quoque eleganter exposuit D. Paulus: *Charitas patiens est, benigna est, charitas non ambulat, non agit perperam, non inflatur &c. omnia suffert, omnia erudit, omnia sperato inuia sustinet.* Et iterum: *Qui diligit proximum legem impleuit, plenitudo legis est dilectio.* Hic est ille amor vitae, conferuatiuus, sine quo nulla potest esse vita: iam enim dixit ille amoris discipulus: *Qui non diligit, manet in morte.*

Calor Sicut igitur ille qui temperatum, beneque dispositum calorem habet naturalium congrua habet, omnia corporis membra functionibus, ut

ut nullo possit ambulare negotio, sedere, comere suum dederit, totumque &c. Similiter & ille, quia amoris est habet celestibus contemplationibus idoneum, inuicem perfacile est illi pauperibus erogare eleemosynas, nam, indigis succurrere, perbelle sapit ille vnum exercitium; Si quando vero calor ille ultra debitum accenditur; ilico febicitur anima; quando tuas feruentius amas, quam Deum, voluprates, quando tanto tuum prosequeris amore, lucrum, & delicias, ut ob haec ea quae Deum sunt, & proximi negligas. Hinc omnes animae scaturiunt infirmitates, omnes sunt febres, est etenim amor excessiuus, & calor nimius, res vltra quam par est diligere. quod vixico verbo comprehendit D. Augustinus. *Omne peccatum procedit ex amore.* D. Augustinus male inflammans.

Quare ab aquila illa celesti, num in mundo sunt infirmitates, & tantas esse tibi respondebit, ut totus sit mundus hospitale languentium. *IX. Torus mundus in maligno positus est.* Perpendas Amorem D. Thoma verbum illud: *Maligno,* quod non crederis esse *Maligno?* *Malus* est genus ordinatum malus: q. d. torus mundus igne seu calore laborat ignis est malo. Quis autem est ille calor? nostra conuulsio praesentia: amor immodicus: *Omne quod est in mundo, concupiscens est.* Quid est concupiscentia? profusus amor. Omnes mundi infirmitates, febres sua, diuersa licet speciei, quia velut sunt honoris, bonorum, aut voluptatum amor est, illicitus. Hinc omnes profuunt infirmitates. Optime nobis hoc exponit Apostolus (testatur D. Augustinus) qui praedicere volens, quae ratione in hoc mundo crescerent infirmitates, sic in suo seribit Timotheo: *Hoc autem scio, quod in nouissimis diebus, instabunt tempora periculosa. Quid futurum in illis? multae infirmitates. Et quales haec? Erunt homines seipsos amantes, cupidi elati superbi, blasphemae, parentibus non obediens, ingrati, sceleris sine affectione sine pace, criminatores, incontinentes, inuicem sine benignitate proditores, potius inuidi &c. saeva: nihil Deus: quales in litania, sed non Sanctorum: quor infirmitates nullum nouum negotium, quod tot specierum alar infirmorum: Erunt homines seipsos amantes, cupidi elati &c. Dic nobis (amabo) hanc illi me Apollote: quae harum omnium origo in remi autum? Ex febribus, ex intemperanti amoris Ex actu, quo homines exuuntur, nimis sui proferunt: amoris Naxiculi. Vident quod aliud ut radii diuocem, posuerit primicium: Erunt homines seipsos amantes. Proinde sicut qui febribus laborant, ita illis ita inflammatur, ut nihil aliud cogit, quam suam extinctionem, quam illi in-*

Can. c. 3.

VI. Similitudo.

VII. Amor ordinatus cythara est suauissima.

1 Cor. c. 13. Rom. 13. 10.

1 Ioan. 3. 10.

Calor c. 2.

Febres magnae de incipit

minus ardor infligit; in peccator nimio amote exardescens, nihil meditatur aliud, quam quo possit suis satisfacere desiderijs, quae nimius ille amor in eo sollicitat ardentissima. Quid aliud avarus animo recogitat, a more divitiarum incalescens, praeter consummum earum incrementum? ubi pecunias impendat quo minus extrahat, maius attrahat? quomodo domi nummorum faciat omnium depositum? & quantum cumque haberit, numquam se fateatur esse satiatum. Impudicus, qui viuo inardescit igne concupiscentiae: de quo cogitat, quem sibi imaginatur, de quo loquitur, agit, negotiatur, nisi quo suas possit lubricis implere voluptates, quibus medijs in quo studio, qua congrue diligentia, & sum numquam explet appetitum, quid animo reuoluit honorum sitientissimus, ignitus carbo flammis ambitionis, & inordinatis dignitatum desiderijs inardescens, nisi qua ratione primas occupet honorum cathedras, officia primaria illa iam possidens currit exanimis, & inquietis alijs inhians dignioribus, numquam superum vas impleret appetitum. Haec omnia ex amore prodeunt incomposito: *Erunt homines seipsos amantes.* Malum gravissimum.

§. 15. Magnis febribus. Quando febris magna sunt, ipsa tenent infirmum, & rabidam excitant sitim, sicut in *Thotimo*.

Male sunt licet omnia febres, ab illis tamen te Deus praeseruet, quae sint adeo magnae & ardentes, ut ipsae teneant peccatorem, de quo dicere liceat: *Tenebatur magnis febribus.* Quando febris calor primum inardescit, & modicus est, illam tu tenes, & ais: habeo seu teneo febriculam, quam pedes perfero, si vero maior fuerit & ardentior, illa te lectulo detinet prostratum. Domine, febris me hic detinet, quae mihi nec gustum, nec comedendi appetitum, nec vires, nec quietem, nisi milleis illusionibus interruptam, nec surgendi robur concedit quin exemplo debilis corruam. Quando in te peccatum incipit, tu tenes illud. Tu ad aedes diuertis talis: tu negotia tu commercia peccatiarum agitas: dum grauius incalescit, ipsa te detinet, ut dicas, vere Domine, talis optarem consortio valedicere, sed nisi illam videro, nequeo vivere: vellem aliena restituere, sed dum haec praemeditor, deficiunt vires, languet animus, brachia collabuntur.

O magna febris, cum te adeo teneant languidum ut totus incalescas, sitique exardecas. Eleganter hoc expressit sapiens ille Rex amicus Iob Baldad Sabites, illorum quemdam describens: *Arctabuntur gressus viriuis eius, & praecipitabit eum consilium suum.* Arctatus ingemiscet gressibus vires deficient, & dolorosis ipsum affliget angustijs suum ipsius consilium. En tibi (loquitur D. Gregorius) peccatorem, criminum D. Gregorius innotuit, qui in tantum illis afficitur, ut L. 14. m. quo possit evadere vires illi languere videantur: *cap. 4.* *Ut etiam, cum ad bona opera redire voluerit, vix possit & praecipitabit eum consilium suum.* Quam anxie talis quispiam infelix cruciatur discursus, diuersa agitata consilia, ad grauiore sui cruciatum. Si talem manu misero, mea mihi perditur voluptas: nisi illam dimisero, mea perit anima. Si raptu restituo, pauper in mundo & omnium indignus viuo: nisi restituero, numquam regni caelorum mihi patet introitus. Iacet h. c. miser, ut nec viribus polleat; quibus seipso fortior gradum figat quo de peccato prosiliat, & suo se torquet consilio. Vnde hoc quia a peccato tenetur illaqueatus: *Inmisit enim in viue pedes suos, & in maculis eius ambulat.* Tanta eius est infelicitas ut reibus pedes suos irretierit, foraminibusque intorserit: haec namque maculae retium appellantur. Ab apibus deducitur metaphora, quae stultitiae incidunt in laqueos, quod si pedes retium maculis intricauerint, illis ita implicentur, ut etiam si voluerint, conenturque quantum possunt tuerint, laqueis capti detineantur.

Te ipsu hic, infelix intueri in venere laqueos incidisti conuersationis, utriusque pedis illaqueasti. Peccatum voluntatem scilicet & intellectum, pedes animae: est sane aliud meditaris, nec aliud intendis per dies, queus nec aliud nocte reuoluis nec aliud tibi sapit, nisi de his cofabulari: hic tui signatur pedes, tua solitudo, nutria tua, tuae cogitationes. Tu vero qui in auaritia corruisti totia, laqueus etenim hic est diaboli, teste D. Pa totus tuus occupatur intellectus, afficitur voluntas, tota tua dispenditur cura, medijs cogitandis, quibus pauperi sua detrahaz, & tuas augeas iniuste facultates. Plane status miserabilis: & qui in eo versatur, tetus est & detetys: *Tenebitur plata illius laqueo, & exardescet Iob. ca. 6.* *corra eu suis. Abscondita est in terra pedica eius, & discipula illius super semita.* Nides a longe passeret qui volare conatur, alas obcutit, & quasi sublit, do in eodem tamen loco remanet, & ais, laqueo, in que incidit, captus detinetur pedibus, & illum miser non vidit, etenim sub terra latebat absconditus. Quoties alterum intueris, quo conamine V u u u z laboret

Febris magis amoret valde nocet potius.

V. laborat vt se peccatis extricet .quando sapius in se reuersus, ingemiscit: Heu mi Domine, quæ est vita mea? quid mihi tandem euenturum? lam me video & prauideo corpore & animâ perituum. Item & alterum, bone Deus: quando tandem mundi me læabor immemorem eius perdidit memoriam, & animâ vitam sollicitus? Pedibus, manibusque conatur, volitat, & eadem tamen semper hæret infaustus conditione. Dico tibi illone, quo laborasti studio, pellicè demissisti? Num aliena restitisti? Num ablatum honorem restitisti? Num iniurias remisisti? Non miror: etenim animâ tuæ pedes peccati rete complicauit: *Tenebitur planta illius laqueo. Tenebitur magnis febribus.*

Nec obstupescas, quod eum febres sint adeo feruentes excitent in te situm insatiabilem: *Exardescet contra eum sitis.* Qua siti exarscis, delectuarum, voluptatumque libidinosè? qua tu diuitiarum amator insatiabilis? qua tu dignitatum auleque conquistor? quæ nullam tibi requiem concedunt, semper alas contutis, hac illaqueo discutris, refrigerium quæris: aquas inclamas & aquas: cumque te nullus satiare possit, illis ipsis quas habere potes, sitis amplius exardescit. Quid hoc, Domine: nec tete conspicio, nec me sentio inuitum. Heu te miserum: *Abcondita est in terra pedica eius, & decipula illius super semitam.* Huic vii studet venator, vt decipulam abscondat: si namque volucres, lupi, vel fera illum conspicerent, longius auferent: iam enim hoc ex sapiente habemus: *Frustra iacitur rete ante oculos pennatorum.* Sub esca pedicam quis abscondit, vt volatu descendens passer, ad ea quæ videt, laqueo, quem non videt, hæreat implicatus: ea de causa: *Decipula dicitur in decipiendo* (colligit D. Grego.) & hoc modo feras, passeres, luposque comprehendis, & forices ea quæ dicitur muscipula.

VII. Rete diabolus abscondit. *Prou. cap. 1. 17.* D. GREG. Heu te quarta luna genitum: te namque decipit diabolus, & vt glirè habet; muscipula sua delusum comprehendit: quid moliris glirè capturus? frustum appendis casei sicci, perfumati, & quò caseo vescatur, delusus caputque detinetur dje illi, muscipula egrediatur. Hoc modo te deludit diabolus formosam alterius tibi faciè offert, & sæpe fumis obfuscatam, saltem cerussa furoque perlitam. Alteri lucri vile quid temporalis, cum voluptatis, commodique apparentia. His te decipit, sceleribusque ita illaqueat vt ipse, te captum egredi non posse, fatearis. Heu mi-

hi Domine, heu quoties me ab ista studij abdicare societate, sed nequeo sæpe sapius conatus sum aliena restituere, sed numquam vires suffecerunt executioni: Veritati parcis falsis que, indubie potes, Dei roboratus auxilio: & quo tempore vita tibi est superflua, liberum tibi remanet arbitrium: at appareat, quam languida sit tibi vires, ad virtutis semitam percutendam: *Ardebitur gressus virtutis eius, vt te non posse, tibi videatur.* Heu statum infelicem!

Talis ille erat infortunatæ ciuitatis, de qua sic Hieronimus: *Peccatum Iuda scriptum est sicut ferro in ungue adamantinus, exaratum super latitudinem cordis eorum.* Omnes cordis occupat sinus, adeoque toto corde firmiter extenditur, & agglutinatur vt nihil in eo sit peccato non infectum. Hoc te tibi detinet, & instat ardentissimæ febris exurit, sitimque prouocat inextinguibilem. Ne credideris (monet D. Ambr. in hunc locum) remissiore esse situm quam in anima febris illa producit ea, quam excitat in corpore febris ardentissima. Numquid astuosus quemquam vidisti febribus laborantem, qui sciat licet, se potu periculo vitam exponere pectori tamen aque poculum, si possit, adstringit & quas molitur inuentiones, vt omnes incuriosi cubiculo egrediantur vt si cantharum viderit, illum citius apprehendat, nec illum remouentur, qui eius desiderant vitæ prolongationem?

Tu iudica, an non hæc multo studiosius agat, qui febribus animæ corripitur? *Febre libido flagrantior est, grauiusque precipiti.* & inflammata (ait D. Ambrosius.) In cuius confirmationem exemplum adfert viri celeberrimi, qui talis esse suis desinit impudentis: Theoricus vocabatur. Gratulor oculis laborabat, illi medici consulebant, quod si cum vxore iam haberet, omnino excecaretur. Die quodam, carnis obediens illecebris, voluit eam agnoscere: *Scimus & prudens, quod esset oculo amissurus; prorsus quam conueniret vxori, in ipsa astu seruentis cupiditatis: Vale (inquit) amicum lumen, & cæcus permansit.* Attende num magna sit, & potens, inhonestæ febris impudicitie: diceas multum hoc fuit, quod homo rem adeo pretiosam ac charam, oculos scilicet exposuerit, tam breuis, tamque inhonestæ causa delectationis. Hoc ne ignoras, quod cælestes tibi prænouerunt medici, quod ob aliam talem voluptatem, lumen amittas gratiæ? diuinæ donâ Sapientiæ? Dei amicitiam? Animæ visum, imo vitam: nec aduertis, quod si ille, ob momentaneam illius voluptatem corporis exposuerit oculos, plurimè ob peccatis

VIII. Diabolus nos vt glirè decipit.

IX. Febris animæ ardentissima.

X. Theoricus.

XI. Sapiens.

XII. Sapiens.

XIII. Sapiens.

XIV. Sapiens.

XV. Sapiens.

XVI. Sapiens.

XVII. Sapiens.

XVIII. Sapiens.

XIX. Sapiens.

XX. Sapiens.

XXI. Sapiens.

ob minorem, & minus licitam, animæ velis vitæ
 perpeti naufragium: quid tibi persuades, quod
 agas hominum infelicissimè, quando talis fre-
 quentia domum, quam hoc ipsum dicere: *Vale
 amicum lumen* Eternæ Deus, qui lumen es gra-
 tiaz, & gloriæ diuinum, Vale faustis aibus: sine
 te namque quæro obsecari. Dei gratia illumi-
 natus animæ, vade in pace, diuini enim tuis
 remanent splendorebus. Vos cœlestes, Angeli Dei,
 martyres iuncti, sacrosancti Apostoli, quinimo
 tu Virgo Virginum purissima: æternam viuere:
 pluris enim tristitiam hanc & momentaneam fa-
 cio voluptatem; hoc vile lucrum, quam vestra
 beata frui societate. Tandem hoc Deo loque-
 ris, quod infidi illi, de quibus Iob: *Tenent sym-
 pnum & cytharam &c. Ducunt in bonis dies suos
 &c. Qui dixerunt Deo: Recede à nobis, & scien-
 tiam viarum tuarum nolumus. Quis hoc sapiens
 erodet? hic tuatum perspicies febrium intensio-
 nem. Væ tibi misero, quam te video grauitate in-
 firmatum. Amicos tibi concilia sequestros, qui
 pro te intercedant: illi namque summo pete ti-
 bi sunt necessarii: Cœlestes inuoca Sanctos
 Latinius: roga sacerdotes, missam in tui celebrent
 hic remedium: *Qui sibi se molestia* (consulen-
 tem audi D. Ambrosium) huius agritudinis sati-
 gari cognoscit &c. roget sibi patrocinio esse san-
 ctos & iustos viros in Ecclesia, ut veram à Domi-
 no sanitate anima mereatur. Hi namque saluti
 huius mulieris fuerit principium: Rogauerunt il-
 lum pro ea.*

§. 16. Licet infirmis a peccati talis sit, vt eâ
 meritum perdat, rogandi Deum pro salu-
 te, illam à Domino sancti sua impetrant in-
 tercessione.

Rogauerunt illum pro ea. Licet te morum
 lugeas grauatum scelerum infirmitati-
 bus hortatur D. Ambros. sanctos tuos po-
 nito intercessores, illi Deum pro te deprecen-
 tur. Quamlibet namque grauis tua sit in-
 firmas, est tamen sanctorum intercessio salutis
 obtinendæ præstantissimum efficacique reme-
 dium. Quod enim tuis non mereris criminibus,
 hoc illi suis à Deo meritis, multique diuinæ
 maiestati præstitis impetrant obsequiis. Hoc ar-
 guit Iob verbis indicant, quibus sub eorum
 figura qui molestissimis opprimuntur febribus,
 pulcherrimis describit pigmentis peccatorem,
 quem quasi possidet suorum febri ardentissi-
 ma criminum, quique illà quasi ligatus ac de-

tentus suorum iacet prostratus lecto vitiorum:
*Abominabilis ei fit in vita sua panis, & anima il-
 lius cibus ante desiderabilis. Tabescet caro eius, &
 ossa, qua testa fuerant, nudabuntur. Appropinquauit
 corruptioni anima eius, & vita illius mortiferis.*
 En tibi, quam bellè describat hæc febri molestia:
 tos: qui iam corruptum ad omne bonum ha-
 bent appetitum, naufeat illis desideratissimus a-
 nimæ panis diuina scilicet oratio, vel sanctissi-
 mum altaris Sacramentum, aut diuinæ legis ob-
 seruantia (de quibus ipsa veritas Christus apud
 Ioannem hunc esse testatur animæ cibum) om-
 nia stomachum protocant: corpus est illis mi-
 seritimus afflictum infirmitatibus, ex nimia con-
 tractis impudicia, nec emendantur, donec illis
 corporis ossa demendantur.

Iam eo deuenit corruptio, vt ei quasi vitam
 abripat, & animam perpetuè subiciat per di-
 tionem: illa namque laborantes grauedine, proxi-
 mi sunt adeo gehennæ, vt nulli viciniore. Hæc
 sortem de plerandam! Num illis aliquod super-
 est remedium? qui nec semel, animum eri-
 gunt, vt Deum pro se etiam atque etiam inter-
 pellent, illis sua benignus indulgeat peccata,
 qui nec vigent vitibus, quibus, animæ salutem
 assequantur. His non obstantibus fide credi-
 mus, illis sperari posse remedium: Si fuerit (in-
 quit Iob) pro eo Angelus loquens, vnus de milli-
 bus, vt amantiet hominis aequitatem, miserebitur
 eius, & dicit: libera eum vt non descendat in vor-
 tionem. Et inferius. Deprecabitur Deum, &
 placabilis ei erit, & videbit faciem eius in nubilo,
 reddet homini iustitiam suam. Vt iustus & meri-
 torum suppellectile diues, in S. Scriptura voca-
 tur Angelus, ob vitæ morumque puritatem, nec
 non, quia in illa studet Angelis assimilari. De
 Sacerdotibus loquens Dominus, de illis pro-
 nuntiat quod sint Angeli Dei. Et per propheta-
 tam de Ioanne Baptista restatur: *Ego mitto
 Angelum meum, dicit, quod sic vnus de millibus,
 qui assistunt ei: quia sanctorum in Ecclesia nu-
 merus est millia millium, hoc etenim Deus Ec-
 cliæ vati fatebatur, quando ipsi de paruo quere-
 batur amicorum Dei numero, quasi ipse solus
 Deo seruans in mundo remansisset: Remansi ego
 solus. Absit hoc, inquit Dominus: Derelinquam
 tibi in Israel septem millia virorum &c. Noue-
 ris mihi amicos superesse sanctiores plusquam
 millenos quod si in domo Simonis socius eius
 febribus ægra decumbat, in illa ipsa plures sunt
 optata valetudine confortati. Illi igitur sancti,
 illique Angeli, si Deo supplicent, si apud Dium
 nam intercedant maiestatem, si rationes obij-
 ciant,*

Iob c.
 39. 20.
 I.
 Deferi-
 bunt
 animæ
 febri
 labo-
 rantes.
 Iob. c. 4
 Iob 33.
 23.
 II.
 Pro il-
 lis Sa-
 cti in-
 terces-
 dent.
 Malac.
 3. 1.
 3. Reg.
 c. 19. 14

„ ciant, ob quas hominibus velit misereri. si Deo
 „ proponant, illos esse signum tantum uar-
 „ rum, & quod in his incidit: anima infirmi-
 „ tates, ex natura labilis accidisse fragilitate. Si
 „ instanter urgeant apud Deum, ut illis ex hoc
 „ miserando eripiat culpam statim, nullo labore hoc
 „ a Deo consequatur, præbebitque se Deus pec-
 „ catoribus benignum, placabilem summumque
 „ benefactorem.

III.
 Moy-
 ses pro
 populo
 apud
 Deum
 inter-
 cedit.

„ Numquid ætiosissimis laborabat febribus
 „ Dei populus, quando uelut mentis delirii, uisum
 „ crexerunt aureum, & ut Deum adorauerunt:
 „ Voluit illos Dominus in tanti criminis iustum
 „ supplicium, exterminare, uerum tamen ilico se
 „ terrenis ille Sanctus opposuit Angelus Moysen
 „ intelligo: hic Deo rationem proposuit, qua fu-
 „ rorem suam, quo in populum exarsit: bar, mi-
 „ tigaret, & propositum illos perdendi ad suaui-
 „ ra consilia converteret: cum enim eos ex Æ-
 „ gypto in manu excelsa & brachio iussit po-
 „ tenti, suo honori per hoc opumè consuleretur,
 „ si illos impune conseruaret: cumque illis iuras-
 „ set quod eos in terram esset promissionis in-
 „ troducurus, diuini uerbi conueniebat auctori-
 „ tati, illud operibus implere. Fuerunt autem hæc
 „ rationes a Moysse pro populi defensione: Deo
 „ proposuit adeo prægnantes, ut iram suam con-
 „ tra populum Deus colligeret. Quibus errorum
 „ tenebris non inuolutus uiebat Augustinus: &
 „ quibus peccus eius concupiscentiæ flammis, ut
 „ febribus exardescibat? Nihilominus. patuit
 „ quantum apud Deum sanctissimæ matris lux
 „ Monicæ ualuerit auctoritas, pro filio namque
 „ ueritis suis intercedens Deum uicem rogabat,
 „ quatenus illum clemens & misericors, in suam
 „ admitteret gratiam, & ab igne febris adeo pe-
 „ riculose, qua tenebatur, eriperet inuolumentum. Et
 „ de hoc innumera feruntur exempla.

IV.
 Et D.
 Moui-
 capto
 filio
 Augu-
 stino.

„ Verum enim uero quid non a Deo Sancti
 „ impetrabant, si apud Deum pro peccatoribus
 „ intercedant? Stylo perpolito huic assignat, pon-
 „ deratque ratione in D Chryostomus quam pro
 „ ingenij sui acuminis sapius repetit. Illud Apo-
 „ stoli perpendit, quo populum monet Ephesi-
 „ num, cui prædicabat: Obsecratione pro omnibus
 „ Sanctis, & pro me ut deus inibi sermo in aperitione
 „ oris mei cum fiducia notum facere mysterium
 „ Euangely. Adeli Diuus Chryostomus & Apo-
 „ stolum interrogat: Quid ais Paulus quis miles au-
 „ sit pro magno dnce interpellare Casarem? & nul-
 „ lus dux tam charus est Casari, quantum Paulus
 „ Christo. Si nemo Casari tam charus, ac Paulus
 „ Christo, quid populum, cui uerbum Dei propo-

V.
 Paulus
 obse-
 erat ut
 Ephe-
 sis pro
 eo ro-
 gent.
 Ad E-
 phes. c.
 6. i. 6.
 D. Ch-
 Li. 2. de
 orando
 Deum
 Tom. 5.

nis, interpellas, ut ij qui gregarij sunt milites,
 pro te apud Christum ueniant intercessores, si
 hoc ratio non suadeat. (a) ut pro dnce summo-
 pete a Casare dilecto apud Casarem miles in-
 terueniat? Quomodo ergo nobis imponi, ut pro te
 Deum rogemus, qui tanto amplius apud sum potes,
 quanto nobis sanctior, & illi gratior?

Quid amplius. D. Petrus præclarus ille & y.
 primarius Ecclesiæ princeps, ille ipse coelis illo-
 strior, fugit de carcere, & sine notâ temeritatis,
 aut excellentiæ ipsius, auctoritatue inuictâ
 subiungit D. Lucas: Oratio autem si. bar sua in
 termissione ab Ecclesia ad Deum pro eo, ut nos sic
 docet D. Chryostomus, discretus quantam uim
 in caelis obtineat deprecari ut uidelicet Paulum,
 ac Petrum a periculis liberaret, columnas Ecclesiæ,
 Principes Apostolorum, mirum orbis terrarum,
 commune præsidium terra, & maris si. q. rationes pe-
 puli, in quo sunt homines communes, & peccatores,
 tantum ualent probis, quantum omnino erit efficax
 pro peccatoribus. Attamen quis obijciat (obijcit
 sibi D. Chryostomus) hanc petitionem ex Pauli
 oris humilitate. Nec hoc diffiteor attamen &
 ideo asserimus: quia sincere sperabat, quod suo-
 rum suffragio subditorum, hoc quod rogabat,
 esset obtenturus, & necessarium esse iudicabat,
 illi ministerio, ad cuius illum Deus elegerat,
 executionem.

Hæc omnia solidis confirmat idem Chry-
 stomus de hoc quod scribit Apollolus Philip-
 pensibus: Scio quia hoc mihi prouenerit ad salutem in
 per uestram orationem, & subministratorem spi-
 ritus Iesu Christi, quasi subministrato Spiritus
 Christi adiuncta sit orationibus uestris pro illo.
 Quinimo & ipse Chryostomus, Apollolum inuol-
 tatus: Ser. De regressu eius de Asia Constantino-
 lim, quæ incipit: Moyses magnus. Sic loquitur: Fr-
 tres fratres, orationes requiro, orationes uestra
 uis mihi & munimen sunt, & uolui dicere: Ego
 languidus sum, quomodo potero p. o. Sacerdote orat
 Audi scripturam doctentem: oratio autem subat
 continua & Ecclesiastica oratio solus vincula Pe-
 tri, & Pauli dilatauit prædicationis fiduciam. Au-
 dit ergo nunc fratres, si sancti ita affectuose petunt
 orationes eorum, qui sancti non sunt, eos adhiberi
 precatores, & se ipsi se uorum suffragij obsecra-
 tos, que sibi expeditur, quam magis peccatores,
 suffragia debent exposcere Sanctorum. Hinc collige
 me frater, quam tibi sit diligentia sudan-
 dum dum al qua te premit necessitas, ut ad San-
 ctos confugas ut ipsi pro te precatores interce-
 dan: Nil enim ualeat deprecatio nisi assidua.
 Non enim debet esse, quam petis tuis in oratio-
 nibus,

inibus, quia Iſcumque Sanctorum interceſſio, ſed
aliſiſia & continua; uatenus pro te perpetui ad
Deum interceſſores, ab eo reſpiciunt, qui dicitur
ſicut ſaluti conueniens. Grauis eſt ſclerum
torum inſinitas, unde magna requiritur in
terceſſio, præſente intermedij, qui pro te con-
ſtantè Deum interpellent.

§. 17 Rogauerunt illum. Intercedunt ſancti
pro parentibus ſuis & patria, ut Moſes, A-
braham, & Hieremias.

Rogauerunt illum pro ſua. D. Ambroſius præ-
cipuos pro illa mediatores opatur ſitil-
le. D. Petrum, & D. Andream fratrem e-
ius quorum maximè intereſt ob parentelam:
Erat enim propinquus. Ne credideris Sanctos a ſe-
lectis bonos exiſſe naturales: in ipſa natura ab
eius auctore, & creatore inſculpſos: non enim
naturam gratia deſtruit, ſed perficit, unde ſingulis
ſancti cura ijs proſpiciunt, quæ ſuorum ſunt pa-
rentum aut amicorum, quæ propitijs Moſes
magna rogauit inſtantia pro Aarone fratre ſuo,
quando ob erectum vitulum illi. Dominus gra-
uius indignabatur: niſi enim pro illo medius
interceſſiſſet actum erat de illo, prout Moſes
ipſe paulo antequam moreretur, proteſtabatur.
Quando angeli Dei per ſuos amicos reſerentes aedes
auertunt Abraham, poſtquam in ijs genua ier-
ſiſſent an ipſo recepti multaque iuſto contra-
ſiſſent beneficia, iam ſeculum meditante, dixe-
runt Abraham. rectè tendimus quibusque ciuitates
illas ſac legas Sodomorum euerſiſſi, mirā con-
ſeſſim fiducia proſiſſe Abraham. Domine, per-
pende, precor, eſt mihi in illis nepos: filius fra-
tris mei uir virtute commendatus: nec permittit
requiras, ut cum illis perat, qui, quia tales non
ſunt, puniri merentur. *Abſi: à te, ut rem hanc fa-
cias. & occidas iuſtum cum impijs.* Singulariter D.
Chryſoſt. quinimo & ſacra pagina, cum uox
illud Sodomorum retuliſſent incedim quo cur-
ſa in cineres redacta conuerſum, de liberatio-
ne Lot ſic inſert: *Cum ſubuerteret Dominus ci-
uitates regionis illius, recordatus Abraham liberari
eius, & ſubuerſione urbium, in quibus habitauerat.*
In caelo demque oportet, quos ibi tranſmiſiſſis
ſiſſos, amicos, parentes, illos pro quorundam affectu
pro uobis intercedere: nec non Sancti huius
quondam ciuitatis incolæ, pro illa particulares
fundunt orationes. Prout uidit Iudas Macha-
bæus uisione quadam admirabili, quam narrat

Spiritus S. de qua ſuperius leniter egimus, &
congruè tritina: D. Thom. ^{2. 2. q. 83.}
Extremis laborabat Dei populi afflictioni. ^{2. 2. q. 84.}
bus, ab ſeram Nicanonis Ducis ut potentissimi. ^{ſent. 35. q.}
ita ſuperbiſſimi tyramidem urbem grauitet op-
primebat Hierusalim, in templo minaha ur-
uerſionem, Sa et lotum hecem, cerememarum,
populi ualſationem. Viſione conſolatur Deus
mirabili Ducem Iudam Machabæum, merore
collabentem. Iuſtum uidet Omiam ſumtum
Sacerdotem (qui pau is ante diebus è uitis ex-
ceſſerat, quem & ipſa penitus agnoverat) cor-
ſam Deo ſupplices palmas tendentem, rogan-
tem que pro populo: poſt hunc illico: *Viſit uisionem Macha-
bæi. & gloria mirabilem. & magni decoris honorem.* ^{1. 15. 14.}
tudine. Hic inſtan er Detm orabat: niſi que ſci-
re cuperet, quiſnam eſſet ille, propius acceſſit
ſumtus Pontifex Omias: atque: *Hic eſt fratrum
amator, & populi Iſrael, hic eſt qui multum orat
pro populo, & uisum ſua ſancti a ciuitate, Hieremias
propheta Dei.*

Aduerte primò: ſancti illi patres, licet mo-
rientes caelum non aſcenderunt, claſſum ete-
nim erat, ſed in limbum deſcendunt: iſtan eni-
muligenis, & diuini recreantur conſolatio-
nibus, quibus & Deus per ſe & per Angelos
dona conſerebat plurima. Quare circa dixit dicit
Abraham de Lazaro locutus: *Hic conſolatur, &* ^{Luc. 16. 2.}
uero exiſtans: uelut in loco tormentorum. Nota
deinde ex eo loco, in quo deſinebatur, apud
Deum inceſſanter intercedant, uota, precelſq;
pro ijs, qui adhuc in mundo ſuperſtues erant,
offerendo, ſed patria ſua præſertim, populo ſuo
ſuo uique ſanctiſſibus. Perpende nomen, quo
Omias uatem Hieremiam honorat: *Fratrum a-
mator, & populi Iſrael;* & uitis Hieruſalem: hæc
enim totius populi metropolis. Licet enim Iuſti
charitate feruam, qua diligunt omnes, in altera
tamen uita hæc habent erga fratres, parentes,
inimicos, patriſque ſeruentiorem: hic etenim
amor bonus eſt, rationi conueniens, & natura
conueniens in ſanctiſſimo. *Sancti in Limbo Ser. in vs-*
non amiſerunt, ſed perfecta fruebantur, & uisum gil Apoſt.
adhuc in caelo confirmat D. Bern.) ubi charitas Per. &
& amor in ſumma feruent perfectione, illiſque Pau.
diligunt ardentes, quos plura nomina, ac ratio. D. Tho-
nes, maior reddunt amore digniores. ^{2. 2. q. 26.}
Huic propoſito conuenienter ait Sol iſte. ^{art. 17.}
Theol. D. Tho. *Non ceſſabit ab anima beati hono-* III.
ſta dilectionis causa. Que circa felices ſeruos exi-
dem ex ſtinent, omnes arcites habet in caelo regnantes, pa-
Ratibus tres qui filios, quos nec ès baptizatos non hinc confir-
abſtulit immatura, & coribus inſerunt Angelus uir
feli-

felices illæ Ciuitates, quæ Sanctos se habere gaudent in cælis, qui aut in illis nati sunt, vel vixerunt: Et beata illa senior femina, quæ D. habuit Petrum vt generum: qui ea de causa pro illa rogauit instantius, cum fratre suo Andrea, & socru salutem obtinuerunt. Crediderim autem, licet hi fuerint, qui primo pro illa precatores intercesserint quod reliqui quoque Apostoli & discipuli suas adiunxerint orationes. Talefne Domina tibi sunt intercessores? Salua tibi est corporis integritas de qua tibi ex nunc potero congratulari. Procul dubio, maledicti, licet labia sua mordeant hæretici, efficacissima est coram Deo Sanctorum oratio, Sapiens non est (asserit D. Hieronym.) contra peritum hæreticum Vigilantium, qui non firmiter credit Sanctos in cælo pro nobis intercedere: si namque adhuc in mundo pro nobis interueniant: ex ea, qua nos diligunt charitate, quanto magis hoc facient in cælis, vbi charitas viget multo perfectior multoque seruentior, & tanto velocius nostram desiderant salutem, quanto clarius agnoscunt, quanti sit momenti sempiterna anime saluatio: *Si dum hic videret sic* (audi D. Ber. de quolibet hoc Sancto confirmantem) *miserus est peccatoribus, & orauit pro eis nunc tanto amplius, quam d' veritas agnoscit, miseriam nostram, orat pro nobis. Patrem, quia beata illa patris charitatem eius non immutauit, sed augmentauit: neque enim quia impassibilis omnino, ideo & impassibilis factus est, sed nunc potius induit viscera, misericordia cum ante fontes misericordia existit.*

D. BERN.

IV.

Sæcto- rum

decreto prædestina- tionis.

Est hoc autem ita veritati consonum vt etiam in æternæ prædestinationis decretis tantam habeant auctoritatem, atque efficaciam intercessionis orationisque Sanctorum vt sapius Deus præordinet electis suis æterna non concedere bona, quæ diuinae suæ sunt prædestinationis effectus, nisi mediantibus Sanctorum suffragijs. Notate mysterium. Oculis conijce in D. Paulum, & eum videbis ad tantam à Deo prædestinari dignitatem, vt eius eligeretur Apostolus & vt vas in summum honorem & gloriam in Ecclesie suæ domus abaco staueretur, & excellentissimis gloriæ gradibus beatitudinem suam assequere: ut. Hoc igitur Deus ordinauit, hæc omnia D. Paulo precibus ac intercessione principal. Martyris Stephani conferrentur: donec ille pro Paulo rogaret, illis non ceperit Apostolus pudenter beneficijs.

Prædestinauit D. Augustin. & in celeberrimum elegit Doctorem Ecclesie, vt primum in illa dignitatis locum occuparet, sed nec in cæ-

lesti gloria inferiorem. Attamen voluit vt omnino bonum illud supremum orationibus & lacrymis Monicæ sanctissimæ matris suæ, non aliter obtineret: Tempore D. Cyprian. quibusdam decreuit Deus suæ dona liberalitatis impertiri, verum illorum concessionem quorundam fidebat Sanctorum orationibus: voluit enim vt intercedentibus pro illis & non aliter, Sanctorum suffragijs promissa dona consequerentur. Ita restatur D. Cyprian. quisque ergo: modo iudicet, cum iam sint in cælo beati, quam efficaces coram Deo futuræ sint Sanctorum cum eo rogantium orationes.

Hæc Dei mens est, vt sancti similes sint stellis, & hoc idem illi præsentent hominibus, quod cæli stellæ mundo inferiori. Hoc namque D. Paulus s'lo dedecit oratorio. Decreuit ab æterno Deus mundi creationem & conservationem, naturæ virtutem fructibus suis infundens producentis. Attamen hoc fieri statuit stellarum influentij, in cuius effectum quasdam in firmamento creauit maiores, alias minores, vt illis influentibus secundum constitutum sibi à Deo locum, & cuiusque concreatam magnitudinem, ipsa nos possent natura suorum fructuum reddere participes in quem finem tantam in diuinitatis efficaciam. Hoc idem de Sanctorum suffragijs intelligamus. Illos Dominus vt stellas creauit, vt suæ intercessionis influxu, nobis, quæ salutis nostræ conducunt efficaciter obtineant. Vnde sicut nullas Dens in mundum productioni fructuum immitrit, nisi medijs stellis influentias: ita similiter autumo, nihil hominibus Deum concedere, nisi Sanctorum rogatus sit intercessione: quare ea de causa, illos præcipit D. Paulus nimis honorari: *Nimis honorati sunt amici tui, Deus.*

Idcirco singulis Pronincijs Angelos præfecit custodes, pluribus Sanctos ciuitatibus partem assignauit, quosdam naturales, in ipsaque progenitos, vt affectu naturali quasi tutelares sensu monstrarent intercessionibus, quibus petita ad eum efficacius impetrarent. Hoc D. Ioannes innuit illa visione, qua Deum contemplantibus cælesti residentem throno, venerabilibus circumstantibus senioribus: vt quisque sciat, nihil ab eo in homines profuere, nisi Sanctorum consensu ac voluntate, quos seniores illi præferebant. Hinc liquet, quam prædenter Ecclesia publicis afflictis necessitatibus, ad suffragia precumque confugiat Sanctorum: Et quam a sit operet nostra diligentia, nostra sollicitudo, vt quibuslibet oppressis calamitatibus ad ipsos decouri

reueramus : enim verò sine Sanctorum orationibus , qui modo cum Deo in throno gloriæ resident beati, non facile laborant, quos pariter leuamè à Deo sumus obtenturi. Melior quoque titulo dicere possumus illud Absolutis in suæ confirmationem iniquitatis : Si non est aliqui constitutus à Rege in Palatio, quem interponat, nullum bonum recipiendum à Rege sperat. Ex quo patet, qualis nos deceat diligentia, qua Sanctorum nobis suffragia precesque conuocemus.

§.8. Rogauerunt illum, Efficax est oratio sanctorum, quæ Deum ligat, ut in Elia patet: & eorum nobis opus est intercessione.

Videamus : Numquid efficax hæc eorum oratio? Efficacissima; iam enim hoc nobis prælusit David : *Voluntatem timentium se faciet, & deprecationem eorum exaudiet.* Fundat hoc in ea conditione, quam de Deo Propheta celebrat, quod talis homini futurus est, qualis homo Deo fuerit: *Cùm Sancto Sanctus eris, &c.* Hoc præ cæteris Sancti conantur, diuinam scilicet implere per omnia voluntatem. Ex toto corde hanc proferunt orationem : *Fiat voluntas tua, sicut in celo, & in terra:* Hinc eorum Deus implet voluntatem : *Voluntatem timentium se faciet.* Probat hoc, imò huic alludit D. Iacobus: *Multum ualeat oratio iusti assidua:* quod exemplo confirmat intimi illius Deo familiaris Elia scilicet licet: *Elia homo erat similis nobis, passibilis, & oratione orans, &c.* Iustè hoc expendas : *Oratio iusti.* Quantum conijcio illud spectat Iſaïæ de Deo: *Erit iustitia cingulum lumborum eius, & fides cinctorium renum eius.* Septuaginta legunt, quorum versionem sequebantur Apostoli: *Erunt iusti cinctorium lumborum eius, & fides cingulum renum eius,* q. d. cingent illi Deo renes suos & cinctorium lumbos. Quæ precor, est hæc forma loquendi? Numquid Deo lumbi sunt? Numquid renes? Non sunt; at symbolica est locutio mysterisque profunda. Primò dicit: erunt iusti cingulum, quo ligabitur Deus; quia in rei veritate, nihil est, nisi loquendi modo, quòd ita Deum quasi liget, sicut orationes Sanctorum. Quis illum ligauit, quando populum punire uoluit apostatâ, qui maris adhuc arenis incedebat, quòd sic o pede transferat, non tam calcis pelagi puluerè excusserat, & in eum rebellis insurgent idola? Ligatur illum Moyſes orationis suæ

Hieron. Bap. de Lanuæ Tom. II.

cinctorio, & ut taliter se ligatum Deus fateba-Exod. c. tur, dum Moyſen sic deprecatur: *Dimitte me, ut 32. 10. irascatur furor meus contra eos, & deleam eos.* II. Concede mihi locum, dissolue vincula. Quid patet in hoc Domine, quis te detinet ligatum? Oratio Moyſe. Moyſis. Hæc ita Dominum ligat, ut non faciat, nisi quòd intendit Moyſes, & non nisi quando & eo modo quo Moyſes requirit.

Hoc indicat S. Scriptura illa loquendi phraſi; quòd Deus faceret iuxta uerbum Moyſi, Flagello ranarum Pharaon territus, ob grauem nimirum qua torquebatur, molestiam, Moyſi ſpondit, quòd si ranarum auferret plagam, cuncta faceret, quæ Dei nomine flagitabat. Confugit Moyſes ad Deum, & ranarum postulat ablationem: *Fecit Dominus* (inquit S. pag.) *iuxta uerbum Moyſi, & mortua sunt ranæ.* Exod. c. 8. Eodem modo Dominus ob indignam uilissimam; plebis commotionem indignatus, quæ diffidens diuinam non credebat infida potentiam, quæ ad terræ promissam, possessionem, illam funditus perdere proponebat. Adest Moyſes, & oratione feruida à Deo supplicat cæcissimam indulgentiam, Exaudit illum Dominus, atque: *Dimisi iuxta uerbum tuum.* Feci eo planè modo, quo tu simplex uolui? Quis hoc capiat cælorum Domine! quis cui se tenetur conformare, num opera Moyſi tuis uerbis, aut opera tua uerbis Moyſi? Nonne propatulum est, Moyſen agere debere, quòd illi præcipit, & qua ratione, & modo hoc illi mandas peragendum? modo igitur, id quòd agis, uerbis conformis Moyſi? Hinc Dei colliges celsitudinem, quoque suos loco teneat amicos: quòd cum illi suæ conformiter agant uoluntati, vicem illis reddit illa faciendo, quæ suis ipsi ab eo postulant, disponuntque suffragijs.

Aptissime dixit sponsa sponsus ille cælestis: *Sicut uitta coccinea labia tua.* Cui seruit uitta coccinea? ad cingendum & ligandum. q. d. quòd me cingit, meque ligat, amica mea. labiata uitta sunt, orationes tuæ, petitiones tuæ itaque uitta: Sicut autem hominem ligatum, ducis quocumque libuerit: sic, sponsa mea, eo me trahit, quo tuæ me dirigunt, & mittunt orationes. Porro quid in Deo ligat hæc uitta coccinea? lumbos, responderet & renes: *Cingulum lumborum eius, & cinctorium renum eius.* Sunt lumbi seu renes doctæ Philosopho, subiectum loci: sive uoluptatum. q. d. Dei ligatam tenent uoluntatem: eo namque ducunt illam, quocumque uoluerint. Hoc Deus præfatis ad Moyſen uerbis indicat

Xxx

caus

IV.
Eliæ de
aqua per-
penditur
historia.
Hom. de
Eliæ To. 1.

cauit: *Dimitte me ut irascatur furor meus &c.*
Non ait: *Dimitte me, ut gladium assumam aut
manus moueam: Sed dimitte me, ut irascatur fu-
ror meus: quia nedum Deo constringit manus
oratio quibus in hominem animaduertat, sed
voluntatem, & viscera, ut nec in illis quidem
insurgat ira, nec velit, nisi quod illis est bene-
placitum. Et ne forte hæc omnia credideris esse
mentis imaginationes: exemplum addit Aposto-
lus Eliæ: Erat is sanctitate nulli inferior, Dei
amicus integerrimus, eius voluntati obsequen-
tissimus, quippe qui in nullo sic elucebat, atque
in adimplenda Dei perfectissimè voluntate.
Perpende igitur, quanti iusti huius valuerit oratio,
& qua ratione Dei ligauerit decretum, con-
tinentique voluntatem: *Eliæ homo erat similis no-
bis, passibilis, & oratione orauit ut non plueret su-
per terram &c.**

Ho de E-
liæ Tom. 1.

Omnia verba hæc expendit D. Chryso-
stomus. Exit Eliæ Dei verbum prædicaturus, coram
auditorio plenissimo, cui & ipse Rex Achab in-
tererat, vitia reprehendit, Deique grauissimè ac-
cusat iniurias: ut autem cognouit, quàm modi-
ca sequeretur ex verbis simpliciter dictis vitæ
morumque correctio: manum terribili admonet
comminationi. Iurat: *Vixit Dominus: quæ intran-
di formulâ totum queat terrefacere mundum,
eosque percellere, qui maxime caueratam ha-
bent nefarij conscientiam: Vixit Dominus Deus
Israel, in cuius conspectu. Non si erit annis his ros &
pluuia nisi iuxta oris mei verba.* g. d. Noueritis
me hoc à Deo postulasse, ut non plueret, adeo-
que certum est, quod ne gutta quidem cælitus de-
cideret, ut illud ausim confirmare iuramento. Quis
te de hoc Eliæ Sanctissime reddidit certior?
Hoc scilicet, quod ego hoc à Deo postularim,
quem ita ligatum habeo, ut certo non erim, quod
se non mouebit nisi: *Iuxta oris mei verba: nec
volet aliud, quàm ego vovero. Quomodo ergo
propter verbum tuum quia tu sic vis? quid mi-
noris est substantiæ, quàm verbum de ore pro-
cedens hominis? quia tu sic Domino loqueris:
Domine, nolo pluuia decidat: ideoque Deus ne
hoc facere possit, forte detinetur? Numquid or-
bem gubernat Deus ad tuæ oris impetium? Cæ-
loque regit & elementa pro tua voluntate? su-
peraddidit: si iura eo animo sacrificia consecras-
ses, ut illud obtineres, si multa coaceruasses iei-
unia, non pauca assumpsisse corporis afflictio-
ne, si opera quædam præstitisses herôica, qui-
bus Deum (ut ita loquamur) tibi plurimum de-
iunxisses, quo tali beneficis annuaret ipse peti-
tioni: hoc videtur aliquo modo rationi conue-*

3. Reg. 6.
17. 1.

niens: at vnico tantum tuo præcepto sic est hæc
namque sufficit: *Oratione orauit: Nihil egit præ-
terea, rogauit, & hoc sufficit: Ut non plueret super
terram, & non pluit annis tribus & mensibus sex:*
Eius namque labia, fuerunt vitæ coccinea, qua
Deum cinxit, eius beneplacitum, ac voluntatem em-
ligauit, ita ut in illo negotio nihil Deus aliud
posset, nisi secundum Eliæ oris impetium, ani-
mi que propositum. Fuit Eliæ lingua, claus, que
claudebat & aperiebat, modò claudebat & ecce
terre sterilitas labitur anni tres, & mensis sex,
nec gutta decidit aquæ.

Perpendit D. Chryso-
stomus. qualiter populus
ob aquæ penuriam graui-
ter affligitur ad Deum
recurrit: Domine aqua,
aqua Domine: cui Do-
minus: ligatus sum: cinxit
me vitæ coccinea labio-
rum Eliæ donec ipse voluerit,
non est quod ego velim.
Annus præteruolat, exarsit
campus populus affligitur.
Aqua Domine. Hanc ego
nolim, dicit Dominus: quia
nec ipse vult Elias. Biennium
elabitur, tantaque recessitas
oritur, ut omnes tollerent
supplices ad sidera & voces
& palmas: nec se mouet
Deus. Domine, quid hoc
rei? Elias non vult. Elias
an non nostri miseretis?
perpende, perierunt armenta
& greges, montes, populus:
Vixit Dominus inquit Elias:
non pluet Dominus super
terram, donec ego voluerim,
at ego nondum volo. Notat
D. Chryso-
stomus cum ipsa S. Scriptura,
quod Dominus populo
compateretur, eius lachrimosis
gemitibus commotus, & ad
præstandam ei misericordiam
propenderet, aquam daturus,
eoque animo locutus fuerit
Eliæ. Elias, ecce populus iste
meus, illi filij mei siti
deficiunt: demus illis plu-
uiam. *Vixit Dominus: non erit
pluuia, nisi iuxta oris mei
verba.* Per salutem tuam,
Domine, pluuia non concedes,
donec ego interuenero: illam
velim, illamque postulauero.
Triennium transit sterili-
tatis, defecerunt fontes,
exarserunt torrentes &
flumina, greges emortuunt,
equi languescunt, & iumenta
pereunt, populus præ siti
inter motuos computabatur.
O quibus cælum clamoribus
pullabant, quibus Dei
pectus orationibus vicerabat:
Domine, aqua: cælorum
Domine, ego habimur, en
morimur te videante
misericordia Domine Eliæ
loquitur: Elias, vide populi
extremas angustias: dimitte
me, & pluam super terram.
Nequaquam Domine, per
animam meam Triennium
& semelste præterfluunt.
Modò placet, inquit Elias:
modò bene: Domine, iam
mihi videntur in se reuersi
penitentes, iam volo des
pluuia & imbre irriges
terram secundum re. Dicto
citius, quasi qui clauem
retorquet, aqua.

agualque clausas aperiret vt exsiliant & descē-
dant, Deus caelos nubesque disponit, & aperun-
tur cataractæ, tantaque descen-
dit pluuia, quanta frugibus terræ necessaria quærebatur.

Hocne fabula est, aut poetarum fictio? Sa-
cra est Scriptura, respondet D. Chryso-
stomus: quis si-
bi persuadeat Domine caelorum, vt te ligari ho-
minis mortalis & passibilis verbo patiaris? Elia
tibi manus constringat, vt ne ad passum quidem
moueas voluntatem nisi quemadmodum
fueris ligatus, quando & quatenus vitta, seu
vinculum, quo ligatur, ei locum & licentiam
concedit: fateor, idque quia iustus est Elias, &
meam ad amissum implet voluntatem, licet eius
enim appetitus a voluptate, dia-
bolus, mundus, caro prouocent ad oppositum, firmus, constan-
tisque obnititur, & quæ mihi sunt beneplacita
seculi perficit: licet etiam omnes sui pectoris
affectus eum instigent, vt à recta voluntatis
meæ sententiã abiret, illum tamen voluntas mea
sic ligat, vt nihil agat, nisi iuxta oris mei ver-
ba. Correspondeo, vicemque illi rependo, ait Do-
minus, & sic illi me conformo, sicut ille se mi-
hi quocirca me eius ligatum sentio voluntate,
vt aliud non velim, quam ille voluerit: *Volunta-
tem mentium se facit.* Admirandum orationis
iusti virtutem. Hæc omnia D. Chryso-
stomus enucleatè persequitur.

Atamen hic duo consideres. Primum: quod
ipse D. Chryso-
stomus inconsideratum non præce-
dit: iustum illum, hominem fuisse mortalem, si-
milem nobis passibilem id est, susceptum passio-
nibus fraudibus, molestiis, cholera, commotio-
ni maloque huiusmodi, qui nos laboramus: *E-
lias homo erat similes nobis, passibilis.* Secun-
dum: illud quod oratur, absolute diuino bene-
placito aique inclinationi erat contrarium, vt
hominum more loquantur, nihil etenim ita
Deo beneplacitè, quam nobis benefacere, & quæ
petimus elargiri. Quocirca quando hæc agit, di-
citur in S. litteris summo hoc agere gaudere: *La-
tabitur Dominus benefaciens vobis*: quando verò
nos castigat, aut flagellat peccatores, hoc inui-
tus agit mordensque dente (a) & rugosa fronte
velut coactus, ingemiscens: *Heu vindictam de ini-
micis meis.* Sic eum audit Isaias olim ingemif-
centem, dum suos plectere cogitur iniustos.

Vnde videtur, quod Elias orare non potue-
rit quidem Dei beneplacito magis opposi-
tum, quam vt non plueret, suamque cohiberet,
vel inuicem misericordiam. Impetratum tu de-
precare flumini, vt aquas coësceret, non vides,
quod scaturit: omnis etenim eius hæc est in-

inclinatio, vt eas vberissimis effundat gurgitibus?
A matre postula, cui præ nimia lactis abundan-
tia vbera diffinguntur, vteri sui filio, lac non
præbeat, quem a dicit plorantem, videtque fame
peruentem.

Hanc igitur (monet D. Iacobus) perpende ra-
tionem: Si tantum iusti possit gratia, vt Dei
constringat beneplacitum, & quasi coactum
contineat, vt illud, non agat, quod iam libenter
ageret: Si iustus tam potens sit, vt Deum ipsum
detineat, agatque, vt pissima sua concludat
viscera, & quasi contra naturam suspendat,
ne prorumpant flumina misericordiarum: quid
obtinere iustus, dum ea postulat, quæ tam hila-
ri Deus concedit animo, sua scilicet nonis dona
beneficiorum? Si tantum cuiusdam familiaris vs-
laret apud Regem auctoritas, vt eum suis pre-
de-
cibus cohiberet ne ciuitati, vel personæ alicui
conferret privilegium, cum ipse magno per se ad
hoc propenderet, desideraret, nihilque illi foret
acceptius, quanti valeret eius auctoritas, vt illud
ipsum facere permitteret, si pro hoc supplex in-
tercedat? Si tantus homo quispiam polleret vi-
ribus, vt maximam turrim in hanc partem in-
clinatam, velut rationem in alteram remitteret:
quomodo facilius posset iustum fulcrum, in illam
protudere partem, ad quam decidua propende-
bat? Diuina turris misericordiarum, in eam partem
declinat, at qua faceret misericordiam, aquas scilicet
pluuialque terræ largiretur, & iam inclina-
tam, potens est Elia vana oratio, illam in ali-
am partem remittere, in qua illum toto illo
desinet tempore, quo eius extenditur oratio,
trienio scilicet & semestri. Quam igitur efficax
erit vt in illam moueat partem, ad quam magis
propendet inclinata. Proh quam efficaces sunt
Sanctorum orationes!

§. 19. *Præclarè idem probatur exemplū Abra-
ham & Lot, quæ hanc ob causam particu-
lariter à Spiritu S. referuntur.*

Magnam est hoc de Elia, fateor exem-
plum, at non minus id quod de Abra-
ham & Lot circumfertur, quod parti-
cularibus exaratum circumstantijs nobis S. des-
cribit eloquium, dum supplicij narrat historiam,
quæ luxuriosas illas Sodomorum diuinâ puni-
uit iustitiâ ciuitates. Accedunt Abraham tabernacu-
culū tres Angeli formâ peregrini, quos vt tales
arbitratus benignè recipit, excipit lautè, & hi tā-
dem

VI.
VII.
Similitudo.

ad
V.
Duo sunt
de con-
fessio.

42-43
dem

dem se, Angelos esse manifestant, qui nomine
 veniant & ex persona Dei Sanctissimam refe-
 rent terni Trinitatem; & ut tales, hoc illi pro-
 missum spondeat optatissimum, quod infra anni
 curriculum Abraham votis satisfaceret, filium nempe
 ex vxore Sara suscipere: multumq; aliis inter-
 iectis, iam profecturi, ut infames illas euererent
 incendio civitates, à mensa surrexerunt, & ver-
 sus illas iter suum dirigebant: Cum surrexissent
 inde viri dixerunt oculos contra Sodomam. Ille
 vero, qui primicerius esse videbatur, & expres-
 sit personam Dei referebat: sic ait: Num cela-
 ra potero Abraham, qua gesturus sum? Ne cursum
 hæc verba transeamus, ait D. Chrysostom. Digni-
 tum est, ut neque illud prætereamus: neque enim
 syllabam neque apicem in diuina Scriptura præ-
 terire oportet.

I.
 Abrahæ a-
 pud
 Deum au-
 ctori-
 tas ex-
 en-
 ditur.
D. Ch.

Pepende quanti Rex intimum suum face-
 ret, si diceret, nihil se posse illi celare eorum
 que facit, quis vnquam amicus de suo sic lo-
 quitur amico? Non ait non volo quidem in-
 consulto Abraham amico meo facere; sed non
 possum: Quid hoc Domine mi? Videtur enim
 Abraham tuam sibi deunxisse potentiam, qua
 non veris, nisi prius illi reuelas quidquid animo
 conceperis: Quasi homo homini loquens, & quasi
 amicus amico monstrat nobis, quanto honore dignos
 habeat virtute præditos. Si talia Rex de familiari
 suo verba proferret, quantum iudicaremus esse
 æstimationem, quam de illo habet. Conuersus
 ad Abraham ait: Amice dilectissime volo, quid
 sim acturus præintelligas: peto Sodomam, de
 inhonestis eius luxurijs capturus experientiam,
 & illam cum suis ciuibus funditus euerfurus.
 Replicat Abraham: Absit à te, ut rem hanc facias,
 & occidas iustum cum impijs. Sic non est hoc ius:
 qui iudicat omnem terram. Mirare (loquitur D.
 Chrysost.) quantâ Deo loquatur animi fiducia,
 quanta sinceritate: Absit à te: id quanta iusti fidu-
 cia. Ege gradum in eo quod agendum animo
 proposuisti non hoc tuam decet personam: absit
 à te. Quis priuatus tantâ Principem suum allo-
 quitur fiducia tantâ libertate? Quam securus de
 co loquitur, quod Deus petitis suis sit indultu-
 rus. Attende Domine, quosdam Sodomis iustos
 habitare; nec tibi conuenire ipsidem iustos cum
 impijs inuolueret supplicijs: Numquid tibi iusti?
 profus Domine, & te rogo: ut si quinquaginta
 fuerint in illis ciuitatibus, illis misericors igno-
 sca. Fecero, ut postulas, ait Dominus; quod si
 tantum fuerint quadraginta quinque? Similiter
 ignoscam; & sic paulatim descendit ad quara-
 ginta, triginta, viginti. Censebat Abraham inde-

corum inferiis descendere, nihilominus totus se
 ea securus, qua iusti apud Dominum vigenti ab-
 stinere profunda sic loquitur hi nihilate: Ob-
 scuro; ne irascaris Domine si loquar illis fem-
 quid si inueneris iustos ibi decem; esto quinque in-
 his ciuitatibus propitius, ut duo singulis cotra-
 pondeant. Respondit Deus: fiat tibi ut petisti,
 quod si tantummodo decem fuerint: Non delebo
 propter decem. His dictis, inquit S. pagina: Abiit
 Dominus postquam cessauit loqui ad Abraham;
 Nota Eminentiss. Caiet. Cardinalis in origi-
 nali Hebræo significari, quod eodem momen-
 to, quo Deus respondit Abraham, terga vertentis
 & abiit, seu disparuerit ut ne temporis pu-
 sto quidem diutius hæserit; nullis ergo verba
 vsus est more valedicentis? Nullis enim verò h-
 moram Deus traxisset vterioem, heu Abra-
 ham de quinquaginta descenderat ad decem,
 descenderet de decem ad quinque, seu quatuor,
 & illi iam Sodomis morabantur: Lot scilicet vx-
 or eius, ac duæ filie. Non videbantur Deo
 vires adesse & animus, nostro loquenti modo,
 postulata negandi Abrahæ: tam fellinè disce-
 dendo: Significans narratur, quod cum Deo
 finisset ultimam responsonem, non debet propter
 decem, recessit non expectans vteriores preces,
 q.d. Rogari me ab Abraham, & à me negari
 postulata, non cum eo vinculo conuenient, quo
 me amicorum meorum precibus & intercessio-
 nibus fateor esse colligatum: quocirca resolu-
 mus illi occasionem plura postulandi. O quam
 arctè se sentit suorum intercessionibus preci-
 busq; constrictum?

Deinde & illud perscrutare, quod postmo-
 dum euenit, suum Deus iter profecturus, & in
 persona duorum Angelorum appellit Sodomam.
 Illum Lot excipit liberalis hospitio, ad suas il-
 lum deducens ades. Illic ciues oppidi, ut illos
 viderunt forma venustiori decoros, exardescunt,
 & infandam illis, nefandamq; tentant inferre
 libidinem: Viri ciuitatis vallauerunt animam à
 puero vsque ad senem, omnis populus simul. Quo
 Spiritus S. significat, nedum non decem mille
 iustos, sed nec vnum, qui non perfidus esse
 non execrabilis ganeo: A puero vsque ad senem,
 omnis populus simul. Hos Angeli cecitate per-
 cusserunt, ut ostium viri iusti Lot nequinerent
 inuenire: dicuntq; iam factus est, hoc factum
 est: patet hinc omnibus euidenter omnium hæ-
 ius regionis non vterius serenda luxuria. Lot
 vocant, eiq; finem ob quem addunt, aperitur.
 Congrega, sic consulunt, tuos generos; & tu cum
 illis vxor tua ac filia, quantocius egredimini de
 ciuitate.

Gen. c.
 18. 18.
 Eiusde
 fidu-
 cia.

V.
 Le
 prode
 per
 inter-
 cellis,
 & im-
 petat

uir: iam enim eam sumus eradicaui. Mora trahit. Lot, nec festinatio discedit, quem apprehensum brachis adibus educunt. cum vxore & filiabus, antequam sol emerit illi reuelat, quod per se nam, voces, vicesque referant Dei, proinde precipiunt: Procul hinc, nec in hac vltra maris regione, cum vxore & filiabus illum ascend: mentem, nec quisquam ve. sus civitatem luminosa curiosus retroflectat. Turbatur Lot, & velut atrocitatis obstru pectus, hanc tam strictam celestemque percipiens sententiam, ad illos igitur, magna pronus reverentia conuersus sic ait: *Quis, Domine mi, iam illis (inquit Caiet.) cum essent duo, loquitur in singulari: quia in illis agnoscebat adorabatque Deum. O Domine mi, quid tanta opus est festinatione: Exa i mis sum, nec tam celeri valeo passu procurare: conu. x mea, & filie sunt infirmiores: nec possibile quis dixerit, vt tanto tempore ex harum terminis, civitatum accliu egrediamur itinere, quocirca tector, quod si tam cito sis vites, has incensurus nos pariter vorax flamma comprehendat.* Hic in mentis ascensu ciuitas occurrit nobis parua, ceteris quatuor minor, obsecro, vt illi benignus sis proxima manque est, ibique potero cum vxore & liberis ab vrbiu latere securus excidio, felix tibi faustumque, sit: respondet Deus Hic similiter ciuitas eidem subiacebat incendi sententia, verum tamen: *Eccia etiam in hoc sepepi precor tuas, vt non subuertam urbem, pro qua locutus es. Quam certu erat, Domine, cum hoc ius a te requireret amicus, seruusque, sic fidelis, vt nullus magis, quod hoc facturus es: nihil opponens in contrarium, datamque reuocaturus sententiam: fiat tibi sicut petisti: verum tamen: Festina & saluate ibi: quia non potero sacro quidquam, de nec ingrediari illuc.* Hæc verba perpende singillatim: illud præsentim: *Non potero facere quidquam.* O potētissime Deus, quis te, quis detinet omnipotentem? quale, fortissime Deus illud brachium, quod fortissimū illud tuum reprimat illi que praualeat? *Non potero facere quidquam.* Paulo ante Abrahæ aditus excepit hospitio, illi que addicens filium: cum ille opponeret senectutis impedimentum, vt ipse centenarius, cuius & vxor erat vetula nonagenaria, respondisti: *Numquid Deo quidquam est difficile:* Non dicit quod Deo nihil est impossibile, nec steris, nec seclis, nec alia multa, sed quod nihil sit illi difficile: q. d. Estne aliquid quod Deus facere non possit, sine aliqua difficultate? quomodo ergo nunc ais: *Non potero facere quidquam:* Quis te detinet? quis ligat? quis

tante valet robore, vt tuam constingat omnipotentiam? Vnus iustus qui petit, obsecrat, supplicat, & quo vsque ille hac non egreditur regione, nihil in eius potero facere ruina: sicque se res habuit; etenim ad illam minam appulit Lot civitatem, nomine Segor ad ortum solis, & eodem momento quo illam ingreditur: demisit Deus pluuiam igneam adeo secum in Sodomam, ceteraque ciuitates, vt in istu oculi fuerint exterminate: *Subuersa est in momento.* Solâ Segor incolumi, superstiti, & illasa, pro qua libellum supplicem Lot obtulerat: Ne punito quidem amplius extendit Deus supplicium, ab eo quod isti Abraham & Lot postulauerant. Conclude, quam efficax apud Deum Sanctorum sit oratio.

§. 20. Habito Sanctos particulares, quibus afficiaris, quorum intercessio tibi valeat, velut illa Onie Heliooro, & D. Nicolai Tribunus.

SI horum singuli tantum potuerant, adhuc in hoc munio, valle miseriarum peregrini, quando de singulis dici potuit illud, quod vt præsumimus, circa Eliam expendit D. Iacobus, quod homo erat similis nobis mortalitatis nostræ subiectus passionibus: *Homo erat, &c.* Si hoc potuerit Elias hic extens, qui homo erat similis nobis possibilis: qua non valebit auctoritate, qui beatitudine in celo periturus, tã ab omnibus mundi miseris absolutus, quam compassione seruens & charitate, sic D. Bernar. *Serm. de argumentatur: Saluberrimum erat illud amici transiit Iob consilium: Voca ergo si est qui tibi respiciat, Malachia: & ad aliquos Sanctorum conuersere.* Illud Voca, Episc. & significat, nomine suo voca. Tibi namque con- ducit (ait) Angelicus Doctor vt aliquos habeas dem ad Sanctos tibi deuinctos, optimè notos, vt occurreris de rebus tibi laboribus, illorum possis orationi. *Hibernia. Hibernia. Hibernia.* Hinc sanum oritur prudentium piorumque Similium Christianorum consilium, qui Sanctos colunt do- particulares, quos sibi deuotis exercitijs, obse-

Thren.

4.6.

43

1.

11.

quis, festisque denuntiunt, in quibus ad eorum honorem peccata confitentur, Sacram celebrant Synaxim, elemosynas distribuunt, quotidie singularibus invocant orationibus, ut hora necessitatis imminente, habeant, ad quorum confugiant orationes, & suffragia praestolentur: habeat qui illis respondeant, habeant Deo familiarem, ad quem orationis tempore conuertantur. Hoc

Ser. 1. SS. u D. Leo Pontifex asserit: sicut nos experti sumus, & Apostolorum Petri inter omnes labores istius vitae, ad obtinendam misericordiam Dei, semper nos specialium patronorum orationibus adiuvandos. Et hanc Dei erga nos, non minimam suspicimus misericordiam, qua nos voluit habere Sanctos, qui nostri sint intercessores, ut hoc modo nostra debilis exciteret animosus fiducia & eorum roboretur infirmitas, qui suis distit meritibus & obruti miseris directè coram divina non audeant se offerre maiestate.

III. Admiror visionem illam Moysis, quam ipse enarrat, morti proximus: *Domus de Sinai venit, & de Sery ortus est nobis: apparuit de monte Pharaon, & cum eo Sanctorum millia. In manu eius ignea lex: dilexit populos: omnes Sancti in manu illius sunt. Exortu quid plenumque mysteris. Nemo non novit, Dei manum bonorum omni esse depositarium: In manu eius divitiis & gloria. In eius manu sunt omnium potestates. Estque velut area gratiae, scilicet gloriae salutis, vitae, &c. Illas etenim aperiendo, singulis, quae necessaria sunt, elargitur: *Aperis tu manum tuam, & impletur omnia animal benedictione: Illo in loco, quo velut in area bona continentur universa, suos reponit electos, ut intelligas, quod si quidquam ex Dei cupis manibus adipisci, fiat necesse est, Sancti alienius intercessione. Hoc autem ita voluit, quia te diligit: Dil. xii. populos. Quis enim sapiens, non hoc summo reputet beneficio, si Rex suorum bonorum & eorum creet fratrem suum, aut aliquem ex eadem regione sibi contribulem? Ad Deum tanta terribis maiestate propius accedere pertimescis? En electos suos statuit fratres tuos velut misericordiae suae bonorumque liberalissimos oecumios. Illos habeto familiares, & quorumdam nomina sunt tibi apprimè cognita, quos afflictionibus attritus potius invocare: dum autem te his ereptum videris, illis gratias agas, velut salutis tuae mediatoribus.**

IV. Hoc Angeli praeceperunt Heliodoro duci, ultra quam credi potest, audacissimo, qui caelesti praecepto captis sui periculo laborabat. Pro cuius incolumitate, Summus optimusque intercessit Pontifex Onias, litans Deo victimam salutarem:

V. Quis pro Heliodoro intercedit.

quo tempore Summus Sacerdos Onias offerendis Deo sacrificiis occupabatur; accedentes Angeli dixerunt Heliodoro: *Onia Sacerdoti gratias age: nam propter eum Dominus tibi vitam donavit, tu autem Deo flagellatus, nuncia omnibus magnanimitate Dei & potestatem. Omnibus, quanti faciat Sacerdotem, voce praconia proclama: cuius meritis à mortis erutus faucibus incolumis evasisti. Similiter mandavit Imperator Constantinus tribus illis Tribunus gratias referrent D. Nicolao Myrae Anusitici: Captivos, & falsis informationibus convictos morte eodemnati: Ipsi tetro illo carcere conclusi D. Nicolai Myram regens, cuius Episcopi suffragia supplices implorantur, cuius miracula toto orbe celeberrima ferebantur. Notu vir istius apparet Imperatori, quiescenti, reorum exponens innocentiam mandari quam primùm merita donentur libertate. Mane illustescente, solutos à vinculis advocat Imperator, cuiusque praefatus sciret orationem qua se D. Nicolai Myrae Episcopo commendavit, liberari iecti: unde inungit: *Vite ad eum, & gratias illi reddite, eique meo nomine nuntiate, quid sui gratia fecerim: per quos & in aeterna munusculi Imperator honoratur: si autem agitur sit a. C. ad hunc in mundo degenis auctoritas, ut diximus, & adhuc vitæ mille subditi calamitatibus, ac passibilis: quanto, creditus, est efficaciter plurimum oratio Sanctorum, qui pro vita aegrius ab soluto beati perfruuntur. O te felicem viderem, o sanctam! plures pro te sancti medij deprecantur. Nihil de salute tua dubitandum.**

§. 21. Plurimum refert, filias vestras trahere, Dei famulus uxores.

Pondera deinde quam operato sine mater hac filium in matrimonium dederit viro sanctitate conspicuo, nempe D. Petro, cum ex hoc illi fors illa contigerit felicissima, quod Christus suas aedes intravit, salutem adferens milleque beneficia, ex quo similiter in ellipse, quanti tibi referret, ut in thorum matrimonii filiorum, hoc attenderes, si cum personis interrentur probitate praclaris, quae Deo amicitia coniungantur. Quod minus hodie consideratur, hoc esse dolemus, & id tantummodo considerat, qui filium collocat, v. vxor dante dote intumescat, multis turgat divitiis: qui vero filiam tradit, ut maritus opibus abundet, sit optima valetudinis, in mundo dignitate floreat, unde sequitur, ut nec patet Deum in suis habeant

adibus, nec salutem, quæ tempore consequatur. Si quid intelligo, quotidie in mundo contingit, quod quodam tempore discipulis contigit filiisque prophetarum. Fame laborabant, nec quod comederent inveniebant; exterunt in agrum ut herbas in escam sibi colligerent. A longe plantam conspicunt viridem, venustam, luxuriantem, cuius frutices pampini videntur, & mutuo colloquuntur: proli quam hæc domui nostræ commoda, illa nostram impleamus ollam. Non ulterius inspexerunt quam quod oculis corporis offerebatur, & exterius apparebat, quod foret cœna lautissima & sapidissima, erat autem herba hæc in se, ipso felle amarior: erant enim colocinthides, herba pestifera, & mortalis si vel vlla. Domum deferunt, cæteris commiscunt, impleuntque cacabum, sibi mutuo de sorte optima, herba scilicet inventa, congratulati, qua nul a fastidio, nulla salubrior. Paulo post ad mensam affidentes, cum ex apposito cibo gustarent avidius, in lacrimosas singuli voces, lamentaque prorumpunt: *Mors in olla mors in olla.* Nonne pampini erant? Esse videbantur, & sola exteriori contenti apparentia, delusi sumus, & non nisi dolor, amaritudo, perditio mors esse conuincitur.

Quoties in mundo volunt parentes filias in matrimonium collocare, illis quibus mirum in modum afficiuntur. Totam percurrunt & considerant civitatem, Talis à longe vident filium, aurea pinnis illis apparet, opibus affluit, officio primario præcellit amicis effulget, dignioribus, aunteque, quam hic bellæ nostræ familiæ congruit: adducamus illum huc, sociemus illi filiã, ex illo & illa pulmentum construamus. Ut dictum, ita factum: sibi milites congratulantur, & post pusillum, quando avidius incipiunt probare conditionem, omnes ingemiscunt omnes exclamant: *Mors in olla: peccat ille, qui me tali tradidit.* Væ illi, qui huic se ingessit negotio &c. Amara omnia, dolor, angustia, mors: nec immerito: cum ad exteriorem tantummodo rerum attenderitis abundantiam, & illis quæ corporis oculis apparebant, mores, virtutem, pietatemque non trutinastis, nec horum aliquid apprehendistis: quære filio tuo, mulierem piã, taciturnam, prudentem, sagacem; hæcque sit dos filio optanda principalis. Inquire filiæ tuæ viram prudentem, ingenio maturam, pacis amatorem, Deum timentem, qui diuina frequentet Sacramenta: ex illis etenim maioris momenti tibi bona promanebunt. Proli quam illarum mulierum fors desideranda, quæ mundo in ruinam

propendente, filiis Noë nupserunt à pietate commendatis: unde cæteris omnibus miserando pereuntibus interitu aquis diluuij demersis, illæ ob fœceri maritorumque virtutem in arca conclusæ, & orbis conseruationi reueruæ incolumes euaserunt: illi similiter, qui filias Lot duxerant vxores, Sodomitico cippi poterant incendio fœceri sui meritis, si sano illius voluissent acquiescere consilio: cui sic Angeli: *Habes hic quempiam tuorum? Generum aut filios, aut filias.* *omnes qui tui sunt, educ de urbe hac.* Tales tibi conquire loceros, & loceros, maritos & vxores filiis tuis & filiabus: hoc enim ex bonis, quæ illis conferre posses, erit vel maximum. Ob mariti filiæ suæ merita bona hæc vetulæ domi suæ, quidquid boni desiderare poterat, habet, Saluatorem nempe, qui vires reslauet perditas, & optatam conferat illi valetudinem.

Hinc (inquit D. Chrystost.) perditionis mundi, quoad matrimonia scaturigo, hinc omne malum: quod nullius rei ratio maior habeatur, quam facultatum, pulchritudinis, cognationis, nobilitatis, terrenorum. Satis non possumus admirari quod de Abraham & Lot eius nepote narrat Scriptura. Egreditur de terra Egypti Abraham cum Lot versus Palæstinam, ad illam accedunt partem: quam Iordanis irrigabat, ambo facultatibus abundabant, eorum quibusque greges alebat pecorum ut minorum ita maiorum numerosissimos. Cum autem angustia nimis illa esset regio, gregibus amborum alendis pascua non sufficiebant: unde inter eorum ouium opiliones quotidiana dissidia rixæque emergebant. *Non poterat eos capere terra.* Abraham ut prudentia præstantior, ad se Lot nepotem, vbeat, charissime, fratres sumus, nec ratio suadet consanguinitatis, ut quotidie rixarum intricemus occasionibus. En tota coram te regio, diligenter illam contemplare, quæ amlibet elige prior partem, si dexteram elegeris, ego cum pastore bus, meisque gregibus ad sinistram defectam: si hanc volueris, ego alteram occupabo. Attollit Lot oculos & terram omnem diligenter admodum inspicit, videtque totam Sodomæ regionem fecundius irrigatam, herbis vestitam salutariferis, pascuis alendis pecoribus abundantem, floribus arboribusque constam, ut terrestris videretur esse paradysus: *Erant sicut Paradysus Domini.* Hanc, inquit Lot, mihi seligo: placet etenim. *Elegit sibi Lot regionem circa Iordanem.* Optatis fortuna respondeat, inquit Abraham illam posside, illam inhabitata ego verò versus Occidentem, ad terram Chanaan proficiam: *Abraham habitauit*

Gen. 12. In cap. 24. G. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Gen. 13. *bitavit in terra Chanaan: Lot vero moratus est in oppidis, quae erant circa Iordanem, & habitavit in Sodomis. Addit autem S. Scriptura, declarans, quā imprudenter Lot regionem illam elegerat: Homines autem Sodomitae pessimi erant, & peccatores coram Domino nimis. Multum de electione sibi sua gratulabatur Lot, & partem suam iudicabat optimam: eo quod terrae fertilitatem, & opulentiam attenderet, exteriorem eius speciem, arborum celsitudinem; attamen non ad hoc reflexit imprudens, quod populo propinquaret, & loco iungeretur, peruetlo nimis & intemperata cupiditate, venerisque flagrantissimo, quid inde? Consectim hostes irruerunt, eum captivum abduxerunt; & substantiam deprædati sunt: ita ut extrema necessitas coegerit patrum suū Abraham, arma fumeret in eius exitu defensionem, damnataque illata refarciret: exinde ad tantas impulsus est angustias ut solus comite coniuge, conductis filiabus inde discedere cogeretur: & quidquid in Sodomis possidebat, domum, facultates, armenta, greges omnia flammis videret interire. Heu te miserum, qui oculos solummodo intendisti fertilitati, pulchritudini, terræque vberitati, proceræ, & frondosæ tibi arbores placuerunt: peruersos populi mores neglexisti, peccatorem esse Deique inimicum non attendisti.*

V. Deus ita me seruet: quoties hoc contingit, unde tot in coniugijs infortuna. Quot huic similes in mundo successus videmus: quod alter ut puellam ducat, & parentes, ut filijs de vxore prospiciant, aut filijs de merito, suos tantummodo oculos respiciunt in terræ fertilitatem & fructuum vberitatem, quod multa sint opes, plures possessiones parentes honorabiles, & vicius arbores frondosæ in mundo carioris caput alijs attollant, qui nec ad mores, nec ad vitæ perfectionem, nec ad Christianam conuersationem, vel semel attendunt: Unde confestim sequuntur bonorum naufragia, grauioribus affliguntur aduersitatibus, quas Deus in peccatorum suorum permittit iuste supplicium, nec multo post tempore comburantur omnia, consumuntur omnia, conteruntur omnia. Huic prius intendas, talem elige, qui vir sit timoratus, Christianus spectabilis moribus, conuersatione non reprehensibilis. Ex Abraham dilecti (sic te mouent D. Chrysof. D. Ambr.) qui licet in omnibus se prudentem ostenderit actioibus, in illa tamē singulariter, in qua de eligenda vxore filio suo Isac ageretur, filio suo dilecto qui patri ex optimis moribus merebatur esse charissimas, præsertim autem obedientiam commendabilis: cum

insuper esset filius per miraculum à Deo concessus, ex cuius semine familia sua toto fore orbe illustrissima, eo quod ex ea promissus naceretur Messias ô Patriarcha sanctissimus ingravescente iam ætate, centum quadraginta annis senex, vxore mortua, filio vnico Isaac, & heredi ex asse (s) de sponsa iudicat providendum. Ad hoc vocat famulum, qui cæteris & obsequio & fidelitate præcedebat: Dixitque ad seruum sciorem domus sua, qui præerat omnibus, qua habebat. Et vult ab ipso iuramento, quæ tractanda per ipsum erant, confirmari. Noueris, hoc mihi decretum tradere filio meo Isac vxorem, quod tibi fidendum iudicavi negotium. Iuraturando Deo pollicere, cuncta ad amulum te facturum, quæ tibi præcepero. Primum: Non accipias vxorem filio meo de filiabus Chanaanitarum inter quos habitabo. Erant illi namque generatio prava peruersa & adultera, ex progenie maledicti Cham, filij patris Noë illusoris, qua de causa maledictionem incurrit & ipse, totaque eius progenies, populus Deo perfidus, unde nec ab illis qui sapiens bonum exspectat aliquid? Sed ad terram & cognationem meam proficiatis, ut inde accipias vxorem filio meo Isac. Recogita (inquit D. Ambr.) horum verborum sedulus ruminator: hoc primum esse debere, quod in illa tibi sit spectandum, quam filio tuo destinans vxorem, fidem scilicet, religionem, ac pietatem: quod si hoc attendendum sit in qualibet persona, cum qua societas iungas, amicitia, seu terrenis ius contractus, quanto potiori iure spectandum hoc esse dicimus in matrimonio: in quo tam stricta concluditur vnio, ut dicatur vna caro, & vnus spiritus. Vnum ergo in coniugio religio quartur. Hoc attendatur, ut persona sit fide Christiana, de frequentia Sacramentorum alijque pijs operibus laudabilis: Cognoscamus primo fidem in q̄, quos volumus nobis adiungere: cum sancto sanctus eris, cum peruerso peruerteris, si hoc in alijs quanto magis in coniugio vbi vna caro & vnus spiritus est?

Huic adiungo D. Chrysof. D. Ambr. Vnde dicitur: *datam Patriarchæ? ne presumptorie pertraxisset Isac, sed cogita mentem & proposuim iusti, quo Isac charis, attende quod non quarebat substantiam multam, non diuitias, non seruos, & iugera agri tot, & non extrema vanitatis formam, sed animæ pulchritudinem, & morum nobilitatem. Quæ hæc quælo merum nobilitas? Erat Cham illius populi pater abiectus & seruus, non tam seruitute, & carnis vilitate, quam moribus: quia si naturam spectes, ex eodem patre Noë originem ducebatur ex qua & Abraham, eiusque filius Isac, & post quantum*

IV. Quam illi ex hoc mala.

V. Unde tot in coniugijs infortuna.

Ho. 48. in Ge. n.

Ex A. brahā

condi-

tionis

quantum ad hoc non erant illa mulieres ignobili-
 ores. Sed cum nobiles essent filie abati Noë,
 nobilitate cameli, viluerunt tamen ex patre suo
 Cham, vilitate quæ fuit, abiectio morum &
 spiritus, & quæ pessima notatur: unde testatur
 de illis Salomon: *Nequam est natus eorum, &*
in uerbis inuolutis isophorum. Noli uero de illis acci-
 piat uxorem filio meo, & hoc sit primum &
 maximum tibi mandatum. Bone Deus, exclamat
 D. Chrysofost. quidam pauci hoc modo procedunt:
 cum plerumque primum quod in iungen-
 dis filiis appenditur, facultates sunt, ætas, dignitates, &
 uirtutes sunt, cætera negliguntur: *Nunc omnes*
talē quid nec cogitant quidem, nam si malis in nu-
meris plena sit, hoc solum inquirunt, quantum abun-
dens pecunias. Non accipiunt uxorem filio meo de fili-
bus Chanaanorum, sed ad terram & cognationem
eorum proficiscuntur. (Mesopotamiam intelligebat)
 ubi populus fidelis, non mei, & amici ea lemomi-
 nes mecum imbuti religione, easque uicini
 consuetudine, nempe patriaria: *Et unde acci-*
piat uxorem filio meo Isaac. Huic quoque posse-
 mus inuicere, hoc solummodo dico, perpende,
 quia exacte secutus fuerit Abraham de matri-
 moniis communiu. prouerbium: Si uis nubere,
 uibe patri. (A)
 Prohærescit itaque seruus, magnâ comitum
 catena stipatus, secum trahit decem camelos
 onustos diuitijs, quibus honoret, & oppignoret
 puellam. Progreditur, & ad regionem appellit
 Mesopotamiam prope ciuitatem Nachor ubi fratres
 Abrahæ, cum liberis morabatur. Primum Orani-
 potentem inuocat, & seruenti postulat oratio-
 ne, uiam suam dirigat. Supremus Deus, qui sem-
 per negotijs Abrahæ serui tui, & Domini mei
 benignus fuisti: & huic tuum præstas subsidium,
 quod tanti ponderis esse cognoscitur, de quo
 securus hoc copiam signum certissimum: *Eccc*
ego esto prope fontem aquæ, & hinc habitatorum
hinnuiciantur ingrediuntur ad hauriendam aquam.
Egitur puella cui ego dixero: Inclina hydriam tuam
ut bibam: & illa responderit: Bibo, quia & came-
li tui dabo potum, ipsa est, quam præparasti ser-
uo tuo Isaac, & per hoc intelligam quod feceris mi-
sericordiam cum Domino meo. O quot uobis hic
 offeruntur instructiones, mazinonijs uestris
 salutares: etenim quam maximi refert, ad felicem
 illorum euentum, primo diuinum nomen inuoca-
 re, postulando, quatenus in eo quod acturus es be-
 nignam superponat manum, ut optatum conclu-
 sio fortitatur effectum: hoc fidelis ille seruus
 perfecit: Domine, meis quælo faueto desido-
 rij.

Verumtamen quærit D. Chrysofost. ut quid ad
 eligendam coniugem Isaac, & certo cognoscen-
 dum, quam illi Deus prædestinasset, hoc statuit
 signum, ut aquam petenti, redum eam parata
 porrigeret, sed & camelis offerret hauriendam?
 Hæc est ratio, respondet ille: hanc secum ra-
 tionem iussit: puellam quæro filio Domini mei
 Abraham uxorem, quæ ex sancta sit familia o-
 randa: familia namque Abraham fuerit erga
 peregrinos charitate, comiter illos, & humane
 ualde excipit sic ut illis nedum cibum porrigit
 & potum, sed etiam, quod mireris, lauet pedes. Ta-
 li familiae talique sponso benigno, & humano
 peregrinis: talis est quærenda mulier, quæ & ipsa
 sit, erga peregrinos effusa, non saldiola, non par-
 ea, non quæ nauferat aut exhorreat aduenas: *Quia*
sciuit Patriarche hospitalitatem, & quia uirginem
inducendam isdem esse prædicit moribus congrue-
bat. Videamus nunc talibus commendetur condi-
 tionibus: nunc affabilis, comis, liberalis, misericors,
 quæ non desigmetur exhibere, & ipsis etiam ca-
 melis uerbata misericordiam. His occupatus cogi-
 tationibus, & inito, cum diuina prouidentia fœde-
 re; en tibi à longè prodit Rebecca sole uentilior,
 hydriam defrens aquam hauritura, quæ cum di-
 uitem haberet parentem, & in illa regione prima-
 rimum, uile tamen non refugit humilis obsequium,
 O quæ illa tempora, & quæ nostra, & quæ puella-
 rum illius tempestatis, & nostratum consuetudi-
 nes: Ad fontem Rebecca propinquat, puella far-
 mæ elegantia præ cæteris gratissima, composita,
 modesta, matura hydriam implet, humeris im-
 ponit, & domum regreditur, occurrit illi pro-
 genitor Abraham, atque per salutem animæ tuæ
 domina, dimitte de scapulis hydriam, & po-
 tum porrige benigna sitenti. Hoc liberrissime
 fecero, respondit illa maturâ præmitate pacifica,
 & nedum tibi, sed ad fontem recurramus, &
 canales implebo, ut & cameli potum hauriant:
 potum famulo porrigit, ad fontem festina recur-
 rit, (erant autem fontes illi, putei) aquam educit,
 implet ad summum usque canales, ut cameli &
 reliqua animalia adaquentur.
 Ratto dicit Spiritus S. dum hæc illa sedulo
 perscrutaret: *Ille autem contemplabatur illam iaci-*
tu. Puella (loquitur D. Chrysofost.) considerabat
 compositionem, honestatem, grauitatem affi-
 biliter sociatam admirandæ, demissos oculos,
 linguam prudenti silentio coarctatam, manus
 ad opera misericordie quæ superaret dilige-
 ter extensas. Hæc est inquit procurator, ita hæc
 est familiae Abrahæ conuenientissima, & fi-
 lio Domini coniux optatissima, quæ nulla
 de-

D. Ch

XII.

Re-

becca

libera-

litas

expo-

nitur.

decentior; ac edite propius, percunctatur cuius
 es filia? ex qua nata progenie? q. d. noscarnus,
 si libet religionem, quam profiteris, num ex
 populo fidei, & divinae legis observatore? Do-
 mine mi, filia sum Bathuel, filij Nachor, ex po-
 pulo traheus originem, qui verum adorat Deum,
 vide hoc à te quæro, quandoquidem nobis pere-
 grinus adis, in eum in nostras diuerfas ades,
 quas ex Dei benignitate posidemus amplas &
 abundantes, quibus excipi possis hospitio, cum
 famulis tuis & camelis; quinimo & paleas,
 & foenum vberim suppeditabimus animalibus.
 His auditis seruus in genua prociidit, in caelum
 oculos attollit, Deo gratias reddit infinitas, quòd
 illi, mulierem destinaasset filio Domini sui con-
 iugem desideratissimam: *Inclinavit se homo, &*

D.Ch.
 XIII.
 Quales
 sunt
 uxores
 elige-
 de.

prociidens adorauit in terram Dominum. Præcurrit
 illa famulum ad domum suam dirigendo, pa-
 tentibus, fratribusque peregrini indicat aduen-
 tum. *Vide (ait Chrylost.) quomodo in singulis de-
 clarat hospitalitatis alacritatem, verbum mansuetu-
 dinæ.* Faustum hoc igitur est matrimonium, est-
 que hic modus agendi cum filijs, ac filiabus ve-
 stris convenientissimus: mulieres inquirere com-
 positas, honestas, taciturnas, eleemosynarias,
 operarias; quæ non dedignantur, suis ipsæ mani-
 bus fastidiosæ opera exercere pietatis, ac miseri-
 cordiæ: illas, (inquit D. Chryl.) primarias oportet
 inquiras dotes: si namque hæc viâ incederes,
 prægratiati tibi ex nuribus bona nascerentur, si-
 cut & huic optimæ vetula: nam quia filiam suam
 homini tradidit pijsimo, vt pote D. Petro, tanta
 illi bona prouenerunt, vt ipse Deus per suas in-
 gredieretur portas, Apostolis sociatus sanctissimis
 qui pro illa quoque sequestres intercederent, &
 cum tam periculosa febri teneretur infirma, salu-
 tem illi Dominus contulerit adeo miraculosam
 in momento temporis, adeoque sortem, vt con-
 tinuo surgere posset, illisque bene sana mini-
 strare.

§. 22. Rogauerunt illam. Magna vi pollet
 oratio communitatis, vt patet in DD. Petro &
 Paulo.

107 46
 Ho. 3.
 de in-
 compre-
 hensibi-
 liti Dei
 natura
 u. sicut
 fuerit.

Rogauerunt illum pro ea. Si vnus (argumen-
 tatur D. Chrylost.) sit tam efficax oratio,
 quid de plurimorum simul censendum erit
 vniuersorum? si vnus quidam esse cannabinus adeo
 fortis, vt vnum solum ligando tanto sufficeret,
 quò se nequiret loco mouere, quam vim quælo
 haberent multa illa iniqui copiosa, quæ su-

dentem efficerent instar brachij crassissimi.
 Quo valet robore funis ille cannabaceus ligando
 Deo? vel vnum illius filium sufficit illi detrahen-
 do. Vel vna Moysi, vel vna Elize oratio. Non sine
 ratione, in nostra vulgari lectione de sponse la-
 bijs sponsus prædicat: *Laba tua sicut vinum coc-
 cineæ.* Secundum Septuaginta, ex Hebræo legitur
 D. Ambros. *Respicula.* Quod id apparet tam exigua
 substantiæ, quam vnus Sancti oratio, quæ vir-
 tutibus percipitur, aut intelligitur, adeo tamen
 efficax ac potens, vt Deum ipsum constringat
 fortissimum. Si vel vnus, quid erit, si multa con-
 glomerentur illa; multi Dei famuli conueniant,
 & in choro, sive sacello rudentem consentent
 multis filijs crassioribus eius vobis verba profera-
 mus: *Si omnis oratio tantam vim habet longe magis
 ea, quæ ore multorum prouenit, valere consentaneis
 plus ennumeruo in ea est, & multo audiètia maior,
 quam in domestica illa, & priuata.* Extra dubium est
 (inquit) quòd & ipsi his diebus experti estis, effi-
 caciorem eorum Kege totius Reipublicæ esse pe-
 titiõnem, quam vnus ex ea particularis. Nouisse Simo-
 necordiam, qualiter abluic annis decem, quida-
 buldam captis & excitatis in Republica lediti-
 ones, cum vnus ex illis datâ sententiâ ad mortem
 raperetur: populus ad compassionem permotus
 ad Gubernatoris domum, cum filijs & mulieribus
 supplex & medijs accesserit: tantaque fuit
 earum vis lacrymarum, precumque eorum, vt se
 victum esse Gubernator ostenderet, remque à
 morte solutum pristina restitueret benignè liber-
 tati. Quid ergo? num in Deo minoris esse viscera
 misericordiæ iudicatus, si premo illo terratum
 Principem? nequaquam: *Inter homines populo pe-
 tenti, Rex multitudinis motus, sententiam, contra
 fontes depomit, multò magis Rex calesit.*

Huius rei veritas in duobus confirmatur. Pri-
 mô, in eò quòd D. Paulus de seipso scribit ad
 Corinthios, quibus pericula significat & lab. res
 quos tales patiebatur, vt se iam inter mortuos re-
 putaret: *In nobis metipsis responsum moris habuit.*
 Sed quòd Deus illum ex omnibus pijs eorum
 intercessioibus incolumem eripuerit. Illos vt
 pro se preces vtrique Deo offerrent D. Paulus
 abnuic rogauerat: quod & fecerunt. Ne credi-
 deritis modicum mihi per orationes vestras ad-
 uenisse beneficium (inquit ille) profectò non mo-
 dicum Deo namque gratias: *Quis ex tantis peri-
 culis nos eripuit, & eruit, a iuuantibus & vobis in
 oratione pro nobis.* Quis sibi persuadeat, orationes
 Corinthiorum D. Paulo patrocinari? numquid
 eorum vas illud electò onis indigebat orationibus?
 vniuersi eius vitæ prebitas eorum longè metra su-

perlat? Grande latet hic mysterium ex sententia D. Ch. Ex quo perspicue colliges, quanti valeat oratio plurimorum, licet omnes non sint tanti meriti, quanti solus ille, pro quo intercedunt.

Secundo loquitur in D. Petro, quem Herodes apprehendit, catenisque vii. xi. atque tam certo mori destinata, vt iam eum postredie producturus esset capitis condemnandum. Quid agit Ecclesia? Oratio autem fecit ab Ecclesia, intermissione ad Deum pro eo. Numquid hæc illi profuit oratio? Per omnem quidem modum. Huius enim gratia Deus Petrum à vinculis illæsum absoluit. Quis quem igitur debet sustinere? Num Petrus Ecclesiam; aut Ecclesia Petrum? Nonne Petrus Ecclesie fundamentum? nonne ille, cui Christus commendauerat, vt illam suis & orationibus & admonitionibus solide confirmaret: *Confirma fratres tuos. Hic peti, quantum valeat oratio multorum, inquit D. Chryso. Quid hæc oratione potentius, quæ columnam & Eccl. sic iuribus adiunxit? & iterum, Petro Ecclesia oratio presuit, & columnam illam, ac stabilitatem nostræ religionis, & carcere liberauit. Quis tibi non ex illa fructus? Num arbitraris Ecclesiasticos ac Religiosos, & qui rogant magnæ non esse sanctitatis? Confide: quia multum valet multorum oratio.*

Hinc educit D. Chryso. quanti saluti tuæ refert, vt orationibus, missis communibus, diuiniq; interis officijs, quæ ab Ecclesie communitate persoluantur. Ne mihi hoc (inquit) obieceris, quod multi dum illos ad hæc exhortor: Nunc domi meæ esto, nunc ad oratorium meum seculo, longumque tempus orationibus impendo, concedamus autem hæc multum referte orationem, longè tamen ea præcellit quæ est multorum, & cui plures assistunt precaturi. *O frigidam excusationem, quam à pluribus reddis audio: Orare, vel domi possumus &c. Te, homo decipis, & magno in errore versaris; nã etsi domi quoque dicitur orandi facultas, tamen fieri non potest, vt domi tantæ oras, quam in Ecclesia, vbi tot Patres, vbi clarior selecti societate excitatus, ad Deum referatur &c. Omnes coniunctim in Ecclesia orant: licet enim solus videatur orare Sacerdos, omnes nihilominus realiter orant: omnes etenim in illo vniuntur, & in eius ore omnium suat ora cæterorum: eã namque de causa communes orationes dicuntur Col. 3. Hic enim illius, hic enim alterius, & alius colliguntur orationes, quæ si reijcitur sunt, minus orationis feruentis, & parui ponderis, in vni tamen confluentis vires habent fortissimas, sicut rudens ex pluribus contortus filis, quæ tamen sigillatim*

sumpta nullo negotio dirumpuntur: Est in hoc plus aliquid videlicet concordia, conspiratio, copula moris, & charitatis, Sacerdotum clamoria, vt populi orationes, quæ infirmiores per se sunt, validiores illas complexæ simul in cælum euehantur.

Hanc ipsam doctrinam expendit D. Cyprianus referens Presbyteri quibusdam & diaconis, qui graui contriti calamitate ab eo remedium poposcerant: sic eos consolatur. Solamen obtinebitis, si pari voce vniuersim omnes incumbatis orationi: Pulsemus, quia & pulsanti aperietur &c. Et si sit vniuersim oratio. Et ne meum dicatis hoc esse argumentum, scitote quod hic mihi dominus reuelauit: nam quod magis suasis, & compulsi, ut has ad vos literas scriberem, scire debetis: Sicus Dominus ostendit, & reuelare dignatus est, dictum est in visione: Petrus & impetrabit. Hoc autem scitote, quod præteritis vicibus (inquit) quibus ad orationem conuenistis, vos Dominus non exaudierit, imò repulerit: quia non vniuersim conuenistis: In petendo fuisse dissensas voces, & dispersas voluntates, & vobremex hoc displicisse illi qui dixerat: Petrus & impetrabit quod plebis inæqualitas discreparet, nec esset fratrum consensus vna simplex, & cuncta concordia, cetero scriptum sit. Deus qui in habitudine facit vniuersim in domo. Vultisne remedium afflictioni: vniuersim omnes in oratione conueniant. Audite Domini promissionem: *Dico autem vobis, quoniam si duo, vel tres conuenierint in nomine meo super terram, de omni re quamcumque petierint, fiet illis à Patre meo, qui in cælis est. Si duo vniuersim tantum possint, quid si vniuersim apud omnes esset? Quid si secundum pacem, quam nobis Dominus vniuersim mandauit fratribus, conuenierint & iam pridem de diuina misericordia impetrassetis, quod petimus, nec tandem in hoc periculo fluctuaretis.*

Ex eodem fundamento colligit idem D. Chryso. quanti momenti sit ad Ecclesiam conuenientes ipsius interesse concionibus. Nemo mihi dixerit, (inquit ille) sacro domi periculosos libros, & collationes audio spirituales. Hic namque in Ecclesia prædicationem communis præcedit oratio, quæ diuina gratia postulat, vt conuocato fructum proferat vberimum: hæc etenim opus est, vt præmittatur: *Audio, quod Act. 6. nihil fructus ex hominibus capi potest, nisi oratio 4. adiungatur, & sermone oratio debet antecedi. Hoc ipsum in Apollolis (loquitur) considera, quia negotia disponentes; vt expedire possent vacare prædicationi, quosdam alios electos deputant Ecclesie ministerijs: Considerate (inquit) viros &c. quos constituimus super hoc opus; nos vero*

D. Cyprianus Episcopus ad Presbyteros & Diaconos.

VI. Vniuersim omnes in oratione necessarii.

Matt. 18. 19.

VII. Oratio præmittenda prædicationi.

D. Chryso.

Act. 6. oratio.

orationi, & ministerio verbi instantes eripus. Optime predicationem orationi coniunxerunt: exiguis enim ex predicatione fructus percipietur, nisi praecefferit oratio, qua a Deo gratia postuletur, per quam cor verbo Dei recipiendo preparatur. Tunc Princeps predicatorum D. Paulus, semper in exordio suarum Epistolarum, quas caelestes

D. CHRYS. & eminentes dicimus conciones, exorditur cum oratione, pro illis intercedens, ad quos litteras dabat, unde de illo sic D. Chryso. Sic Paulus facit cum in exordio suarum Epistolarum orat, ut perinde quasi lumen lucerna lux ipsa orationis rigat sermonem ac dirigat. Unde perspicuum est, non esse quid novi, quando predicationi nostrae praemittimus orationem qua Spiritalis S. gratiam

D. CHRYS. imploramus, precibus & intercessione Virginis purissimae Mariae.

Ho. de reg. Asia Con- In mentem vobis veniat (inquit idem D. Chryso.) Quae anti commodi fuerint fidelium orationes D. Petro, quarum intuitu Deus illum e carceribus eripuit, & curat vobis, quantum D. Paulo profuerint, cum per illas tam illustres triumphos in suis reportavit predicationibus: Ecclesiasticae

Tom. 5. p. 241. VIII. oratio soluit vincula Patri, & Paulo dilatauit praedicationis fiduciam. Proinde fratres, charissimi, tales res commones vobis muniam requiro, talem gratiam postulo, ut Deus gloria suscipiens orationes vestras det mihi in efficacis. *apertione oris sermonum, quos possim populum mihi creditum instruere ad salutem.* Hinc quoque capies, qui tibi fructus proficere possit ex sacro pro te in communitate celebratio: ex mortuorum anniversario per multos, in animae patris tui, beneficium, & quam prudenter agas, dum satagis ut religiosi ac Sacerdotes orant pro te communi suffragio, quam iustum sit, quod in testamento condas anniversaria, communisque orationes, ut illa celebrent, & has faciant multi in optimum tui remedium, ut enim dixit D. Chryso.

D. CHRYS. Remittitur Deus multitudinem unanimum, & consentientem in precando, ut veluti pudore videtur, non nisi illis rogare. Verba admodum hyperbolica sumpta ex dissimili multum efficacia, quae pollent apud Principem seu Regem libelli supplices & orationes vnius civitatis coadunatae, genibusque prostratae, respectu eorum, quas cuius quilibet offert singularis. O felicissima mulier, multi concordet pro te supplicat, securura certa que erit tuae salutis impetratio.

D. CHRYS. No. 2. 172. Corint. Tom. 4.

§. 23. Stans super illam. Cum Dei manu, quoque in tuam requiritur salutem.

Stans super illam imperavit sibi. Hae propo-
tio Super idem significat ac Iuxta, d. Cum 41. 42
Dominus esset iuxta illam, vel accedat, & illi
stans prope lectum, in quo decubebat iustitia. Quod
Hae est S. Scripturae phrasus ordinaria. Hoc sen-
su exponit D. August. illud Davidis, quando de iustitia
terra loquitur: *Ipsi super maria fundavit eam.* Non
fundatur super aquas terra, sed iuxta maria. In
Simili modo declarat. Quod de Pharaone som-
nante dicitur: *Putabat se stare super flumina, & super
illud Pfalterij: Super flumina Babyloni illuc sedi-
mura.* Nemo sapiens hoc intelligat, quod super flumina
flumina, sed iuxta resederint. Idem indicat
Daniel de viro quem vidit super aquas: Quod ipse
semet exponit, dum ait: *Super ripam fluminis*
itaque idem erat *super aquas.* & *Iuxta aquas.*
Eadem phrasus declarat, quod ait Ilias de thuro
Dei: *Seraphim stabant super illud,* quod item
est ac & dicit: *Iuxta illud.* Similiter quod de
Rege Ozia dicitur: *Ozia est iuxta in frons eius
coram Sacerdotibus in domo Domini.* Super altare.
Non erat Ozias super altare, sed iuxta altare,
quod accerserat incensum oblaturus. Hoc modo
locus quidam exponitur, qui multis non leve fa-
cessit negotium, quando Dominus Moysi appa-
ruit in monte Sinai, vel Horeb, cumque multus
de servitute populum educeret Aegyptiaca, illi
hoc praecipiens: *Cum eduxerit populum meum
de Aegypto, immolabis Deo super montem istum.*
Nisi quia inuenio, quod in monte illo Dominus
populus vidimas immolauerit: unde illud: *Super
montem istum,* significat non super, sed iuxta montem.
Et sic se res habuit, quam primum cum popu-
lus egressus est de Aegypto, primum sacrificium
quod obtulit, oblatum fuit iuxta montem Sinai,
cum ad Sinai defensa peruenisset: ut in Exodo le-
gitur.

Sic quoque capiendum est verbum illud: *Stans
super illam,* quod Redemptor noiter, ad lectum
appropinquans, in quo sebiens decubebat, erectus
steterit. *Stans:* Situs hic (inquit D. Grego-
gor.) illud indicat, qui paratus est alium adiu-
uare: quocirca in Evangelio licet Evangelista
Marcus dicat de Christo: *Sedit in dextera Dei,*
illum tamen D. Stephanus stantem vidit: ex clamat D. Grego-
rius: *Ecce video caelos apertos, & filios hominum stantem
super pedes eius.* Scitis, quoniam sedere iudicatus est stare vero pro-
prie in laudibus, & adiuvantibus, & itaque erectus in pedes stetit
iuxta

intra strati, & paululu se inclinans super illa, eodem modo quod tu ad infirmum accedens, in strato humiliori decubentem, paululum corpus inclinans versus illum, & manu apprehendis ita Christus, & clarus in expressit D. Marcus, eandem narrans historiam: *Atque dicitur deum, apprehensa manu eius, & continuo dimisit eam febris.* Quod et D. P. Chrysol. *Qua necessitas tangendi illam, ubi inter vis subendi?* Mirabilis, medicina; illam manu apprehendit; ut sanitatem impertiat, & ab infirmitate febris liberandis, ita ut connecterentur infirmæ Christi que manus, quo discas, inquit D. Chryf. & D. Cyril. Alex.) ut eutentis tuorum febris peccatorum, non omnia Dei esse manus committenda; sed & illius tua quoque contingenda: quod optime dixit infirmus ille gravis: tam mortalibus æger infirmitatibus, adulterij, homicidij, prodicionis, & scandali; hoc eum morbo Dominus curaverat: *Tenuisti manum dexteram meam.* Numquid omnia sola poterat Dei manus operari? Nonne credidit omnipotens? Vtique, verum in iustificationis salutisque negotio, necessesse est ut tua quoque manus operetur: Idcirco (teste D. Aug.) canis idem David: *Adiutor meus est Dominus.*

Tunc diceris alium adiuvare, quando tu non omnia facis, sed manus tua favore tuus ac robur illius coniunguntur manus &c. Ideo medici se dicunt: *Adiutores natura:* non enim illi faciunt totum ad salutem requisitum negotium, sed suas ipsi applicant vires, & naturæ viribus connectunt, & sic pari manu ad eundem cooperantur effectum. Lapidem, quem de puteo educis, non diceris adiuvare, quando illum extrahis; quia ad hoc ipse non concurret motu suo, nec adiuvat, sed dicit, ego solus illum extrahi, quod David Dominum toget; ut sit illi adiutor, id intelligimus, ut manu apponat, eamque qua Davidis est, corroboret, & pariter ad opus concurrant. Hinc declarat D. Aug. duas Apostoli propositiones ad Philippenfes. Primam, exhortatur illos sedulo: *Cum timore & tremore vestram salutem operamini.* Cui immediate illud addit: *Deus est, qui operatur in vobis.* Vbi sic D. Aug. *Si Deus est, qui operatur in vobis, quare dicitur est: vestram salutem operamini.* Respondet autem: *Quia sic Deus in vobis operatur, ut nos simul operamur.*

Hoc modo de peccato resurges, & ineffabiles atque inestimabiles animæ tuæ divitias lucraberis. Non est quid vulgare quod narrat Spiritus S. de Iacob. Ad domum proficiscitur Laban Patru sui, duas eius filias sibi sumpsit in vxores: quatuordecim illi fidelis serujit annis, in cuius ob-

sequij solutionem, ambas illi tradidit in sponsas: nec enim inoleverat, ut mercedem soluerent per mulieres, quas impio tradebant, & Laban satisfacit Iacob dum illi pro traditis filiabus obsequij quatuordecim annorum rependit nec eadem. Ex quibus videlicet procreantur liberos sex ex Iacob quatuor ex duabus ancillis, quibus similiter, ut vxoribus vivebatur, & unum de Rachel. Regressum ad domum paternam cogitat, & à Laban eundi poscit licentiam: *Dimitte me ut revertar in patriam, & ad terram meam.* Cui Laban Experimento dilicit, quia benedixit illi Deus propter se *construere mercedem tuam quam dedi tibi:* Hoc solum requiro, hic in dono mea permittas. Conditionem Iacob concudit: *Cyra omnis greges tuos, & separa cunctas oves varias & sparso velure, & quodcumque fuerint, & maculosum variumque, tam in ovibus, quam in capris, erit merces mea. & omnia que non fuerint varia & maculosa, & surra, tam in ovibus, quam in capris, sunt meæ.* Sic mihi fauceat Deus, inquit Laban, *Gratum habeo quod petis.* Sicque contractus ad Laban sanctitur beneficium. Primo: quia Iacob vel lera nigra & alba Laban addicebat & illa quæ maculosa forent sibi reservabat, quod indicabat magis esse sibi proficuum non enim sperabat, quod omnia que nascerentur vel solum alba, vel ex integro nigra forent, maiorque pars sibi cederet. Secundo: quia ex mente Divi Ioseph apud Lycoman in Mesopotamia lanæ seu vellera priesortia, erant ex integro alba, vel nigra. Cum autem tanti spe lucræ, quale sibi proponebat, ardentius excitaretur, placuit illi quod Iacob proponebat. Iacob egreditur ad pascua, & greges deducit, hocq; de virgine egit facinus, virides discindit virgas planatorum, salicum, amygdalorum, & quibusdam cortices detrahit; unde: *In his que spoliata fuerant, candidi apparuit.* Alia vero non decorticate sunt. Tein ei virorem retinuerunt seque varij in virgine colores apparuerunt. Illas in canalibus expoluit, quibus aquam pecoribus bibendam infundebat, quando vero ad portum pæges accedebant, eorum oculis virgas illas opposuit, ut eas spectando cõceperent. Bolus ereptus est de ore Laban, & in spem frustratam incidit. Dum enim oves ad variarum conspectum virgatum concipiunt, varios quoque & maculosos, emittunt agnos, unde ex inito contractu, quasi totus grex in partem cedebat Iacob quid non hic SS. Patres comminiscuntur?

D. Hier. epinatur, quod ex eo quod oculis in concipiendo proponitur, oritur, ut simile quid enascatur; indubium enim est, tum temporis in q. Imagi.

imaginacionem fortiter operari, quæ ex illis quæ
 oculis obijciuntur, excitatur. Ita de alia loquitur,
 quæ nigrum peperit filium, quia concipiendo,
 de Æthiopo cogitabat, & ex certa hoc refert D.
 Hieron. relatione, qui casum sic esse confirmat.
 Et hypocrites idem de alia narrat. Et experien-
 tia noscitur, quia equæ, quando concipit, obij-
 ciunt conspectui equos generosissimos vt pullus
 in partu enascatur pulcherissimus. Idem simili-
 ter in D. August. legimus. Vtrumlibet sic, hoc
 certum asserimus, id à Jacob Angeli monitu ex
 parte Dei practicarum, vt idem ipse confirmauit.
 Modo recurret dubium: quo iure hoc agere po-
 tuerit Jacob: cum hoc sit dolis vti, & Laban il-
 ludere? Hoc illi Angelus Dei nomine præcepit,
 & facti non tacuit ipse rationem: *Vidi omnia, quæ
 feci tibi Laban, Ego sum Deus Bethel ubi vnixisti
 lapidem, &c. Inuitas, quibus te Laban affecti
 attendi. Conuenit tecum vt illi septennio gratis
 seruiret, & Liam tibi fraudolenter supposuit, in
 eius cõgij consentire matrimonium, deinde iuro
 inter ambos contractu, vt Jacob sibi tolleret
 oues varias & maculosas, separauit Laban gregem,
 & tantum illi nigras & albas concessit.
 Tandem voluit Deus, vt eum inde diuitum &
 multis facultatibus educeret opulentum, vt au-
 tem illa omnia Jacob recuperaret, in quibus eum
 Laban ercunuenierat, decreuit inquit Abbas
 Rupertus apud Lypom.) vt illa sibi licita fraude
 consuleret & illata per Laban damna compen-
 sare.*
 Verum grauior se modo nobis offert quæstio.
 Si Deus voluerit inde Jacob probè ditatus egre-
 deretur, quid opus erat hoc virgarum stratage-
 mate? Non poterat Deus his omnis ditare Pa-
 triarcham, vt illi per omnia satisficeret? Nemo
 dubitat. Et ad hoc sufficiebatur illud de virgis
 stratagema? In negatiuam partem inclinant
 multi, quòd si contractum feneris; experire, si
 namque hoc probare voleris, non ad votum,
 sicut Jacob, tibi succedet. Quare credunt D. Cy-
 rill. D. Chryl. & Theodoret. quòd hoc minime
 fuerit naturale. Ad quid igitur hæc omnia? Vt
 ex illis addiscas, quòd si veras conquirere studeas
 diuitias, quæ nulli subijciantur iacturæ & incom-
 modo, tibi sit ex parte tua, quidquid potueris a-
 gendum. Carnem hanc decortica, hanc crumenam,
 huic superbiz spiritum, totum excortica, &
 diuis euades, & ex animi succedent eundem sen-
 tentia. Congruè D. August. non est, inquit,
 quòd studiosus inquiras quales fuerint illa vic-
 tior, nec qua virtute ad talem valuerint effectum.
 Verò verus est, at quòd Iacob hoc egerit vt

In 99.
super
Gen.
In c. 31.
Gen.

L. 9. in
Gen.

Propheta, & in illo docere nos modum inten-
 derit, quo veras conquiramus nobis diuitias. In-
 super & idem sentit D. Chrysol. Hoc faciens
 iustus, non à seipso mouebatur, sed inspirate men-
 ti eius superna gratia, neque iuxta naturam ordinem
 erat, quòd fibat, sed valde admirabile, & natura-
 lem modum transcendens.

S. 24. Apprehensa manu eius: Manus Sal-
 uatoris & infirma confluunt, vt ipsa re-
 surgat incolumis: vestra namque in tuam
 requiritur saluam: & quantumlibet boni
 feceris, ex illa pendente virtute, quam illi
 Redemptor contulerit.

E Leniuit eam apprehensa manu eius, & conti-
 nuò dimisit eam febris. Pro huius confirma-
 tione & expositione doctrinæ, perpendunt
 accurate SS. Patres tres illas parabolas quas
 Christus consequenter proposuit, quibus omni-
 bus eminenter, diuinaque sapientia mysterium
 nostræ declarat infirmitatis, & quid ad illam
 de necessitate medijs requiratur.

Prima fuit ouis, quæ sponte sua, sua inquam stul-
 titia se perdidit, cuius omne remedium, ab ip-
 sus gnaua pastoris diligentia dependebat, qui
 illam quæsiuit, donec inueniret, inuentamque
 suis imposuit humeris, atque in ouile latus per-
 duxit. Secunda, de gemma mulieris perdita, quæ
 cum illa per incuriam perdidisset, illa laborat in-
 quieret, domum euerit, nullum non mouet in-
 quietà lapidè, donec illam inuenisse se gaudeat.
 Tertia, filij prodigi, qui nemine cogen e, sua do-
 ctus voluntate, paternis egreditur ædibus, patri
 terga vertit, in regionem longinquam, vbi dissi-
 patis, quas à Patre susceperat, facultatibus tyran-
 ni se subiecit subulcus seruituti; parum attendens,
 quòd illustissimi ac ditissimi esset parentis filius,
 in eaque permansit, vsque dum virgente fame, in
 seipsum teneretur, & ad memoriam renoueret
 abundantiam ac paternæ domus celsitudinem, ad
 illam reuerti proponens, pedibus patris aduoluit
 præteritorum culpam agnosens, paternam pos-
 tulatoris indulgentiam, quam & obtinuit pie-
 nissimam.

Expendunt SS. Patres, quòd in prima parabola
 de oue perdita, Dominus omnem eius felicita-
 tatem; sedula adscitabat diligentia pastoris, ac
 subsidio quo perdita subuenit, nec non suarum
 virtuti manuum, quibus eam sibi imposuit; atque
 brachiorum viribus, quibus errantem reduxit ad
 ouile.

ouile sic vt nihil ex parte designetur quis, quod
 ipsa in sui ipsius fecisset inuentionem. Eodem
 quoque modo omnis drachma perditur bona for-
 tuna, vt inueniretur, et mulieris processit inque-
 ra sedulitate: etenim ipsa lucerna accendit, ipsa
 domus euerit cubi cula, supellectilem euerit,
 omnem adhibens, vt inueniretur, diligentiam, sic
 vt drachma perditur nullo modo concurreret &
 cooperaretur, quo recuperaretur. In tertia vero
 ac vitima proponit Christus filij prodigi reme-
 dium, quali totum hoc ex ipso proflicet, de quo
 fatetur: ipse in se reuersus, & ipsa paternae do-
 mus vberissimam recolligit assuetudinem, ipse ad pa-
 trem reuertitur: ipse se prosternere, veni-
 namque rogare tota cordis co. titatione, & om-
 confessione determinat.
 Designat autem Redemptor noster, his para-
 bolis simul iunctis, id quod in nostrae iustitiae
 rationis negotio concurrat: ad quam primum ac
 principaliter, adeo necessarius est praecurrens di-
 uinae gratiae fauor, nullo nostro praecedente me-
 rito, vt omnia Deus a gere vt leatur, ipse quaerit,
 ipse peccatorem inuenit, & in potentissimo pos-
 sumus misericordiae sublatum humeros ad cele-
 ste reducit ouile, ita vt misericordiae peracta vi-
 tibus imputentur. Ex altera vero parte, ita tua
 necessario requiritur diligentia, & quidquid ex
 tuo fieri potest, vt te solum omnia fecisse videat-
 tur, Tuum est iniquum restituere contractum,
 aliena restituere, lasciuiae domum ac societatem
 delerere, Deu invocare, qui sese benignus offert
 in Confessione, tui muneris est ad pedes miseri-
 cordiam exposcendo cum prodigio clamare: *Pe-
 ter, peccatus in caelum, & coram te.* Et hoc eo mo-
 do, vt quis te solum dicat omnia perfecisse. Id-
 circò Christus has tres simul proposuit similitu-
 dines: nec vna ab altera est seungenda: si namq;
 per duas priores tibi Christus exponat, adeo nec-
 cessarium esse diuinae gratiae donum ad tui iusti-
 ficationem, & vt ad eam ipse cum omni bono
 tua concurreat, vt opus diuinae tantummodo vi-
 deatur manibus adhibendum, per tertiam indi-
 cat, ita tuam requiri diligentiam, tuu adeo per-
 fectè concursum, & ex toto corde conatum, vt
 opus tuis tantummodo viribus credatur imputare
 necessarium, vt tu diuinae roboratus gratia, cum
 prodigo in teipsum reuertaris, infortunium arde-
 das, ad quod tua te traxit damnanda libertas, qua
 refugus Deum deseruisti, iam tuorum factus vi-
 lissimis subulcus appetituum: tuum est de libidi-
 nosi exurgere suu concubitus, abiecto illi vale-
 dicere statui, ad meliora respirare tu cum Deo, &
 Deu tecum, vt dicere possis: *Laboraus, non ego*

solus, sed gratia Dei mecum. Quantum conicio vt
 lis illis alludit, quibus caelestis spoli sponsa sibi
 dilectissimam inuitat amoroſius: *Veni de Libano*
sponsa mea, veni de Libano, veni coronaberis de
capite Amanae, de vertice Samir, & Hermon, de cu-
bilibus leonum, de montibus pardorum. Verba ple-
 na mysterijs: qua Barradius expendit, notans,
 quod ex Hebraico sic legitur: *Veni mecum de Li-*
bano sponsa, mecum de Libano.
 Primò considerandum, ad quid sponſam e-
 uocet: *Veni coronaberis.* Non te vocat vt te pes-
 fundet, non vt tua punit ingrate fastidia, non
 ob propria lueta, sed in tantam tuam vtilitatem,
 vt te regnum omnium suorum regē coronet:
Vocauit nos in suum regnum & gloriam. Illam vo-
 cat, veniat de Libano, de moure Amanae nā hoc
 significat: *De capite Amanae, de vertice Samir &
 Hermon, de cubilibus leonum, de montibus pardorum.*
 Sunt autem hi montes caeteris ob singulares qua-
 litates, celebriores, Libanus ex altitudine, & ce-
 diorum abundantiam, ex pascuis vberissimis, in
 quibus vituli alebantur crassissimi, quos David
 appellat: *Vitulos Libani.* Amanae, dicit D. Thom.
 mons est in Asia nominatissimus, quem Cosino-
 graphi dicunt Taurum, cuius seclitidipem, strus
 & conditiones ex industria describit Plin. Samir
 & Hermon sunt eiusdē montis partes in regione
 Palaestina, tantaq; montes hi cōprehendunt my-
 steria, vt plures dies explicandis vel minoribus
 non sufficerent. Attamen cursim dicamus, mun-
 dum significare, nec nec montes illos, quos vidit
 D. Ioannes in eo pte caeteris caput attollete cel-
 stiores, superbiam, auaritiam, & luxuriā. *Omne*
quod est in mundo, concupiscentia carnis est, & con-
cupiscentia oculorum & superbia vita. Quam praec-
 cellus mons Libani superbia, ex multitudine ce-
 ditorū, terraq; pascuis secundus, ad hunc praec-
 pit Hieremias Deus vt accederet, & eius incolis
 aliū intonaret: *Ascende Libanum & clama, &
 Quae fides in Libano, & māsifici in cedris, venient*
tibi dolores parturientis. Vt tibi qualis hunc per-
 ambulat montem, tua superbus hūsq; abundan-
 tiā, Dei tuque immemor miseria, pauperum
 despector, ad sidera caput attollens, ad diuinas
 furtus voces: hoc quippe subiungit Propheta:
Locutus sum ad te in abundantia, & dixisti non
audiam. Mons autem Amanae symbolum est auar-
 itiae. Amanae namq; interpretatur: *Aus nocturna.*
 Considera vitum auarum & diuiciarum sitientis-
 simum, quā obscuro labore intellectu, vaporis
 nebulisque obsecato ex cupiditatis ardore e-
 mergentibus, & vt ait Apostolus: *Tenebris obscu-
 rum habentes intellectum.* Velut vesperliones,

Can. 4.
 4. 8.
 Tom. 7.
 1. Tb. II.
 c. 2. 12.
 II.
 Symbo-
 hic
 mōtes
 hi ex-
 plican-
 tur.
 Psal. 28
 In c. 4.
 Cani.
 D. J. c.
 27.
 1. Tom.
 c. 2. 19.
 Co. 2. 2.
 20.
 Ab. 2. 10.
 3. in c.
 4. Can.
 E. 1. 1.
 4. 18.
 aues

vates rapaces, hinc illinc colligentes, hinc spo-
 hantes, illi vagues iniicientes ter eos. Saur &
 Hermon libi linem deuorant, in quibus inordi-
 natus pascitur carnis appetitus. Saur & Her: ō
 dicuntur. *De fructu sine arathena*, & *rete sine*
reticulum. Præclara luxuriz symbola, destrui-
 ſio & rete, quod vitium ita destruit & dissipat
 cuncta: nomen, spes, sanitatem; & vitam sicut
 hoc? Hoc te docet in seipso prodigus, quale peccatum
 ita fortiter & irreparabiliter allaqueat rapi-
 que hominem, sicut hoc?
 51. Congruè loquitur Spiritus S. stultum descri-
 bens petantistâ, occurrentem meretrici, cui qua-
 tuor in autem verba susurravit: *Ecce retinuit eum*
multis sermibus & blanditiis labiorum protraxit
illum, statim eam sequitur, quasi bos ductus ad vi-
scum. Verba sunt hæc, quæ alias exposuimus.
 Videt te Dominus felino gradu ad animæ per-
 niciem æternamq; mortè proferantē: te vocat,
 & acclamat: *Veni de Libano sponsa, veni de capite*
Amans, &c. O Anima, quæ superbis tuis inflata
 vanitatibus in æternam prosperas perditionem. O
 anima, quæ superato montis Amans vertice tuæ
 cupiditatis altissimo, in profundo demersa dâna-
 tionis. O anima quæ bonorum omnium, quæ possi-
 des, pateris ex inhonestâ conuersatione naufragium,
 exurge, propera, mors te meæ præstola-
 tur gloriæ vbi te regniâ coronare desidero, *Veni*
de Libano, veni de vertice Amans, veni de vertice
Sanis & Hermon. Quid hoc Deus omnipotens:
 aliquid tibi est impossibile, illam manu apprehen-
 dere, & tuæ virtutibus assumere cuncti potest?
 Nomen tibi brachium est adeo forte, quo pollis
 hunc etiam grauissimum peccatorem de suorum
 profundissima educere criminum abyssos, & in
 caelestem erigere, mutareq; Seraphinum? Potest,
 nemo contradicit: atamen hoc vult, & necessariū
 est, vt eius manus tuam associes, & illo suam ex-
 tendente, tu diuina adiutus gratia, tuam pariter
 extendas: ita vt ambæ manus simul cooperentur?
Veni mecum de Libano sponsa, veni mecum de Liba-
no. Hoc est: *Apprehensa manu eius eleuauit eam*.
 Nota vterq; quod licet manus intencuerit mu-
 lieris in recuperanda salute, quidquid nihilomi-
 nus boni manus illa fecerit, totum ex ea proce-
 dit virtute ac virtutibus, quas illi manus communi-
 cauit: Saluatoris: quia quidquid boni in tuæ fece-
 ris opus saluationis, totum hoc virtuti manus di-
 uinæ adscribendum: quoniam nec tuam posses at-
 tollere, vel ad vnam saltem partem cogitationem,
 nisi Dominus ad hoc tibi vires ministraret, vt
 testatur Apostolus: *Non sumus sufficientes cogita-*
re aliquid ex nobis quasi ex nobis, sed sufficientia
est nobis ex Deo est, de quibus alias egimus. Ad cau-

dem spectat doctrinam, quod interprete D. Aug.
 scribit ad Ephesios: *peto ne deficiat in tribulatione*
bus meis. Rogo vos, fratres, ne ob toleratas à me
 varias afflictiones vestra languescat et altaria, &
 deficiat firmitas in eo, quod vos docti, & statim
 adiungit: *Quis regerit, scito genua mea ad*
Patrem Domini nostri Iesu Christi, &c. vt det vo-
 bis secundum diuinitas gloriæ suæ corroborari per spi-
 ritum suum in interiorum hominem. Quid ais Apollon-
 le Christi, vel illi agere possunt, quod ab illis pos-
 sulas, vel non, si non, cur hoc exposulas? Si pos-
 sunt, vt quid hoc à Deo requiris, ipsis hoc conce-
 dat: Optima ratione. Quod enim ab illis requi-
 rit, pendet ab vtriusque Deo & ipsis: etenim cer-
 tum est: eorum necessitatem requiri voluntatem,
 & ad opus iustificationis consentium: sine quo,
 Deus hoc solus, non faceret, similiter & necessa-
 rius erat diuine gratiæ fauor, quasi dicat, sic in-
 terpretatur D. Aug. *Quia voluntate habetis mihi*
trium, peto, quia vero vobis voluntati non sufficit
arbitrium ad implendum, quod peto, quibus res gratia
scito genua mea ad Patrem Domini nostri Iesu Christi
 Ad memoriam te vocat quæ diebus præteritis ma-
 diuinus: sicut lusus est quidam, manus ad ma-
 dum, seu vnus conera vnus, & societatis, ita duo
 sunt opera Dei, vnus, solus manus ipsius, alte-
 rum cum vstra, societatis. Hæc duo opera subti-
 liter indicat vates Isaias, vt expendit D. Cyrillus
 Alexand. *Hæc dicit Dominus trans caelos, & exci-*
dens eos, firmans terram, & qua germinant ex ea, &
statum populo, qui est super eam, & spiritum calcantem
tibus eam. Ego Dominus vocauit te in iustitia, & ap-
 prehendi manum tuam, & sanauit te. Diuina planè
 verba; & quæ maxime salutis commentantur, quasi
 Christus in simæ utiuebat. Hic omnia Dei ope-
 ra perpende, quædam solius Dei, manus ad ma-
 num, quæ sunt, create, & extendere caelos, fun-
 dare terram, arbores producere, & herbas in illa,
 spiritum infundere viuentibus, & vitam his, qui
 mundum perambulant. Atamen, opus iustifica-
 tionis vestræ ad salutis ipse primus inchoat: Ego
 vocauit te in iustitia. Ego te excitauit, vt iustifica-
 rem, ego tibi huic opoti principium, & Appre-
 hendi manum tuam; manum meam copulauit
 tuam, & sanauit te; hoc modo tibi vitam largitus
 sum. Videret illi alludere, quod de Ios Rege
 scribitur. Superponit vates Eliseus in arcu manus
 suas regis manibus, & inquit: *Sagitta salutis*
 hæc est, ita hæc est sagitta salutis, quæ de virtuti-
 que simul iunctis egreditur manibus. Idem quo-
 que rotat D. Chryllosom. contriisse D. Petro
 in eius de maris periculo liberatione: iam flucti-
 bus mergebatur, & apprehendit Christi Petri
 manum,

Handwritten initials 'AV' in red ink.

Marginal notes: III. Dei ho...

Marginal notes on the right edge.

manum, ita ut amba conveniant manus, quibus submersionem et asit in celum. Quid tibi persuades, quod Deus solus te salvabit, si nuntium concubinae non remisit? Quod te iustificabit, si male parva non restitueris? Quod peccatorum tibi veniam indulgebit, si veram non fueris aggressus penitentiam? Tuamne rogas à Deo sanitatem? da & tuam exporrigere manum, illiusque manus contingere, hoc velis quod ipse, illam, quæ te dirigit, viam inambula.

§. 27. Singulis manus imponens. Imponunt manus suas Confessari singulis penitentibus in particulari illos curaturi.

Occideme sole, (testatur Evangelista) Omnes qui habebant infirmos variis languoribus ducebant illos ad Iesum, ut ille singulis manus imponens, curaret eos. Fontem hic attende celestem quomodo de hortu profuit in hortum, salutariter quemque fecundans aquis: Singulis imponens. Deinde eius considera bonitatem, quæ nullum dedignatur, unde sicut divitis, sic & pauperis capiti manus imponit, singulis manus imponens: nemini deficit, omnibus lucretur, implet illud Spiritus S. Pusillum & magnum ipse fecit, & equaliter cura est illi de omnibus. Speculum est divinum, in quo omnes, & quisque singularem tam distinctè representatur, ac si solus fuisset. Tandem perpende curandi modum admirabilem: Singulis manus imponens nunquid invalidus erat omnes uno sanare contactu generali, quid necesse fuit singulis manus imponeret, tangeretque singularem eos curaturus: imò de D. Petro signaverit dicit D. Lucas, ut not D. Chrysostr. quod tantæ sanantii virtute vigeret, ut accedentibus infirmis, & in gradibus publicè expositis, eiusque adventu præstolantibus, ipse per publicas vrbis plateas incedens, umbrâ suâ illos obumbrante, cunctis optatam coefferit valetudinem. Profundum honorem mysterium: Nota quod intus in domo Petri, domus sit salus: verumtamè adverte, quod illa in us quomodolibet curatur infirmi, sed imponendo singulis manus, & unumquemque tangendo singularem.

Duo Saluator noster instituit remedia in domo Simonis, quæ est S. Ecclesia, curandi infirmos, & viraque efficacissima. Unum his prodest qui deforis veniunt, ut in eam mundi, laqueos hæpantique ingredientur: vult enim, ut qui illam incedunt, mundi sanique sint, ad Deo servientium. Alterum his servit, qui intus existentes in-

firmantur & doloribus prægravantur, etiam mortalibus. Primis lavacrum instituit Baptismatis, per quod homines intrant in Ecclesiam mundi, abluti, iustificati, sanctificati: *Hæc quidem suis* (inquit Apostolus de graviorum criminum reis) *6. 11. sed abluti estis, sed iustificati estis, sed sanctificati estis in nomine Domini nostri Iesu Christi.* Secundis prodest penitentia Sacramentum, medicina est hæc adeo potens, ut ex se curare valeat & ipsum Iudam proditorem, si debite accessisset. Attamen hoc interest, quod primum baptismi remedium, unum & idem est omnibus, hic in considerationem non veniunt peccata huius vel illius in particulari, uno eodem modo abluit mundatq; omnia, quocirca in primitiva Ecclesia vna aquæ cõspersione baptizabant Apostoli centum, ducentos simul congregatos, pauperes & divites, pusillos & magnos, viros & mulieres. Amplius quid est de penitentia, quæ prodest illis, qui iam in Ecclesia infirmantur, requiritur enim ut singulis manus super caput imponantur, & vulneris uniuscuiusque pertentetur altitudo ac diligenter attendatur, quid singuli in sua deferant conscientia: quia iudicium agitur, ut autem diversi iudicentur, singulorum in particulari est causa discretio, nec expediet aut esset rationi consentaneum, ut si centum essent diversis criminibus obnoxij eadem omnes sententia perstringerentur, sed ut cuique sua scelera detur gravitati qualitatque conformis oportet.

Eleganter hæc expressit doctrinam, qui sua totam illustravit Ecclesiam Angelicus Doctor noster D. Tho. Notans duas esse species infirmitatum: quædam ex causa procedunt extrinseca, & per aeris corrupti contagionem, ut pestis & catarrhi, quædam autem ex causa intrinseca in singulis, quia proprii corrumpuntur humores, vel per eorum intemperantiam, in hoc enim nimia dominatur colera, ex qua febris incalescit, in illo flegma, quo membra obtupestunt; in illo quia nimis multum comedit, in illo, quia suo tempore non comedit. Sicut autem diverse sunt hæc species infirmitatum, ita sint oportet diversa remedia. Quoad primam, quæ in omnibus ex vna procedit causa, & eodem modo, quadrat optime omnibus vna eademque medicina, sicut quo tempore lues grauat, omnibus præscribitur theriacum, & buso: verumtamè quoad secundam, cuique sua singularis est adhibenda medicina, quæ illi respondeat, illi necessaria est purgatio, huic venarum apertio, isti ciborum abstinentia, alteri alimentum, &c. Hoc modo duas intelligo spiritualium species infirmitatum: quædam est

1. Cor. 6. 11.

III.

Sed hæc diversimodè applicantur.

54. 21.

IV.

Dux sunt species morborum corporaliu eorumque remedia.

V.

Dux species morborum spiritualium eorumque remedia.

Cap. 1. 6. 8. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

dam est ex contagione, & causa extrinseca, quæ sicut pectus adheret, per carnis contactum: hæc autem est peccatum originale, quod ab extrinseca profuit causa Adami, ob carnis peccatrici contactum, quod tua ex eius procelit carne. Sic enim testatur Apostolus: *Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, &c. Et ita in omnes homines.* Huic optimè conveniebat omnibus communis institutio reme. iij. cum sit enim eadem in his & illis infirmitas, sit pariter & medicina; sanctum scilicet baptismi remedium.

Sunt autem & alie infirmitates, quæ in singulis ab intrinseco principio promanant, iuxta particularem humorum intemperantiam, peccata dico actualia, quæ sicut heri diximus, de tua propria nascuntur voluntate, prout in actibus particularibus, & ex causis demat singularibus. Harum curationi cuique propria expedit medicina, ritè perpensis causa statuque cuiusque agritudinis, ut cuique maxime cõgruum applicetur remedium. Ad rem aptè scripsit D. Gregor. Nysseni. Frater D. Basilij Epistolam ad Latoyum Episcopum Milytenensium. D. quoque Cyprian. de eodem intento librum composuit, cui titulus: *De lapsis:* cuius ea mens est, omnes monere Confessarios, negotio suo diligenter attendant, quemque non segre examinent, antequam absoluant, sibi que ad Cõ persuadeant Confessarijs graviorem culpæ partem fessarios imputari, ex qua penitentes non debite curantur, pro huius doctrinæ confirmatione varias dedit epistolæ oratoria facundia plenissimas: Diaconis Cleroque Romano; Penitentibus (inquit) qui necessariam adhibent diligentiam, & volunt quam primum absolvi, ignosci potest: *Et lapsis quidem potest in hoc vania concedi:* quis enim infirmus non ilico curari desiderat? Quis non carcere constrictus, quam primum liberari? *Quis non ad salutem suam ventre sustinet?* Qui culpæ sunt obnoxij, Confessarij sunt, quia singulos non examinant, nec vulnera detegunt, ut expertissimi medici, quod sanentur, cuique manum non adhibent, & specillo non p. odant, ut noverunt. unde ipsa oriatur. Proh dolor, quot Confessarij penitentes decipiunt, dicentes: *Ego te absolvo,* quibus & illud Hæc dicere licet: *Popule meus, qui te beatum dicunt, ipsi te decipiunt, Et viam gressuum tuorum dissipant;* Auctor verò legit: *In errorem mittunt, Et semitam pedum vestrorum turbant.* Quor' heu superficialiter tantum sanantur, quia non debite singulis manum imposuerunt, & digitis suis ad vulnere fundum non accellerunt: *Aperendum vulnus est, Et secundum, Et putantibus amputatis, medela fortiore curantur.*

Ro. c. 5. 16.

Tem. 3.

VI.

Admoni-

tio ad Cõ

fessarios

imputari,

ex qua

penitentes

non debite

curantur,

pro huius

doctrinæ

confirmatione

varias dedit

epistolæ

oratoria

facundia

plenissimas:

Diaconis

Cleroque

Romano;

Penitentibus

(inquit)

qui necessariam

adhibent

diligentiam,

& volunt

quam primum

absolvi,

ignosci potest:

Et lapsis

quidem potest

in hoc vania

concedi:

quis enim

infirmus

non ilico

curari

desiderat?

Quis non

carcere

constrictus,

quam primum

liberari?

Quis non

ad salutem

suam ventre

sustinet?

Qui culpæ

sunt obnoxij,

Confessarij

sunt, quia

singulos non

examinant,

nec vulnera

detegunt,

ut expertissimi

medici, quod

sanentur,

cuique manum

non adhibent,

& specillo non

p. odant,

ut noverunt.

Ep. 10. 17. 12. 18.

D. Cyprii.

55

1/a. 3. 12.

Videamus porcelle luxuriose, quanto tempore libinibus infor'divisti? eisce de domo scandalum illud & quid non expedires ut ageres, quo tuam mortificares latejuiam? Auri stentissimum, videamus, quid in illo lucratus sis contractu: cu igitur iniustus sit, anne restitisti? Videamus, quam sit cor tuum illi conveniens, qui hoc creavit? Tu murmurator, scitemur quæ dixisti, num in alterius detrimentum, vel puellæ denigrationem, & qua ratione satisfacisti? Hæc Domine, graviter hoc sentiet, vociferabitur. Senat licet, vociferetur (respondet D. Cyprian.) extreme doleat: hæc namque bonus paripetit medicos: Vociferetur Et clamat, Et conqueratur ager per dolorem impatiens, gratias ager postea, cum senserit sanitatem. Quid cogitas nihil amplius dicendum, decenni concubinato, quam perlege vnum rosatum? inueterato lascivij, recita septem plamos penitentiales? vsurus assueto, decem lacta perfolue? presentibus & proximis occasionibus, ab illis abstine? qualis quique veniat, attendatur, & quam rite dispositus, non leuter proposita examinentur, quæ fecit, occasiones quas habet, quod eius sit damnum, unde oriatur, quæ perditionem eius promoveant, quæ possunt illi esse emolumento, ut enim Spiritus S. ait: *Non omnia omnibus expediunt, nec omni anima omne genus placet, id est, est conveniens.* Incumbit Confessario considerare, quæ D. August. in penitente monet esse. consideranda, illo celebri decreto, quod Gratianus suis decretis inseruit: *Consideret qualitatem criminis, in loco, in tempore, in perseverantia, in varietate persona, & quali fecerit hoc initiatio, ne, & in ipsius vitij multiplex executione, Et Omnis enim ista varietas consideranda est.* Et deservenda, &c. Cum autem hæc sententia. tot pateat explanationibus, eam fusè Doctor Navatus explanat.

Deo convenienter psallit David: *Edificavit sicut vnicornium Sanctificium suum in terra, quam fundavit in sacula.* Locus sanctitatis, ut omnes consentiunt, Sancta est Ecclesia, domus Petri, quam fundavit in ævum duraturam, de quo alias diximus, ubi nobiscum Dominus dignatur habitare vsque ad consummationem sæculi: *Ego vobiscum sum omnibus diebus vsque ad consummationem sæculi.* Locus salutis. Attameu edificavit sicut vnicornium. Vnicornis ex sententia D. Hieronimi apud Græcos idem est ac Rhinoceros, animal adeo vitibus prævalens, ut cætera supermat vineatque animalia, licet robustissima, ipsos etiam Elephantes. Robur illi maximum est in cornu, quod inter ambos oculos eminet, tantæq;

VII. Dilige- ter cu- mulo- per-cep- tes. D. Cypr. Mart. 16. 11. No. 14. 8. IX. Penite- ntiæ cr- orem f- lora. Luc. 2. D. Cypr. De pen- itentiâ. Deprec- e. Om- nis enim ista varietas consideranda est. Et deservenda, &c. Met. 16. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

virtutis, vt multis medeatur infirmitatibus. Solo
 contactu aquas etiam mortiferas, & serpentibus
 horridas purgat à veneno, suaves reddit potabi-
 les, & saluberrimas: & in hoc omnes contem-
 nunt quotquot de-natiis animalium scriple-
 runt, & communiter istas referunt proprietates
 Unicornis; & hanc præsertim quod illi cornu
 crescat medium inter oculos, vt perspicue quan-
 libet aquam, cui illud intingit intueatur. Non
 illud inconsiderate intingit, sed prius in illas o-
 culos suos defigit quàm cornu. Symbolum Ec-
 clesie proprium: domus est fortissima: *Et porta
 inferi non praualebunt aduersus eam: huius forti-
 tudo, testatur Balaam, similis est Rhinoceroti.* Et
 tota hæc profuit ex cornu quod habet: omnis
 etenim potestas, quâ pollet Ecclesia, ex virtute
 Saluatoris immensa procedit, quâ sibi subijcit
 vnicuique diabolum, imo cunctas inferni pote-
 states. Hoc cornu totum est salutiferum: *Et ere-
 xit cornu salutis nobis, in domo David pueri sui.*
 Ideo Christus Dominus omnem suam virtutem
 in nostram ordinavit salutem. Exaltauit ædificium
 Ecclesie vt domus esset, & nostre salutis forti-
 tudo, eo quidem modo, vt nulla posset inter nos
 origi animarum infirmitas quæ in domo eius suâ
 non inueniret medicinam? *In domo David: ita di-
 camus: In domo Petri.*

A Christo Petrus eligitur electione omnino si-
 militi, quâ Deus Davidem elegit: brachium
 desit illi manusque robustas adeo, vt illis posset
 aperire & claudere cælum. Tanta potestas eius
 est excellentia, vt quolibet ex omnibus possit a-
 quis venenum auferre. Per aquas intelligit D.
 Iohannes populos. *Aqua populi sunt.* Nulla est aqua,
 quam non peccati veneno infectam vidit ille, qui
 ait: *Nemo mundus à forde; Non est homo qui non
 peccet. Et si dixerimus, quoniam peccatum non ha-
 bemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non
 est.* Habemus in eo remedium, si venenose huic
 infectioni Christi Saluatoris virtus applicetur,
 per penitentiae Sacramentum nobis qui pecca-
 tores sumus hoc seruari beneficium, qui Eccle-
 siam ingressi animæ munditiem amisimus, quæ
 nobis in Sancto baptismo conferebatur; quotidie
 in noua labimur peccata, frequenter ad rodam
 nostri cordis aquas inficit diabolus. Ad hoc mag-
 nus ille pater insilluit cœli Salutis fortissimū,
 penitentiae nempe Sacramentum, cuius forma
 hæc est: *Ego te absoluo.* Proh, quæ tollit venena
 quæ soluit venena! quos vinctes confringit! Proh
 qualem adducit salutem!

Porro vt legitime, & fructuose hoc cornu sa-
 lutis applicetur, sint oculi aperti, considerandum
 vbi intingatur, attendatur illius, qui absoluitur,
 status, conditio, dispositio, merites: quàm in eo
 firmiter sit radicatum peccatum, quàm longè
 remota occasiones, quàm integre terij damna
 reparata, quomodo satis fecerit sibi in vltima cõ-
 fessione præscriptis, qua ratione in pleuerit, quæ
 Confessarius illi facienda inuixerat, quomodo
 ab illo tempore vsque modo vixerit: Quid sit,
 quod iterum eum coegerit in peccati lapsum, ex
 qua occasione in peccatum, perditionem, dam-
 numque ceciderit, sic supra singulos manus im-
 ponendo, ad singulorum vulneris intima pene-
 trando, cuiusque tentando pulsus, præscribere
 poterit efficax aptumque remedium. Ni faller
 hoc vates indicauit regis illo psalmo, quò mo-
 dum decantat, quò se Deus ostendit nobis in re-
 mitendis omnibus nostris peccatis indulgentem:
*Qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuas, qui
 facit omnes infirmitates tuas.* Et statim descendit
 formam declarans, quæ in hac seruat curatio-
 ne nostrarum benignus infirmitatum: *Faciens
 misericordias Dominus, & iudicium.* Noueris hæc
 omnia fieri innumerabilium virtus misericor-
 diarum, quibus nos in libertatem vendicat, &
 erigit incolemes. Illæ sunt innumerae, sunt
 plurimæ: *Misericordias.* Verum hoc per iudicium:
Et iudicium. Iudicium actus est iustitiæ, quæ res-
 picit æqualitatem. Quocirca Confessarius intel-
 ligat, quòd locum suppleat Dei, faciendo mis-
 ericordias in Sacramento penitentiae, & iudiciū
 seu iustitiam, quæ est compensatio rei ad rem,
 vt talis sit penitentia quam penitenti in potue-
 rit, & talem applicet infirmo medicinam quæ
 sit proportionata delicto, & proposita conue-
 niens infirmitati. *Iudicium* si d. consulamus scri-
 pturam, nedum est actus iustitiæ, sed etiam pru-
 dentia, & significat, quòd Confessarius omnia
 debeat perpen-ere, nec præcept esse nimis aut
 inconsideratus, sed quòd mature perpendat, &
 singulas inspiciat actiones, & circumstantias, &
 peccatorum occasiones: *Diffinet sermones suos
 in iudicio.* Vultus aperiat, specillum apponat, &
 vulneris seruetur altitudinem, totum videat mal-
 lum, non sit cura superficialis tantum quòd pe-
 jus foret. Oportet amputet, & quidquid putri-
 dum est, resecindat: etenim præterita absoluen-
 do & futuris prospiciendo curabuntur omnes in hac
 vita per gratiam, & in altera per gloriam semp-
 iternam. Amen.

Quæ cõ-
 sideranda
 in peni-
 tentia, an-
 tequam
 absol-
 tur.
 P. 102.
 P. 111.

